

Dunuja Fələna

Nabi Musa Alaa Falan Naxan Səbə

Tawureta Musaa Kitabun yire singen naxan səbə, na xili “Dunuja Fələna.” Sora tonge suulun nan na ra. Ne yitaxunxi nən dəxəde naanin:

Keli sora 1 ma han 11: Dunuja daan nun N Benba Adama nun Nmahawaa fe taruxun nun Nabi Nuhan ma fe taruxuna

Keli sora 12 ma han 25: Nabi Iburahimaa fe taruxuna

Keli sora 26 ma han 36: Nabi Isiyaga nun Nabi Yaxubaa fe taruxuna

Keli sora 37 ma han 50: Nabi Yusufu a fe taruxuna

En nəe xaxili gbeen sətə nən Kitabun yireni ito barakani. Ala a yetə kəjaan nan makənənxi taruxuni itoe kui. A waxy a xən ma adamadiine xa tinxin nən. Koni adamadiine to yulubin nun həkən ligə, Ala yi dunuja raxədəxə e ma alogo e xa e sənne lu na. Fe jaxin mi rafan a ma feu! A mi muxu yo tima fe jaxin na. Muxun birin a yetə dentəgəma nən Ala xa lan a kəwanle ma. Ala mən yulubi kanne yalagima nən. Koni Ala mi wama a xən adamadiine xa halagi. A waxy e mali feni alogo e xa tubi, e yi kisi a hinanna barakani.

Dunuja Fələna

¹ A fələni, Ala yi kore xənna nun bəxə xənna da.

² Dunuja mi yi yitənxı nun. A magenla nan yi a ra. Dimin nan yi na fufaan xun ma, koni Alaa Nii Sarıjanxin yi a masigama igen xun ma.

³ Ala yi a fala, a naxa, “Kənənna xa mini.” Kənənna yi mini.

⁴ Ala yi a mato, na kənənna fanxi. Ala yi kənənna nun dimini taxun.

⁵ Ala yi kənənna xili sa “yanyina.” A yi dimin xili sa “kəəna.” Kəə yi so, kuye yi yiba, ləxə singen nan na ra.

⁶ Ala yi a fala, a naxa, “Kore walaxan xa lu bəxə igen nun kore igen tagi.”

⁷ Na yi findi naninna ra bəxə igen nun kore igen tagi. A ligə na kii nin.

⁸ Ala yi naninni ito xili sa “kore xənna.” Kəə yi so, kuye yi yiba, ləxə firinden nan na ra.

⁹ Ala yi a fala, a naxa, “Bəxə igen xa a malan yire kedenni. Xaren xa maba.” A ligə na kii nin.

¹⁰ Ala yi na xaren xili sa “bəxəna.” A yi na bəxə igen xili sa “baana.” Ala yi a mato, na fanxi.

¹¹ Ala yi a fala, a naxa, “Soli seene xa mini bəxən ma. Sansiin birin xa soli, naxan yo naxan, bənsən kedenni. Sansi xənna naxan na sansi bogin kui, a solima nən birin nun a bənsənna.” Aligə na kii nin.

¹² Ala yi sansiin birin nasoli bəxən fari. Sansi xənna naxan na sansi bogin kui, a yi soli e nun a bənsənna. Ala yi a mato, na fanxi.

¹³ Kəə yi so, kuye yi yiba, ləxə saxanden nan na ra.

¹⁴ Ala yi a fala, a naxa, “Yanban seene xa lu koren ma, yanyin nun kəən taxun feen na. Waxatin birin kolonma yanban seene sabun nan na. Xii yo xii, jəə yo jəə a kolonma yanban seene sabun nan na.

¹⁵ E xa dəgə koren ma, e bəxəni yalan.” A ligə na kii nin.

¹⁶ Ala yi nayiyalanse xungbe firin nafala. Naxan xungbo han, na xa yanyin yamarin naba. Naxan xurun, na xa kœen yamarin naba. A yi sarene fan nafala.

¹⁷ Ala yi yanban seene sa koren ma alogo e xa bəxəni yalan,

¹⁸ e yi yanyin nun kœen yamarin naba, e yi dimin nun kənənni taxun. Ala yi a mato, a fanxi.

¹⁹ Kœ yi so, kuye yi yiba, ləxə naaninden nan na ra.

²⁰ Ala yi a fala, a naxa, “Igen xa yimaxa niimaseene ra. Xəline xa tungan kore.”

²¹ Ala yi yəxə xungbene da e nun niimaseen birin igeni, naxan yo naxan bənsən kedenni. A yi xəline fan da, naxan yo naxan bənsən keden. Ala yi a mato, a fanxi.

²² Ala yi barakan sa e fe yi, a yi a fala e xa, a naxa, “Ə xa wuya, ə yi yiriwa alogo yəxəne xa baan nafe. Xəline fan xa gbo bəxən ma.”

²³ Kœ yi so, kuye yi yiba, ləxə suulunden nan na ra.

²⁴ Ala yi a fala, a naxa, “Niimaseene xa lu bəxən ma. Birin xa lu e nun a bənsənna. Xuruseene nun bubuseene nun burunna subene, e birin xa lu e nun e bənsənna.” A ligə na kii nin.

²⁵ Ala yi burunna subene da naxan yo naxan bənsən keden. A yi xuruseene da naxan yo naxan bənsən keden. A yi bubuseene da naxan yo naxan bənsən keden. Ala yi a mato, a fanxi.

²⁶ Ala yi a fala, a naxa, “En xa adaman da en yətə misaala ra en maligan na. A xa sənbən sətə yəxəne nun xəline nun xuruseene nun bəxən nun bubuseene xun na.”

²⁷ Ala yi adaman da a yətə misaala ra.

A e daxi Ala misaala nan na,
a e da xəmən nun naxanla.

²⁸ Ala yi barakan sa e fe yi, a yi a fala e xa, a naxa, “Ə wuya ayi, ə yi yiriwa alogo bəxən xa rafe. Ə sənbən sətə bəxən nun yəxəne nun xəline nun bubuseene xun na.”

²⁹ Ala yi a fala, a naxa, “N bata sansiin birin nun sansi bogin birin fi ə ma balon na.

³⁰ N bata sansiin birin fi subene ma naxanye bəxən ma, e nun xəline nun bubuseene nun ni-imaseene, naxan yo yengima. Sansiin birin bata findi e balon na.” A ligə na kii nin.

³¹ Ala yi a daliseene birin mato, a fanxi han! Kəə yi so, kuye yi yiba, ləxə senninden nan na ra.

2

¹ Kore xənna nun bəxə xənna daxi na kiini e nun e kui seen birin.

² Ləxə soloferedeni Ala wanla yi kamali. A yi a matabu.

³ Ala yi barakan sa na ləxə soloferedena fe yi, a xa findi ləxə sarijanxin na bayo a matabuxi na ləxən nin. A wanla kamalixi na ləxən nin.

N Benba Adama nun Nmahawa fe

⁴ Kore xənna nun bəxə xənna taruxun ni i ra, e daxi waxatin naxan yi.

Marigina Alatala bəxən nun koren nafala waxatin naxan yi,

⁵ soli se yo mi yi na. Sansi yo mi yi na naxan solixi bəxən ma bayo Marigina Alatala munma yi tule igen nagodo singen. Adaman fan mi yi na naxan bəxən nawalima.

⁶ Koni xuyexuyenna yi minima bəxən fari, a bəxəni kun.

⁷ Marigina Alatala yi adaman nafala bəndən na. Na xanbi ra, a yi niin fe a ɲəeni, adaman yi findi dajəxən na.

⁸ Na xanbi Marigina Alatala yi nakə fajin nafala sogeteden mabinni. Na yiren xili Eden. A yi adaman dəxə menni.

⁹ Marigina Alatala yi wudin siyaan birin nasoli menni, wudin naxan tofan, wudin naxan bogi donma a fajin na. Na yiren tagi, wudi firin yi na yi. Kedenna xili siimaya wudina. A firinden xili fe fajin nun fe ɲaxin kolon wudina.

¹⁰ Xuden yi mini Eden nakəni soli seene xa, a yi taxun, a findi xude naaninna ra.

¹¹ Na xude singen xili Pison. A danguma Xawila bəxən birin ma, xəmaan dənaxan yi.

¹² Na xəmaan fan. Wudi igen xiri ɲaxumən fan na, e nun gəmə tofajin naxan xili onixin.

¹³ Na xude firinden xili Gihon. A danguma Kusi bəxən birin ma.

¹⁴ Na xude saxanden xili Tigiri. A danguma Asuri bəxən ma a sogeteden binna ra. Na xude naaninden xili Efirati.

¹⁵ Marigina Alatala yi adaman dəxə Eden nakəni nən alogo a xa na yiren nawali, a yi a kantan.

¹⁶ Marigina Alatala yi yamarin so Adama yii, a naxa, “I nəe wudini itoe begin birin donŋə naxan Eden nakəni,

¹⁷ koni i nama fe fajin nun fe ɲaxin kolon wudin begin don, bayo i na a don, i faxama nən.”

¹⁸ Marigina Alatala yi a fala, a naxa, “A mi lan xəmən xa lu be a kedenna. N na a mali muxu fajin dama nən a xa.”

¹⁹ Burunna subene birin e nun xəline birin Marigina Alatala naxanye rafalaxi bəndən na, a yi e xali adaman fəma a xa e xili sa. Adaman e xili sa kii naxan yi, na yi findi e xinle ra.

²⁰ A yi xuruseene birin nun xəline birin nun burunna subene birin xili sa. Koni na waxatini Adaman munma yi a mali muxu fajin sətə singen.

²¹ Marigina Alatala yi xixənla radangu a ma. A yi a raxi ki fajı. A to xi, Marigina Alatala yi a nənsən xəri keden ba. A yi na ragali.

²² Na xanbi, na nənsən xənna naxan kelixi adaman yi, Marigina Alatala yi na findi naxanla ra, a yi fa a ra adama xən.

²³ Adama yi a fala, a naxa, “Iki, ito fataxi n xənna nan na. A mən fataxi n fatin nin. A xinlə falama nən ‘naxanla,’ bayo a minixi xəməni nən.”*

²⁴ Nanara, xəməna a nga nun a fafe bejinma, a yi a maso a naxanla ra, e findi fati bəndə kedenna ra.

²⁵ Xəmən nun a naxanla magenla nan yi a ra nun, koni e mi yi yagima na ra.

3

Yulubi singena

¹ Sajin nan yi kəta Marigina Alatalaa daliseene birin xa. A yi naxanla maxədin, a naxa, “Nəndin na a ra ba, Ala bata a fala, fa fala wudi binla naxanye birin Eden nakəni, ε nama e bogin don?”

² Naxanla yi a yabi, a naxa, “Wudin naxanye Eden nakəni, nxu nəe e bogin donnə nən,

* ^{2:23; 2.23} Hebaru xuiin naxan bunna nəe “**xəməna**” na maso **naxanla** xinla ra Hebaru xuini.

³ koni wudin naxan Eden nakəən tagiyani, nxu mi nəe na begin donjəe, nxu mi nəe nxu yiin dinjəe a ra. Xa na liga nxu faxama nən.”

⁴ Sajin yi a fala naxanla xa, a naxa, “Ən-ən de! I mi faxama.

⁵ Ala a kolon, i na a don, i yəen nabima nən. I fama fe fajin nun fe naxin kolondeni nən alo Ala yetəna.”

⁶ Naxanla to wudi begin mato, a tofan, a fan donseen na, a fan xaxili sətə seen na, a yi a tongo. A yi a don. A yi nde tongo, a sa a so a xəmen yii, naxan yi a fəma. A fan yi a don.

⁷ Na waxatini e yəen yi rabi. E yi a kolon, a e magenla nan yi a ra. E yi xədə dəne gira, e yi e dege dugin na.

⁸ Na xanbi ra, xəmen nun a naxanla yi Marigina Alatala sigati xuiin mə nakəni jinbarideən foye fajini. E yi e luxun wudine tagi.

⁹ Marigina Alatala yi a xili, a naxa, “Adama, i minən yi?”

¹⁰ Adaman yi a ratin, a naxa, “N bata i xuiin mə Eden nakəni, koni n bata gaxu, bayo n magenla na a ra. Awa, n bata n luxun.”

¹¹ Ala yi a maxədin, a naxa, “Nde a yitaxi i ra a i magenla na a ra? I bata na wudi begin don ba, n na i yamarixi naxan ma fe ra a i nama a don?”

¹² Adaman yi a yabi, a naxa, “Na naxanla i naxan soxi n yii, na bata na wudi begin so n yii, n yi a don.”

¹³ Na xanbi, Marigina Alatala yi naxanla maxədin, a naxa, “I nanse ligaxi?” Naxanla yi a yabi, a naxa, “Sajin nan n mayendenxi han n na a don.”

14 Awa, Marigina Alatala yi a fala sajin xa, a naxa, “I to bata ito ligi, awa, n fan bata i danga xuruseene nun burunna subene birin tagi. I findima bubuseen nan na i kuiin xun na. I gbangbanna nan donma i ya dunuja yi gidini.

15 N bata yaxuyaan naso i tan nun jaxanla tagi. N bata a raso i ya diine nun a diine fan tagi. Na jaxanla diina i xunni wuruma nən, i fan yi a sanna maxələ.”

16 Ala yi a fala jaxanla xa, a naxa, “I fan, i tərəma nən i ya dii barideni. Na tərən gboma ayi nən. I birama nən i ya xəmən fəxə ra. A i yamarima nən.”

17 Ala yi a fala Adama xa, a naxa, “I bata bira i ya jaxanla fəxə ra. I bata na wudin bogin don, n na i yamarixi wudin naxan ma fe ra, a i nama na don. Iki n bata bəxən danga i ya fe ra. I tərəma nən balo sətədeni i ya dunuja yi gidini.

18 N jianle nun tansinne raminima nən bəxən ma, koni i baloma siseene nan xən xəen ma.

19 I balon sətəma i kuye wolonna nin han i xətəma bəxəni waxatin naxan yi, bayo i kelixi na bəxən nin. Bəndən ni i ra, i mən xətəma na bəndən nin.”

20 Adaman yi a jaxanla xili sa Nmahawa bayo a findima muxun birin nga nan na.

21 Marigina Alatala yi dugin kidi daxina nde degə Adama nun a jaxanla xa. A yi na ragodo e mā.

22 Marigina Alatala yi a fala, a naxa, “Adamant bata findi alo en tan, bayo a bata fe fajin nun fe jaxin kolon. A mi daxa a xa siimaya wudi bogin don, xa na mi a ra a mi faxama nun.”

23 Marigina Alatala yi e ramini Eden nakəni, a e xa sa bəxən nawali e fataxi naxan na.

24 A to Adama kedi, Ala yi maleka gubugubu kanne ti Eden sogeteden binna ra. A mən yi silanfanna* təə dixin lu mənni naxan a firifirima na longonni kiraan kantan xinla ma siga siimaya wudin yireni.

4

Kayini nun Habilafe

1 Adama yi Nmahawa kolon naxanla ra. Nmahawa yi fudikan. E yi diin sətə naxan xili Kayini. Nmahawa yi a fala, a naxa, “Alatala bata n mali dii xəmen sətə feen na.”*

2 Na xanbi, Nmahawa yi Kayini raburunna sətə dii xəməna, naxan yi xili Habilə. Habilə, xuruse rabaan nan yi a ra. Kayini, xəə biin nan yi a ra.

3 Na waxatin to dangu, Kayini yi fa sansi bogina ndee ra, a ne ba saraxan na Alatala xa.

4 Koni Habilə yi fa xuruse dii singen na e nun a turena. Alatala yi Habilə nun a saraxan nasuxu,

5 koni a mi Kayini nun a saraxan nasuxu.

Awa, Kayini yi xələ. A yetagin yi masara.

6 Na xanbi, Alatala yi Kayini maxədin, a naxa, “Nanfera i xələxi? Nanfera i yetagin masaraxi?”

7 Xa i fe fajin liga, n na rasuxuma nən, koni xa i fe naxin liga, yulubina i ya dəen na, a i mameleinma. I kata, i yi a nə.”

* **3:24: 3.24 Silanfanna:** Sofane yəngəso dəgəmana. * **4:1:**
4.1 Kayini maso xuina nde ra Heburu xuini naxan bunna nəən
“Sətəna.”

⁸ Kayini yi a fala a xunyen xa, a naxa, “En siga xəen ma.” E to so xəen ma, Kayini yi a xunyen Habila suxu. A yi a faxa.

⁹ Na xanbi Alatala yi Kayini maxədin, a naxa, “I xunyen Habila minen yi?” A yi a yabi, a naxa, “N mi a kolon. N tan nan n xunyen kantan muxun na ba?”

¹⁰ Ala yi a fala, a naxa, “I nanse ligaxi? I tuli mati. I xunyen wunla n gbelegbelema bəxəni.

¹¹ N bata i dangə bayo i bata i xunyen faxa. N na i kedima nən bəxəni ito ma i xunyen wunla dənaxan yi.

¹² I na bəxən nawali, i mi balon sətəma. I findima sigatiin nan na.”

¹³ Kayini yi a fala Alatala xa, a naxa, “Na haken goronna gbo n tan xun ma.

¹⁴ Xa i bata n kedi to, n mi i toma sənən. N findima sigatiin nan na. Muxun naxan sa n toma, a n faxama nən.”

¹⁵ Alatala yi a yabi, a naxa, “Ən-ən, xa muxu yo i faxa, n na i gbeen jəxəma nən dəxənə ma soloferə.” Alatala yi taxamasenna sa Kayini ma alogo xa naxan sa a to, a nama a faxa.

¹⁶ Awa, Kayini yi a makuya Alatala ra. A sa dəxə Nodi bəxəni Eden nakən sogetede binna ra.

¹⁷ Kayini yi a naxanla kolon naxanla ra. A naxanla yi fudikan. A yi diin sətə naxan xili Xanəki. Kayini yi taan ti na yi. A yi a diin xili sa na taan xun ma.

¹⁸ Xanəki nan Yiradi sətə. Yiradi yi Mehuyayeli sətə. Mehuyayeli yi Metusayeli sətə. Metusayeli yi Lameki sətə.

¹⁹ Lameki yi naxalan firin tongo. Kedenna xili Ada. Boden xili Sila.

²⁰ Ada yi Yabali sətə. Yabali, xuruse rabane nun bubu kanne baba nan yi a ra.

²¹ Yabali xunyen xili Yubali. Yubali, konden maxane nun xulen fene baba nan yi a ra.

²² Sila fan yi diin sətə. A xili Tubali-Kayini. A tan, xabun nan yi a ra. A yi waliseen sifan birin nafalama sulan na, e nun wurena. Tubali-Kayini xunyen naxalanmaan yi xili Nama.

²³ Lameki yi a fala a naxanle xa, a naxa, “Ada nun Sila, ε tuli mati. Lameki a naxanle, ε ε tuli mati n ma falan na. N bata xemena nde faxa n gbeen nəxən na. N bata na banxulanna faxa bayo a bata n maxələ.

²⁴ Xa Kayini daxa a gbeen nəxə dəxənə ma soloferə, Lameki a gbeen nəxəmə nən dəxənə ma tonge soloferə e nun soloferə.”

²⁵ Adama yi a naxanla kolon naxanla ra. A yi diin sətə naxan yi xili Seti. A na xili sa bayo Ala bata a diin Habilə nəxə so a yii Kayini naxan faxa.[†]

²⁶ Seti fan yi diin sətə naxan xili Enosi. Na waxatini, muxune yi Alatala xinla binya fələ.

5

Adama han Nuhan Taruxune Singen 1.1-4

¹ Adama bənsənna taruxun ni ito ra. Ala to Adama da, a a findi a yətə maligan na,

² a e da xemən nun naxanla. A e baraka. A e xili sa “Adamana.”

[†] **4:25: 4.25Seti** maso xuina nde ra Heburu xuini naxan bunna nən “A bata a fi.”

³ Adama to fori *ŋee kemə* *ŋee* tongue saxan, a yi diin sətə a yətə maligan na naxan maso a ra. A yi a xili sa Seti.

⁴ Seti bari xanbini, Adama yi bu *ŋee kemə* solomasəxə. A mən yi dii xəmən nun dii təmə gbətəye sətə.

⁵ Adama a siimayaan yi siga *ŋee kemə* solo-manaanin *ŋee* tongue saxan. Na xanbi ra, a yi faxa.

⁶ Seti to bu *ŋee kemə* *ŋee* suulun, a yi Enosi bari.

⁷ Enosi bari xanbini, Seti yi bu *ŋee kemə* solomasəxə *ŋee* solofer. A mən yi dii xəmən nun dii təmə gbətəye sətə.

⁸ Seti a siimayaan yi siga *ŋee kemə* solomanaanin *ŋee* fu nun firin. Na xanbi ra, a yi faxa.

⁹ Enosi to bu *ŋee* tongue solomanaanin, a yi Kenan bari.

¹⁰ Kenan bari xanbini, Enosi yi bu *ŋee kemə* solomasəxə *ŋee* fu nun suulun. A mən yi dii xəmən nun dii təmə gbətəye sətə.

¹¹ Enosi a siimayaan yi siga *ŋee kemə* solo-manaanin *ŋee* suulun. Na xanbi ra, a yi faxa.

¹² Kenan to bu *ŋee* tongue solofer, a yi Mahalaleli bari.

¹³ Mahalaleli bari xanbini, Kenan yi bu *ŋee kemə* solomasəxə *ŋee* tongue naanin. A mən yi dii xəmən nun dii təmə gbətəye sətə.

¹⁴ Kenan ma siimayaan yi siga *ŋee kemə* solo-manaanin *ŋee* fu. Na xanbi ra, a yi faxa.

¹⁵ Mahalaleli to bu *ŋee* tongue sennin e nun suulun, a yi Yaredi bari.

¹⁶ Yaredi bari xanbini, Mahalaleli yi bu *ŋee kemə* solomasəxə *ŋee* tongue saxan. A mən yi dii xəmən nun dii təmə gbətəye sətə.

17 Mahalaleli a siimayaan yi siga *ŋee kemə* solomasexə *ŋee* tonge solomanaanin *ŋee* suulun. Na xanbi ra, a yi faxa.

18 Yaredi to bu *ŋee kemə* *ŋee* tonge sennin e nun firin, a yi Xenəki bari.

19 Xenəki bari xanbini, Yaredi yi bu *ŋee kemə* solomasexə. A mən yi dii xəmən nun dii temə gbətəye sətə.

20 Yaredi a siimayaan yi siga *ŋee kemə* solomanaanin *ŋee* tonge sennin e nun firin. Na xanbi ra, a yi faxa.

21 Xenəki to bu *ŋee* tonge sennin *ŋee* suulun, a yi Matusela bari.

22 Matusela bari xanbini, Xenəki yi bira Ala fəxəra *ŋee kemə* saxan. A mən yi dii xəmən nun dii temə gbətəye sətə.

23 Xenəki a siimayaan yi siga *ŋee kemə* saxan *ŋee* tonge sennin e nun suulun.

24 Xenəki yi sigan tima e nun Ala. Na xanbi ra, a mi lu na sənən, bayo Ala bata a xali, a mi faxa.

25 Matusela to bu *ŋee kemə* *ŋee* tonge solomasexə *ŋee* solofera, a yi Lameki bari.

26 Lameki bari xanbini, Matusela yi bu *ŋee kemə* solofera *ŋee* tonge solomasexə e nun firin. A mən yi dii xəmən nun dii temə gbətəye sətə.

27 Matusela a siimayaan yi siga *ŋee kemə* solomanaanin *ŋee* tonge sennin e nun solomanaanin. Na xanbi ra, a yi faxa.

28 Lameki to bu *ŋee kemə* *ŋee* tonge solomasexə e nun firin, a yi diin sətə.

29 A yi a xili sa Nuhan. A yi a fala, a naxa, “A tan nan a ligama en *ŋinan* en ma tərən nun en ma

wanla ra, bayo Alatala bata bəxən danga.”*

³⁰ Nuhan bari xanbini, Lameki yi bu jee kəmə suulun jee tongue solomanaanin jee suulun. A mən yi dii xəmən nun dii təmə solofera.

³¹ Lameki a siimayaan yi siga jee kəmə solofera jee tongue solofera e nun solofera. Na xambi ra, a yi faxa.

³² Nuhan to bu jee kəmə suulun, a yi Semi nun Xami nun Yepeti sətə.

6

Dunuya kala kiina

¹ Muxune wuya fələ bəxən fari waxatin naxan yi, e yi dii təməne bari.

² Dañəxən naxanye fata Ala konna ra, na ndee yi yabu dii təməne ra, bayo e tofan. E yi ndee ye matongo, e yi e findi e naxanle ra.

³ Na xambi ra, Alatala yi a fala, a naxa, “N mi tinje n ma Niin xa bu adaman fatini habadan, bayo daliseen na a ra. A mi danguma jee kəmə jee məxəjen na.”

⁴ Na waxatini, e nun waxatin naxan fa na xambi ra, Nefilimi muxu magaxuxine nan yi na dunuya yi. Na dañəxəne nun na dii təməne nan ne barixi. E findi sofa magaxuxine nan na na waxatine yi e nun xili kanne.

⁵ Alatala yi a to adamadina naxuyaan bata gbo ayi bəxən fari. A miriyane findixi fe kobil nan na waxatin birin.

⁶ Na yi Alatala tərə han a yi nimisa adaman da feen na. Na yi a bəjən tərə.

* **5:29; 5.29Nuhan** maso xuina nde ra Heburu xuini naxan bunna neen “madəndənna.”

⁷ Alatala yi a fala, a naxa, “Adaman birin n naxan daxi, n na birin þanma nən dunuja yi. Muxu ba, sube ba, bubuse ba, xəliin naxan tugarma kore ba, n na birin naxərima nən dunuja yi, bayo n bata nimisa adaman da feen na.”

⁸ Koni, Nuhan yi rafan Alatala ma.

⁹ Nuhan bənsənna taruxun ni ito ra. Muxu tinxinxin nan yi Nuhan na na waxatini. Fə yo mi yi a ra. A yi biraxi Ala fəxə ra.

¹⁰ Nuhan dii saxan nan sətə: Semi nun Xami nun Yepeti.

Nuhan yi kunkin nafala

¹¹ Dunuja bata yi kala Ala yee ra yi. A bata yi rafe fe þaxin na.

¹² Ala yi dunuja to, a kalaxi, muxun birin fe þaxin fəxə ra.

¹³ Awa, Ala yi a fala Nuhan xa, a naxa, “N waxi adaman birin naxəri feni dunuja yi, bayo dunuja bata rafe fe kobil na. N waxi adaman birin nun bəxən birin kala feni.

¹⁴ Awa, i xa Goferi wudin nafala kunkin na. Konkone xa lu a kui. I dolen sa a kuiin nun a fanna ma.

¹⁵ I xa a rafala i kiini: A kuyan xa findi nəngənna yə kəmə saxan na, a yigbona tonge suulun, a yitena tonge saxan.

¹⁶ I a xunna soon nafala. A xa dangu nəngənna yəja ma keden na. I a deen ti a dexən ma. I xa kunkin kuini taxun dəxəja ma saxan.”

¹⁷ “N tan igen nadinma nən dunuja yi. A muxun birin halagi. Niimaseen birin faxama nən.

¹⁸ Koni n bata layirin tongo i xa. I so kunkini ito kui, i tan nun i ya diine nun i ya naxanla, e nun i ya diine naxanle.

¹⁹ I xa fa daliseen sifan birin firin firinna ra, a xəmən nun a giləna alogo e xa kisi.

²⁰ Xəliin bənsənna birin firin firin, suben bənsənna birin firin firin, bubuseen bənsənna birin firin firin, e fama i xən, i yi e rakisi.

²¹ I xa donseen sifan birin xali kunkin kui. I xa sa a mara i tan xa e nun e fan xa.”

²² Nuhan yi a birin liga alo Ala a yamarixi kii naxan yi.

7

Fufa gbeena fe

¹ Alatala yi a fala Nuhan xa, a naxa, “So kunkin kui, i tan nun i ya denbayaan birin, bayo tinxin muxun nan i ra waxatini ito yi.

² Sube radaxaxi yo sube radaxaxi, i xa na soloferə raso kunkin kui, a xəmən nun a giləna. Sube raharamuxi yo sube raharamuxi i xa na firin naso, a xəmən nun a giləna.

³ Xəliin fan sifan birin, soloferə tongo, a xəmən nun a giləna, alogo daliseen sifan birin xa lu dunuja yi.

⁴ Xi soloferə na dangu, n tulen nagodoma bəxən ma nən, soge tonge naanin, kəe tonge naanin. N niimaseen naxan birin daxi, na birin halagima nən.”

⁵ Nuhan yi na birin liga Alatala a yamari naxan na.

⁶ Fufaan mini waxatin naxan yi, Nuhan ma siimayaan nee kemə sennin nan yi a ra.

⁷ Nuhan nun a diine nun a naxanla nun a diine
naxanle yi keli igen yee ra, e yi so kunkin kui.

⁸ Sube radaxaxine nun sube raharamuxine,
xəline nun bubuseene,

⁹ a xəmən nun a gilena, e yi siga Nuhan fəma firin
firin. E yi so kunkin kui alo Ala a yamari Nuhan
ma kii naxan yi.

¹⁰ Xii solofera dangu xanbini, na fufaan yi din
dunuja ra.

¹¹ Nuhan ma siimayaan yi jee kəmə sennin, kike
firin, xi fu nun solofera. Igen naxan bəxəni, na yi
te fəlo, e nun igen naxan kore, na fan yi godo fəlo.

¹² Tulen yi fa bəxən ma soge tongue naanin, kəe
tonge naanin.

¹³ Na ləxə yətəni, Nuhan nun a diine, Semi nun
Xami nun Yepeti e nun a naxanla nun a dii sax-
anne naxanle, ne birin yi so kunkin kui.

¹⁴ Burunna suben bənsənna birin nun xuruseen
bənsənna birin nun bubuseen bənsənna birin nun
xəlii bənsənna birin, e yi so kunkin kui.

¹⁵ Daliseen birin naxan yengima, a firin firin, e
yi fa Nuhan fəma. E yi so kunkin kui.

¹⁶ Niimaseen birin, a xəmən nun a gilena, e yi so
kunkin kui alo Ala a yamari Nuhan ma kii naxan
yi. Na xanbi ra, Alatala yi dəen balan.

¹⁷ Xi tongue naanin fufaan yi mini. A yi kunkini
te.

¹⁸ Igen to gbo bəxən ma, kunkin yi dəxə igen fari.

¹⁹ Igen yi te han a yi sa geyaan birin xun ma
dunuja yi.

²⁰ Igen yi sa geyane xun ma han nəngənna yə fu
nun naanin.

²¹ Niimaseen naxanye birin yi dunuña yi, ne birin yi halagi: xəli yo, xuruse yo, burunna sube yo, bubuse yo, e nun adamadiin birin.

²² Niimaseen naxanye birin yi xaren na, naxanye yengima, ne birin yi halagi.

²³ Niimaseen naxanye yi bəxə xənna ma, na birin yi raxəri: adamadiine nun subene nun bubuseene e nun xəline, fə Nuhan kedenna, e nun naxanye yi a fəma kunkin kui.

²⁴ Fufaan yi din dunuña ra xii kəmə xii tonge suulun.

8

Fufaan jan fena

¹ Koni Ala yi a xaxili lu Nuhan xən ma, e nun burunna subene, e nun xuruseen naxanye yi a fəma kunkin kui. Ala yi foyen nafa dunuña yi. Igen yi godo fələ.

² Igen naxan yi kelima bəxən bun ma, na yi dan. Igen naxan yi kelima kore, na fan yi dan.

³ Ləxə yo ləxə fə nde ba igen na. Xii kəmə xii tongo suulunna bun ma, igen yi yelin gode.

⁴ Kike soloferen xii fu nun soloferedeni, kunkin yi dəxə geyaan fari, naxan xili Ararati.

⁵ Igen yi lu gode han kike fuden. Kike fuden xii singe ləxəni, geyane xunne yi mini kənənni.

⁶ Xii tonge naanin dangu xanbini, Nuhan yi kunkin foye soden nabi, a bata yi naxan nafala a ma.

⁷ A yi xaxaan bejin. Na yi a firifiri, han igen yi yelin gode.

⁸ Nuhan mən yi ganban bejin, a xa sa igen mato xa a bata godo.

⁹ Koni na ganban mi san tide to, bayo igen yi dinxi dunuja birin na. A yi xətə Nuhan ma kunkin kui. Nuhan yi ganban suxu a yiin na, a a raso kunkin kui.

¹⁰ A yi a mame han xii solofer. A mən yi ganban bejin a firindeni.

¹¹ Ninbanna ra ganban yi xətə Nuhan ma, oliwi wudi binla jəxənde xinden suxi a dəe ra. Awa, Nuhan yi a kolon a igen bata ba dunuja xun ma.

¹² A mən yi a mame xi solofer. A mən yi ganban bejin, koni ganban mi xətə a ma.

¹³ Nuhan ma siimayaan to siga jəe kemə sennin jəe keden, kike keden, xi keden, fufaan yi jan dunuja yi. Nuhan to kunkin xunna ba, a yi a to bəxən maxaraxi.

¹⁴ Kike firin xi məxəjən nun solofer to dangu, bəxən yi xara gben!

¹⁵ Ala yi a fala Nuhan xa, a naxa,

¹⁶ “E mini kunkin kui, i tan nun i ya jaxanla nun i ya diine, e nun i ya diine jaxanle.

¹⁷ I xa niimaseen birin namini kunkin kui: xəline nun subene e nun bubuseene, alogo e xa wuya, e xa yiriwa dunuja yi.”

¹⁸ Awa, Nuhan yi mini, e nun a diine nun a jaxanla nun a diine jaxanle.

¹⁹ Subene fan yi mini e nun bubuseene nun xəline. Niimaseen birin, bənsən yo bənsən, e mini e danna.

²⁰ Na xanbi ra, Nuhan yi saraxa ganden nafala Alatala xinli. A yi sube radaxaxina ndee tongo e nun xəli radaxaxina ndee. A yi ne ba saraxan na, ne yi sa təeni.

21 Tutun to te, Alatala yi na gan xirin mə. A yi rafan a ma. A yi a fala a bəjəni, a naxa, “N mi bəxən dangama sənən adamana fe ra, bayo n na a kolon adama bəjən mi fan xabu a dii jəreya waxatini. N mi niimaseen birin halagima sənən alo n na singen ligi kii naxan yi.

22 Fanni bəxən daxi, xəee bi waxatin nun se xaba waxatina, xunbenla nun kuye wolonna, soge furen nun jəməna, yanyin nun kəena, ne waxatine mi fa bama e kiini sənən.”

9

Alayi a layiri tongo Nuhan xa

1 Na xanbi ra, Ala yi barakan sa Nuhan nun a diine fe yi. A yi a fala e xa, a naxa, “Ə xa diin bari, ə xa wuya, ə xa bəxən nafe.

2 Suben birin gaxuma ə yee ra nən naxanye bəxən ma, xəliin naxanye birin kore, bubuseen birin, yəxən naxan birin baani, ə luma nən ne birin xun na.

3 Niimaseen naxan birin yengima e findima nən ə balon na. N sansine so ə yii kii naxan yi a singeni, iki n bata niimaseen birin fan so ə yii na kiini.”

4 “Koni ə nama sube yifaxin don bayo a niin wunla a yi.

5 Ə dəntəgen sama n xa niin wunla nan ma fe ra. Suben fan dəntəgen sama n xa niin wunla nan ma fe ra. Adaman dəntəgen sama n xa nən a adaman boden niin wunla a fe ra.

6 Muxun naxan muxun niin bama, muxun nan a fan niin bama, bayo Ala bata adaman da a misaala ra.

⁷ ε xa diin bari, ε xa wuya, ε xa bəxən nafe ε yi yiriwa ayi.”

⁸ Na xanbi ra, Ala yi a fala Nuhan xa e nun a diine,

⁹ a naxa, “N yεtεen bata layirin tongo ε xa e nun ε mamandenне,

¹⁰ ε nun niimaseen naxan birin yi ε fεma kunkin kui: xəline nun xuruseene nun burunna subene e nun niimaseen naxan birin dunuja yi.

¹¹ N bata layirin tongo ε xa: fufaan mi niin birin bama sənən. Fufaan mi dunuja birin kalama sənən.”

¹² Ala yi a fala, a naxa, “N bata layirin tongo ε nun ε mamandenне xa e nun niimaseen birin xa.

¹³ N sengunna yitama nən koren ma, naxan findima layirin taxamasenna ra n tan nun bəxən tagi.

¹⁴ N na tulen sa koren ma, sengunna minima nən.

¹⁵ Na waxatini na layirina fe rabirama n ma nən, n layirin naxan tongoxi ε xa e nun niimaseen birin xa. N mi niin birin bama dunuja yi fufaan na sənən.

¹⁶ Sengunna na mini koren ma, n na a to, na layirina fe rabirama n ma nən, layirin naxan luma habadan, n layirin naxan tongoxi ε xa e nun niimaseen birin xa naxanye dunuja yi.”

¹⁷ Awa, Ala yi a fala Nuhan xa, a naxa, “Sengunni ito findixi layiri taxamasenna nan na, n nun niimaseen birin tagi dunuja yi.”

¹⁸ Nuhan ma diin naxanye mini kunkin kui, e xili Semi nun Xami nun Yepeti. Kanan kaane baba nan yi Xami ra.

¹⁹ Muxun naxan birin wuyaxi dunuja yi, a keli xi Nuhan ma dii saxanne nin.

Nuhan yi dangan ti

²⁰ Nuhan xee rawanla nan yi a ra. A yi manpa binla sansiin si langan kui.*

²¹ Na sansiin to bogi, Nuhan yi manpaan nafala, a yi a min, a xunna yi keli. A yi a sa bubun kui a magenla ra.

²² Xami, Kanan kaane baba yi a baba magenla to. A yi na fala a tadane xa.

²³ Semi nun Yepeti yi dugin tongo, e yi siga e xanbiramaan na. E yi dugin sa e baba fari, koni e mi e baba magenla to.

²⁴ Nuhan xunna to dəxə, a keli, a yi a kolon a bolokada naxan ligaxi a ra.

²⁵ Nuhan yi a fala, a naxa, “N bata Kanan[†] danga. A findima konyi dənxən nan na a tadane xa.”

²⁶ A mən yi a fala, a naxa, “N bata barikan bira Alatala xa, Semi a Ala. Kanan xa findi Semi a konyin na.

²⁷ Ala xa Yepeti a bəxən gbo ayi. Yepeti xa lu Semi a bubun kui. Kanan xa findi Yepeti a konyin na.”

* **9:20:** **9.20** Wudi binla nde na yi, mən kaane naxanye sima, e yi naxanye bogi yitənma alo manpana e gbee kiini. † **9:25:**

9.29 Nuhan a mamandenna **Kanan** nan danga. A mi a dii yo danga. Semi yixətəna nde Yaxuba yixətəne nan Kanan yixətəne raxəri Isirayila bəxəni, na yi findi dangan bunna ra. Na yəngəna fe səbəxi Yosuwe kitabu yiren kui. A mi səbəxi yire yo yi fa fala Kanan yixətəne siga nən fati fərə bəxəni. A yixətə dando naxanye luxi e nii ra yəngən xanbi ra, ne yi basan Yaxuba yixətəne ra han Kanan muxu yo mi lu. Yanyina nde fati fərəne fe səbəxi Dunuja Fələn 10.6 kui.

²⁸ Fufaan jan xanbini, Nuhan yi jee keme saxan jee tongue suulun sotə.

²⁹ Nuhan ma siimayaan yi siga jee keme solomanaanin jee tongue suulun. Na xanbi ra, a yi faxa.

Nuhan ma diine, Semi nun Xami nun Yepeti a taruxun nan na ra.

10

Semi nun Xami nun Yepeti yixetene Taruxune Singen 1.5-23

¹ Nuhan ma diine bənsənne taruxun ni i ra, Semi nun Xami nun Yepeti naxanye diine bari fufaan dangu xanbini.

² Yepeti a diine xinle ni itoe ra: Gomerə nun Magogo nun Madayi nun Yawani nun Tubali nun Meseki e nun Tirasi.

³ Gomerə a diine xinle ni itoe ra: Asikenasi nun Rifati nun Togarama.

⁴ Yawani a diine xinle ni itoe ra: Elisaha nun Tarasisi nun Sipiri nun Rodanimi.

⁵ Muxuni itoe diine yi dəxə fəxə igen de. E na siga denaxan yi, e xabilayaan fələ menni. Na xabilane yi findi siya gbətəne ra, birin nun e kon xuina.

⁶ Xami a diine xinle ni itoe ra: Kusi* nun Misiran nun Puti nun Kanan.

⁷ Kusi a diine xinle ni itoe ra: Seba nun Xawila nun Sabata nun Raama nun Sabiteka.

Raama a diine xinle ni itoe ra: Saba e nun Dedan.

* **10:6: 10.6** Muxune laxi a ra a **Kusi** yixetena nde siga nən fati förene bəxəni. Yanyina nde fati förene benban finde a yixetena nde ra. A fe mən sebəxi Yatene 12.1 nun Esayı 20 nun Sofoni 3.10 kui e nun yire wuyaxi gbətə. Nuhan Kusi xunye **Kanan** nan danga. Na feen sebəxi Dunuja Fələn 9.25 kui.

⁸ Kusi fan diin sətə nən naxan xili Nimirodi. Na findi yəngəso gbeen nan na dunuja yi.

⁹ Nimirodi fan, donso gbeen nan yi a ra Alatala yee ra yi. Nanara, muxune a falama, e naxa, “I luxi alo Nimirodi, donso gbeen nan yi a ra Alatala yee ra yi.”

¹⁰ A mangayaan liga nən taani itoe ma singen: Babilən nun Ereki nun Akadi nun Kalene taan naxan Sinari bəxəni.

¹¹ A yi keli Sinari yi, a yi siga Asiriya bəxəni. Mənni, a yi taane ti naxanye xili Niniwa nun Rehoboti nun Iri nun Kala

¹² e nun Resen, taa gbeen naxan Niniwa nun Kala tagi.

¹³ Misiran yi findi muxuni itoe benban na: Ludu kaane nun Anami kaane nun Lehaba kaane nun Nafatu kaane

¹⁴ nun Patirusu kaane nun Kasaluxu kaane, Filisitine keli dənaxan yi, e nun Kafatoro kaane.

¹⁵ Kanan yi findi muxuni itoe baba ra: Sidən, a dii singena, e nun Xitine

¹⁶ nun Yebusune nun Amorine nun Girigasane

¹⁷ nun Xiwine nun Arakane nun Sini kaane

¹⁸ nun Arawada kaane nun Səmara kaane nun Xamata kaane.

Na xanbi ra, Kanan bənsənne birin yi xuya ayi.

¹⁹ Kanan bəxən naninna yi kelixi Sidən han sa dəxə Gerari taan na, a yi siga han Gasa, a yi dangu Sodoma nun Gomora nun Adamaha nun Seboyimi yi, han sa dəxə Lasa ra.

²⁰ Xami a muxune ni itoe ra, fata e bənsənna nun e xuiin na e nun e bəxəne, e nun e siyane.

²¹ Semi, Yepeti tada fan yi diine sətə. Semi findi Eberi a diine benban nan na.

²² Semi a diine xinle ni itoe ra: Elan nun Asuri nun Arapaxadi nun Ludu e nun Arami.

²³ Arami a diine xinle ni itoe ra: Yusu nun Xulu nun Geteri e nun Meseki.

²⁴ Arapaxadi yi Selaxa sətə. Selaxa yi Eberi sətə.

²⁵ Eberi yi dii firin sətə. Keden xili Pelegit[†] bayo dunuja yitaxun a waxatin nin. A xunyən xili Yokatan.

²⁶ Yokatan ma diine xinle ni itoe ra: Alomodadi nun Selefa nun Xasaramaweti nun Yera

²⁷ nun Hadoran nun Yusali nun Dikila

²⁸ nun Obala nun Abimayele nun Saba

²⁹ nun Ofiri nun Xawila nun Yobabo. Ne birin baba nan yi Yokatan na.

³⁰ E bəxən yi kelixi Mesa sa dəxə han Sefare, naxan geyaan sogeteden binni.

³¹ Semi a diine ni i ra, fata e bənsənne nun e xuine nun e bəxəne nun e siyane ra.

³² Nuhan ma diine bənsənne nan ne ra e siyane yəen ma. Fufaan dangu xanbini, bənsənni itoe yi findi siyane birin na dunuja yi.

11

Xuine yitaxun fena

¹ Na waxatini, dunuja birin yi xui keden nan falama.

² Muxuna ndee to siga sogeteden binni, e yi dəxə Sinari lanbanni.

³ E yi a fala e bode xa, e naxa, “En siga, en xa bitikidin bənbə, en xa a gan.” E yi bitikidine dəxə

† **10:25; 10.25Pelegi** bunna neen fa fala “Mayitaxunna.”

gəməne jəxəni. E yi dolen findi bitikidi* dəxə seen na.

⁴ Na xanbi ra, e yi a fala, e naxa, “En siga, en xa taan ti en yətə xa, e nun sanganso gbeen naxan tema han kore, alogo en xinla xa gbo ayi. Nanara, en nama xuya ayi dunuja xun xən.”

⁵ Koni Alatala yi godo na taan nun sanganso gbeen matodeni muxune naxan ti.

⁶ Alatala yi a fala, a naxa, “Muxuni itoe, naxanye siya keden, xui keden a ra, xa ne bata wanli ito fələ, wanla birin e waxi naxan ke feni sənən, e na ligama nən.

⁷ En siga, en godo e xuiin basandeni alogo e nama e bode xuiin mə.”

⁸ Alatala yi e raxuya ayi. Na taan ti feen yi dan.

⁹ Na yiren yi xili Babeli,[†] bayo Alatala bata dunuja xuine basan e bode ra na yi. Fələ menni, Alatala yi e raxuya ayi dunuja birin ma.

*Semi han Tera
Taruxune Singen 1.24-27*

¹⁰ Semi bənsənna taruxun ni i ra.

Fufaan dangu jəeñ firinna, Semi a siimayaan yi jəeñ kəmə sətə. A yi a diin sətə naxan xili Arapaxadi.

¹¹ Arapaxadi bari xanbini, Semi mən yi jəeñ kəmə suulun sətə. A yi dii xəməne nun dii təmə gbətene sətə.

¹² Arapaxadi to jəeñ tonge suulun nun suulun sətə, a yi Selaxa bari.

* **11:3: 11.3Bitikidin** mən falama yirena nde yi fa fala “**Birikidina**.” † **11:9: 11.9Babeli** maso xuina nde ra Heburu xuini naxan bunna neñ fa fala “Mayibasanna.”

13 A to Selaxa sətə, Arapaxadi yi bu jee keme naanin jee saxan. A yi dii xemene nun dii teme gbetene sətə.

14 Selaxa to jee tongue saxan sətə, a yi Eberi bari.

15 A to Eberi sətə, Selaxa yi bu jee keme naanin jee saxan. A yi dii xemene nun dii teme gbetene sətə.

16 Eberi to jee tongue saxan e nun naanin sətə, a yi Pelegi bari.

17 A to Pelegi sətə, Eberi yi bu jee keme naanin jee tongue saxan. A yi dii xemene nun dii teme gbetene sətə.

18 Pelegi to jee tongue saxan sətə, a yi Rewu bari.

19 A to Rewu sətə, Pelegi yi bu jee keme firin jee solomanaanin. A yi dii xemene nun dii teme gbetene sətə.

20 Rewu to jee tongue saxan nun firin sətə, a yi Serugu bari.

21 A to Serugu sətə, Rewu yi bu jee keme firin jee solofer. A yi dii xemene nun dii teme gbetene sətə.

22 Serugu to jee tongue saxan sətə, a yi Nahori bari.

23 A to Nahori sətə, Serugu yi bu jee keme firin. A yi dii xemene nun dii teme gbetene sətə.

24 Nahori to jee məxəjən nun solomanaanin sətə, a yi Tera bari.

25 A to Tera sətə, Nahori yi bu jee keme jee fu nun solomanaanin. A yi dii xemene nun dii teme gbetene sətə.

26 Tera to jee tongue solofer sətə, a yi Iburama nun Nahori nun Haran bari.

Tera a denbayana

27 Tera bənsənna taruxun ni i ra.

Tera yi Iburama nun Nahori nun Haran bari.
Haran yi Loti bari.

²⁸ Benun Tera xa faxa, a diin Haran yi faxa Yuru taani Babilən bəxəni, a barixi dənaxan yi.

²⁹ Iburama nun Nahori yi naxanle futu. Iburama naxanla yi xili Sarayi. Nahori a naxanla xili Milika. Milika baba nan yi Haran na. Haran dii firin nan sətə, Milika nun Isika.

³⁰ Gbantan nan yi Sarayi ra. Dii yo mi yi a yii.

³¹ Tera yi a denbayaan xali, a dii Iburama, e nun a mamandenna Loti, Haran ma diina, e nun a mamandenna Sarayi, Iburamaa naxanla. E birin yi keli Yuru taani Babilən bəxəni alogo e xa siga Kanan bəxəni. Koni e to Xarani taan li, e yi dəxə mənni.

³² Tera yi bu nəe kəmə firin nəe suulun. A yi faxa Xarani yi.

12

Ala yi Iburama xili

¹ Alatala yi a fala Iburama xa, a naxa, “Keli i ya yamanan nun i xabilan nun i babaa genli. I siga na yamanani n naxan yitama i ra.

² N ni i findima siya gbeen na nən. N na i barakama nən, n ni i findi xili kanna ra. Muxune fan duban sətəma nən i tan barakani.

³ Naxan na duba i xa, n fan na kanna barakama nən. Naxan na i danga, n fan dangan nagidima na kanna ma nən. Dunuja xabilane birin duban sətəma nən i tan barakani.”

⁴ Awa, a siin nəe tonge solofer e nun suulunna sətə waxatin naxan yi, Iburama yi keli Xarani yi

alo Alatala a yitaxi a ra kii naxan yi. Loti fan yi siga Iburama fəxə ra.

⁵ A yi a ḡanaxanla Sarayı nun a xunyena dii Loti nun a sətə seen birin, e nun muxune a naxanye sətəxi Xarani yi, a yi ne birin xali. E yi siga Kanan bəxəni.

⁶ Iburama yi dangu bəxən na han a sa wudi bili gbeen li dənaxan yi xili More, Siken bəxəni. Na waxatini, Kanan kaane yi dəxi mənni nun.

⁷ Koni Alatala yi a yətə yita Iburama ra. A yi a fala, a naxa, “N bəxəni ito nan firma i yixətəne ma.” Awa, Iburama yi saraxa ganden nafala Alatala xa naxan a yətə yitaxi a ra.

⁸ A yi keli mənni, a siga geyaan ma, geyaan naxan Beteli sogeteden binni. A yi bubun ti mənni. Beteli taan yi lu a sogegododeni. Ayi taan yi lu a sogetedeni. A yi saraxa ganden nafala Alatala xa mənni. A yi Alatala maxandi a xinla ra.

⁹ Na xanbi ra, a yi siga Negewi tonbonna binni.

Iburama yi siga Misiran yi

¹⁰ Na waxatini, fitina kamən yi so bəxəni. Awa, Iburama yi siga Misiran bəxəni bayo donse yo mi yi na.

¹¹ Benun e xa so Misiran bəxəni, Iburama yi a fala a ḡanaxanla Sarayı xa, a naxa, “A kolon, ḡanaxalan tofajin nan i tan na.

¹² Misiran kaane na i to waxatin naxan yi, e a falama nən a n ma ḡanaxanla nan i ra. Na xanbi ra, e n faxama nən, koni e mi i tan faxə.

¹³ I xa a fala e xa a n xunyən nan i tan na, alogo e xa kininkinin n ma i sabun na. Nayi, e mi n faxama i tan ma fe ra.”

¹⁴ Iburama to Misiran li, Misiran kaane yi a to, a Sarayi *naxalan tofafin* nan a ra.

¹⁵ Misiran Mangana kuntigine yi *naxanla ito matəxə* Misiran Mangan xa. Misiran Mangan yi a xali a konni.

¹⁶ A yi hinan Iburama ra a *naxanla fe* ra. Iburama yi xuruse xunxurine nun *ningene* nun sofanle nun konyine nun *ŋəgəməne* sətə.

¹⁷ Koni Alatala yi fure *naxin sa* Misiran Mangan nun a denbayaan ma Sarayi a fe ra, Iburama *naxanla*.

¹⁸ Nanara, Misiran Mangan yi Iburama xili. A yi a fala, a naxa, “I nanse ligaxi n na? Nanfera i mi a falaxi n xa i ya *naxanla* nan a ra.

¹⁹ Nanfera i ya falaxi a i xunyen nan a ra han n tan bata a findi n ma *naxanla* ra? Awa, hən, i ya *naxanla* ni i ra. E siga!”

²⁰ Na xanbi, Misiran Mangan yi yamarin fi a sofane ma lan Iburama a fe ma. E yi a ragbəngbən e nun a *naxanla*, e nun a yii seen birin.

13

Iburama nun Loti

¹ Awa, Iburama yi keli Misiran yamanani. A yi siga Negewi tonbonna mabinni e nun a *naxanla* nun a seen birin, e nun Loti.

² Iburama bata yi findi nafulu kannra nun. Xuruseene nun gbetin nun xəmaan yi a yii.

³ A keli Negewi yi, a yi a masiga han Betəli taani. Yirena nde yi Betəli taan nun Ayi taan longonna ra, Iburama bubun yi tixi mənna nan singe yi.

⁴ A saraxa gande singen fan yi mənna nin nun. Iburama yi Alatala maxandi a xinla ra mənni.

5 Loti yi biraxi Iburama fəxə ra, xuruseene nun bubune yi a fan yii nun.

6 Iburama a xuruse ganla nun Loti a xuruse ganla yi gbo na bəxən xa. E mi yi nəe luyə yire kedenni sənən.

7 Sənxə sənxən yi mini Iburama xuruse rabane nun Loti a xuruse rabane tagi. Kanan kaane nun Perisi kaane fan yi mənni na waxatini.

8 Nanara, Iburama yi a fala Loti xa, a naxa, “Sənxə sənxən nama bira en tagi e nun en ma xuruse rabane tagi, bayo en tan ngaxakedenmane nan en na.”

9 Bəxəni ito birin i yee ra. Awa, en xa fata. Xa i siga kəmenna ma, n tan yi siga yiifanna ma. Xa i siga yiifanna ma, n tan yi siga kəmenna ma.”

10 Loti yi a yeeen nasiga, a yi sa Yurudən mərən to. Igen yi na nun a fajin na. Benun Alatala xa Sodoma nun Gomora halagi, na bəxəne yi fan han Soyari binni, alo Misiran bəxəna, alo Alatala a nakə rafalaxina.*

11 Awa, Loti yi Yurudən mərən sugandi a yete xa. A yi siga sogeteden mabinni. E yi fata.

12 Iburama yi lu Kanan bəxəni. Loti yi lu Yurudən mərən taane tagini. A yi bubun ti Sodoma fəma.

13 Sodoma kaane bata yi kobi ayi a gbegbe, e bata yi findi yulubi kan belebelen na Alatala yee ra yi.

14 Iburama nun Loti to fata, Alatala yi a fala Iburama xa, a naxa, “I yeeen ti sogeteden na, e nun sogegododen na, e nun yiifanna nun kəmenna ma.

* **13:10: 13.10** Na feen mən səbəxi Dunuja Fələn 2.8-10 kui.

¹⁵ I bəxən naxan birin toxi, n na a fima i ma nən e nun i bənsənna ma han habadan.

¹⁶ N ni i bənsənna rawuyama ayi nən alo gbangbanna naxan bəxən ma. Xa muxun nəe məjənsinna təngə, awa, a nəe nən i bənsənna yaten kolonjə.

¹⁷ Keli, i bəxəni siga, a kuye yəen nun a yigbo yəena, i xa a birin mato bayo n na a fima i tan nan ma.”

¹⁸ Awa, Iburama yi bubun yiren masara. A yi dəxə wudi belebelena nde mabinna ra Mamire nun Xebiron fəma. A yi saraxa ganden nafala mənni Alatala xa.

14

Iburama Loti ratanga fena

¹ Na waxatini, Manga Amirofəli naxan Babilən bəxən ma yo, Manga Ariyoki naxan Elasari bəxən ma yo, Manga Kədolama naxan Elan bəxən ma yo, Manga Tidali naxan Goyin bəxən ma yo, manga naaninni itoe yi layirin tongo e bode xa manga suulun ni itoe yəngə feen na.

² Na manga suulunne nan itoe ra: Bera Sodoma mangan nun Birisa Gomora mangan nun Sinabu Adamaha mangan nun Səməberi Seboyimi mangana e nun Bela mangana. Bela mən xili Soyari.

³ Manga suulunni itoe yi e malan Sidimi lanbanni, Fəxə Daraan dənaxan yi.

⁴ Xabu jəee fu nun firin manga suulunni itoe yi Manga Kədolama bun ma, koni a jəee fu nun saxanden na, e yi murute.

⁵ A jəee fu nun naanindena, Manga Kədolama nun mangan naxanye yi a fəma, e yi siga yəngə

sodeni. E yi siyani itoe birin nə yəngəni: Refa kaan naxanye yi Asatarəti-Karinayin yi, Susi kaan naxanye yi Xami yi, Emi kaan naxanye yi Sihawə-Kiriyatayimi yi,

⁶ e nun Xori kaan naxanye yi geyaan ma Seyiri binni han Eli-Paran tonbonna fəma.

⁷ Na xanbi e yi xətə, e yi siga En-Misapati, naxan xili Kadesi. E yi Amaləkine nə e nun Amorin naxanye yi dəxi Xasasən-Tamari yi.

⁸ Na waxatini, Sodoma mangan nun Gomora mangan nun Adamaha mangan nun Seboyimi mangan nun Bela mangan dənaxan mən xili So-yari, na mangane yi e malan Sidimi lanbanni manga naaninni itoe yəngədeni:

⁹ Kədolama Elan mangan nun Tidali Goyin mangan nun Amirofeli Babilən mangan nun Ariyoki Elasari mangana. Na manga naaninna yi manga suulunna yəngə.

¹⁰ Awa, yinle yi Sidimi lanbanni, dolena e kui. Sodoma mangan nun Gomora mangan yi e gi. Yəngəsona ndee yi bira yinle ra. Ndee yi e gi siga geyaan fari.

¹¹ Na manga naanin naxanye nəən sətəxi, ne yi nafunla nun donseene birin tongo Sodoma taan nun Gomora taani. E yi siga.

¹² E yi Iburama xunyəna dii Loti fan suxu e nun a hərisigən birin, bayo a yi dəxi Sodoma taan kui.

¹³ Muxuna nde yi a gi, a sa na feen birin yəba Iburama Heburu kaan xa. Na waxatini, Iburama yi dəxi wudi bili belebelen bun ma Mamire Amorin konni. Mamire nun a ngaxakedenne, Esikoli nun Aneri, ne bata yi layirin tongo Iburama xa.

¹⁴ Iburama to a mε, muxune bata a xunyεna dii xεmε Loti suxu, a yi yεngεsone tongo, muxu kεmε saxan muxu fu nun solomasεxε naxanye barixi a sariyan kui, naxanye fatan yεnge sodeni. E yi siga na mangane fəxə ra han taan naxan xili Dan.

¹⁵ Kəεen na, Iburama yi a yεngεsone yitaxun, e yi na mangane ratεrεna yεngεn na. E nun a yengesone yi nə na mangane matuntunjε han Xoba, Damasi taan kəmənna ma.

¹⁶ A yi fa e hεrisigen birin na, a yi fa a xunyεna diin Loti fan na, e nun a sətə seen birin, sa naxanle fari e nun yamaan birin.

Iburama nun Mεlikisedeki

¹⁷ Iburama to xεtε xunna kenla kui, keli Manga Kεdolama yεngεdeni e nun mangan naxanye yi a fəma, Sodoma mangan yi siga Iburama ralandenii Sihawe lanbanni. Mənna xili “Mangana Lanbanna.”

¹⁸ Na xanbi, Mεlikisedeki,* Salemi mangan yi fa burun nun wudi bogi igen na Iburama xa alo manpana. Kore Xənna Ala a saraxaraliin nan yi Mεlikisedeki ra.

¹⁹ A yi duba Iburama xa, a naxa, “Kore Xənna Ala naxan koren nun bəxən daxi, na xa Iburama barayi.

²⁰ Tantunna Kore Xənna Ala xa, naxan i yaxune rayarabixi i xa.” Na waxatini, Iburama yi a se tongoxine birin yaganna fi Mεlikisedeki ma.

²¹ Sodoma mangan yi a fala Iburama xa, a naxa, “N ma muxune raxεtε n ma, koni nafunla xa lu i tan xa.”

* **14:18: 14.18Mεlikisedeki** bunna nεen fa fala “Manga tininxina.”

²² Koni Iburama yi a fala Sodoma mangan xa, a naxa, “N bata n kələ Alatala yi, Kore Xənna Ala naxan koren nun bəxən daxi,

²³ n mi sese tongə naxan findixi i gbeen na, hali lutidina, xa na mi a ra sankidi lutina, alogo i nama a fala sənçən fa fala ‘N tan nan Iburama findi nafulu kannə ra.’

²⁴ N mi sese tongə, fə n ma yengəsone naxan donxi e nun naxan findixi e gbeen na. Aneri nun Esikoli nun Mamire e gbeen tongoma nən.”

15

Ala yi layirin tongo Iburama xa

¹ Na xanbi, Iburama yi fe toon ti alo xiyena, Alatala yi fa a ma, a yi a fala a xa, a naxa, “Iburama i nama gaxu, n tan nan i kantanma. I saran gbeen sətəma nən.”

² Iburama yi a yabi, a naxa, “Marigina Alatala, i nanse jnənigexi i naxan soma n yii? Bayo dii yo mi n yii. N mi dii sətəxi naxan n kəen tongoma fə n ma walikəna, Eliyeseri Damasi kaana.

³ I mi dii yo fixi n tan ma. Nanara, n ma walikəen naxan barixi n konni, na nan findima n kəe tongon na.”

⁴ Alatala yi a yabi, a naxa, “Ən-ən, i ya walikəen mi findima i kəe tongon na de! I bari diin yatin nan fama findideni i kəe tongon na.”

⁵ Ala yi Iburama ramini a bubun bun ma, a yi a fala a xa, a naxa, “I yəen nate kore. I sarene tengə xa i nəe a yatən kolonjə.” A mən yi a fala a xa, a naxa, “I ne toxi kii naxan yi kuyen ma, i bənsənna fan wuyama ayi na kiini nən, i mi nəe a yatən kolonjə.”

⁶ Iburama yi dənkəleya Alatala ma, Ala fan yi na yate tinxinna ra a xa.

⁷ Ala yi a fala a xa, a naxa, “N tan nan Alatala ra naxan i raminixi Yuru taani Babilən bəxəni. N na i xali bəxən ma n dənaxan fima i ma.”

⁸ Iburama yi a maxədin, a naxa, “Marigina Alatala, n na a kolonma di, fa fala n fama na bəxən sətədeni nən?”

Alatala layirin xidi fena

⁹ Ala yi a fala a xa, a naxa, “Fa jinge gilən nun sii gilən na, e nun yəxəe kontonna naxanye bata jee saxan saxan ti, e nun ganba gilən nun kolokonde diina. I yi e fi n ma.”

¹⁰ Iburama yi fa na subene ra. A yi jingen nun sii gilən nun yəxəe kontonni sənseñ a tagi. A yi na sube dungine sa e dan na, koni a mi xəline tan yixaba.

¹¹ Segəne yi fa, e godo na sube faxaxine ma. Iburama yi e birin kedi.

¹² Sogen godomatəna, xixənla yi Iburama suxu kati! Kuyen yi yidimi, dimi magaxuxin yi so.

¹³ Ala yi a fala a xa, a naxa, “A kolon yati, i bənsənna dəxəma nən yamana gbətə yi, e konna mi dənaxan na. E findima nən konyin na na bəxəni. E fe xəlen siyaan birin sətəma nən jee kəmə naaninna bun ma muxu yiini.

¹⁴ Koni e na lu siyaan naxan bun konyiyani, n na makitima nən. Na xanbi ra, e neen minima na yamanani, e se fajin gbegbe xalima nən.

¹⁵ I tan fama nən bəjəe xunbenla sətədeni, i mən siimaya xunkuyen sətəma nən, han i sa laxiraya waxatin naxan yi.

¹⁶ I yixetən naaninden xətəma nən na bəxəni,
bayo fə Amorine e haken na gbo ayi waxatin
naxan yi.”

¹⁷ Sogen to godo, dimin yi so. Na waxatini təe kə
seen naxan yi tutin naminima e nun təe dəgəna, a
yi dangu sube dungine saden tagi.

¹⁸ Taxamasenna nan na ra, Alatala yi layirin
naxan tongoxi a tan nun Iburama tagi na ləxə
yətəni. A yi a fala a xa, a naxa, “N bata yamanani
ito fi i bənsənna ma, keli Misiran baan ma han sa
dəxə Efirati baa belebelen na.”

¹⁹ Siya dəxə wuyaxin nan yi na: Kenine nun
Kenisine nun Kadimonne

²⁰ nun Xitine nun Perisine nun Refane

²¹ nun Amorine nun Kanan kaane nun Giri-
gasane e nun Yebusu kaane.

16

Sumayila bari ləxəna

¹ Sarayı, Iburama a naxanla munma yi dii yo
bari a xa. Konyi gilə Misiran kaana nde yi walima
a yii naxan yi xili Hagara.

² Sarayı yi a fala a xəmən xa, a naxa, “I bata a to,
Alatala mi dii bari feen nagidixi n tan ma. Koni
yanyina nde n nəe diin sətə i xa nən n ma konyi
gilən sabun na. E birin nan lan ε xa xi to.” Iburama
yi tin Sarayı a falan ma a naxan falaxi a xa.

³ Sarayı yi a konyi gilən Hagara Misiran kaan
tongo, a yi a so a xəməna Iburama yii, a xa findi a
naxanla ra. Iburama bata yi jnəe fu ti Kanan bəxən
ma.

⁴ Iburama nun Hagara yi xi yire kedenni, Ha-
gara yi fudikan. Hagara to la a ra fa fala a bata

fudikan, a yi yo a kanna ma, a yi a mato a kobil na.

⁵ Sarayi yi a fala Iburama xa, a naxa, “Kombini ito, n na raxetema i tan nan ma Hagara naxan saxi n fari! Bayo, n tan nan n ma konyi gilen fixi i ma a xa findi i ya naxanla ra. Xabu a la a ra a fudikanna na a ra, a fa fe kobil nan tun yilanma n na. Alatala xa en tan firinna makiti.”

⁶ Iburama yi a naxanla yabi, a naxa, “I ya konyi gilen nan a ra. A walima i tan nan yii. I waxi feen naxan birin xən ma, a birin liga a ra.” Na waxatini, Sarayi fe kobil birin naxan nafan a ma, a yi a liga Hagara ra. Hagara yi a gi a bun.

⁷ Alatalaa malekan yi naralan Hagara ra xude xunna fəma Suru kiraan xən ma tonbon yireni.

⁸ Malekan yi Hagara maxədin, a naxa, “Sarayi a konyi gilen Hagara, i kelixi minən yi? I sigama minən yi?” Hagara yi malekan yabi, a naxa, “N nan n gixi n kanna nan bun ma.”

⁹ Alatalaa malekan yi a fala Hagara xa, a naxa, “I mən xa xətə i kelixi dənaxan yi. I mən xa i xuru a ma.”

¹⁰ Alatala a malekan yi a fala a xa, a naxa, “N fama bənsən wuyaxi fideni nən i ma, i mi nəx naxan yaten kolonjə.”

¹¹ Alatalaa malekan mən yi a fala a xa, a naxa, “I fudikanna na a ra iki. I fama diin sətədeni. I na diin xili sama nən Sumayila.* Bayo Ala bata i ya tərə xuiin mə marayarabin naxan sama i fari.

¹² I ya diin luma nən alo burunna sofanla. A birin yəngəma nən, birin a fan yəngəma nən. E nun a xunyəne birin luma nən fataxi.”

* **16:11: 16.11Sumayila** bunna nən fa fala “Ala fe məma.”

¹³ Hagara yi xili sa Alatala xən, naxan falan tixi a xa, a naxa, “Ala Naxan N Toma.” A yi a fala, a naxa, “N bata na kanna to, naxan n toma.”

¹⁴ Na nan a toxi e na xəjnинna xinla falama, e naxa, “Niin Kanna Naxan N Toxi.” Na xəjnинna Kadesi nun Bereda nan tagi.

¹⁵ Hagara yi diin sətə Iburama xa. Iburama yi a xili sa Sumayila.

¹⁶ Iburama bata yi jee tongue solomaseхe e nun jee sennin ti siimayaan na, Hagara yi fa na diin sətə a xa.

17

Iburama xinla maxeхe fena

¹ Iburama to jee tongue solomanaanin jee solomanaanin ti siimayaan na, Alatala yi mini a xa, a fa ito fala a xa, a naxa, “Ala Sənbə Kanna nan n tan na. I sigati kiin xa kamali n yee ra yi.

² N fama layirin tongoden i tan nun n tan tagi. N mən fama nən bənsən gbeen fideni i ma.”

³ Iburama yi bira, a a yetagin lan bəxən ma.

⁴ Ala yi a fala a xa, a naxa, “N ma layirin ni i ra n naxan tongoxi i tan nun n tan tagi. I findima nən siya wuyaxine benban na.

⁵ I xinla mi falama sənən Iburama,* i xinla falama nən fa fala Iburahima, bayo n na i findima nən siya wuyaxine benban na.

⁶ N na i findima nən yama gbeen benban na. I diine sətəma nən naxanye findima siya wuyaxine ra. Mangane fan minima nən i ya diine tagi.

* **17:5: 17.5Iburama** bunna nən fa fala “Fafa binyena.” **Iburahima** bunna nən fa fala “Yama gbeen fafe.”

7 N nan n ma layirin nakamalima nən i tan nun n tan tagi, hali i dangu xanbini, e nun i bənsənne fan yixətən fan bənsən bənsən. A findima habadan layirin nan na. Nayi, n tan nan i ya Ala ra, e nun i bənsənna hali i dangu xanbini.

8 I tan nun i bənsənna, n fama nən bəxən fideni ε ma, i findixi xəjən na dənaxan yi iki. Kanan bəxən birin findima nən e gbeen na habadan! N tan nan e Ala ra.”

9 Ala mən yi a fala Iburahima xa, a naxa, “I tan nun i bənsənna fan yixətən bənsən bənsənna, ε lan nən ε xa n ma layirin nakamali.

10 En ma layirin ni i ra, n naxan saxi ε ma, ε lan ε xa naxan nakamali, i tan nun i bənsənne: Naxan birin findixi xəmən na ε tagi, e birin lan nən e xa banxulan.

11 ε xa na banxulanna findi layiri taxamasenna ra ε tan nun n tan tagi.

12 Keli ε tan ma, sa dəxə ε bənsən bənsənna ra, a birin lan nən, naxan yo barin nəma fa xii solomasəxə ti, a xa banxulan. Na sariyan lan nən a xa sa ε konyine fan ma naxanye ε yii, naxanye barixi ε konni, e nun konyin naxanye saraxi bəxə gbetəni, hali a mi fa i bənsənni.

13 Na kui, konyin naxanye barixi i konni e nun i naxan fan saraxi, e birin lan nən e xa banxulan, alogo n ma layirin taxamasenna xa lu ε fatin ma habadan!

14 Xəmən naxan na lu a fatin mi banxulanxi, a fama nən naminideni ε bənsənni, bayo a mi layirin nakamalixi.”

15 Na xanbi, Ala yi a fala Iburahima xa, a naxa, “I nama i ya naxanla xinla fala sənən de, ‘Sarayı,’ a fa xili nən ‘Saran.’

16 N na a barakama nən, a fama dii xəmən bari-deni nən i xa. N na a barakama nən, a fama findideni nən siya gbeen benban na. Yamana wuyaxin mangane fama minideni nən a diine yi.”

17 Iburahima yi bira, a yi a yətagin lan bəxən ma, a yi gele. A yi a fala a bəjəni, a naxa, “N tan naxan bata jee kəmə ti siimayaan na, n mən nəe diin sətə ba? Saran naxan fan bata jee tonge solomanaanin ti siimayaan na, a fa nəe diin bare ba?”

18 A yi a fala Ala xa, a naxa, “I jəxə lu Sumayila xən ma tun!”

19 Ala yi a fala, a naxa, “Ən-ən! I ya naxanla Saran fama dii xəmən barideni nən i xa, i naxan xili sama Isiyaga.[†] N nan n ma layirin nakamalima nən n tan nun a tan tagi e nun a bənsənna hali a faxa xanbini. Layirin naxan mi kalama habadan!

20 Na xanbi, n bata i ya maxandin nasuxu Sumayila fe ra. N na barakama nən, n mən dii gbegbe bari feen nagidima a ma nən, n bənsən wuyaxin fima nən a ma. A findima nən manga dii fu nun firinne baba ra, e nun siya xungbe kanna ra.

21 Koni, naxan findixi n ma layirin na, n fama na rakamalideni n tan nun Isiyaga nan tagi. Saran fama nən dii xəmən barideni i xa i jəxən waxati faraxi.”

22 Ala to yelin na falə, a yi keli Iburahima xun ma.

23 Iburahima yi a diin Sumayila tongo e nun a konyin naxanye barixi a konni, e nun a naxanye saraxi. Xəmən naxanye birin a banxini, a yi e birin banxulan na ləxəni alo Ala a yamari kii naxan yi.

[†] **17:19: 17.19Isiyaga** bunna nən fa fala “A gelema.”

²⁴ Iburahima siin *ŋee* tonge solomanaanin *ŋee* solomanaanin nan yi a ra,

²⁵ a dii Sumayila tan bata yi *ŋee* fu nun saxan ti, e banxulanxi waxatin naxan yi.

²⁶ E yi e birin banxulan lōxə keden

²⁷ e nun xəmen naxanye birin yi Iburahimaa banxini, konyin naxanye barixi a konni, e nun a naxanye fan saraxi keli yamana gbətə yi.

18

Xəjnə saxanna fe

¹ Alatala yi mini Iburahima xa Mamire wudi bili gbeen dəanaxan yi. Na waxatini, Iburahima yi dəxi a bubun so dəen na, kuye wolon waxatini yanyin na.

² A yi xəmə saxan to tixi a yətagi. A yi keli bubun so dəen na, a siga mafurən, a sa na xəmə saxanna ralan. A yi a xinbi sin.

³ A yi a fala muxu keden xa e tagi, a naxa, “N kanna, yandi ε nama dangu singe, ε xa ε madigan n konni.

⁴ N xa fa igen na ε xa alogo ε xa ε sanne maxa. ε mən xa ε matabu wudini ito bun ma.

⁵ N xa fa donseen na ε xa alogo ε xa fangan sətə. Na xanbi, ε fa siga ε sigatini. Amasətə, ε danguma ε walikeən konna nin.” Na xəjnəne yi a yabi, e naxa, “Awa, i naxan falaxi, a raba.”

⁶ Nanara, Iburahima yi xətə a mafuraxin na a bubun kui. A yi a fala a naxanla Saran xa, a naxa, “I xədəxə. I murutu fuŋi fajin debedin ye saxan nafala burun na.”

⁷ Na xanbi, a yi a gi, a siga *ŋinge* sansanni, a sa *ŋinge* dii turaxi keden tongo. A yi na *ŋinge* diin so a

walikeen yii alogo a xa a faxa, a xa a rafala donseen na.

⁸ Na suben to yelin ninjε, Iburahima yi a tongo, a a so xəjnene yii, e nun nənə kəndəna sa nənə xixin fari. E na donseen donma, Iburahima yi ti e fəma wudin bun ma.

⁹ Na xəjnene yi Iburahima maxədin, e naxa, “I ya naxanla Saran minen yi?” A yi e yabi, a naxa, “A na yi bubun bun ma.”

¹⁰ Na xəjnən muxu keden yi a fala Iburahima xa, a naxa, “N mən xətəma be i jəxən waxati faraxi. Na waxatini i ya naxanla dii xəmən barima nən i xa.” Saran yi tixi Iburahima xanbi ra bubun so dəen na, a tuli matixi e falan ti xuiin na.

¹¹ Iburahima nun Saran bata yi yelin forideni nun. Saran mi yi nəe diin bare.

¹² A yi gele a yetə ma, a naxa, “N tan na sətə, n bata yelin forə? N kanna fan bata findi xəmən fonra. N fan sewama nən dii sətədeni ba?”

¹³ Alatala yi a fala Iburahima xa, a naxa, “Nanfera Saran gelexi? Nanfera a a falaxi, a tan mi nəe diin bare sənən, bayo a bata fori?

¹⁴ Nanse na Alatala mi nəe naxan ligə? N fama nən waxati saxini faraxi, Saran yi dii xəmən bari.”

¹⁵ Saran yi gaxu, a yi wulen fala, a naxa, “N mi gelexi de!” A yi a fala a xa, a naxa, “Di! I gelexi nən.”

¹⁶ Na xəjnene yi ti kiraan xən ma, e yi e xun sa Sodoma taan ma. Iburahima yi siga e tideni kira yi.

¹⁷ Alatala yi a fala, a naxa, “N naxan ligama, n nama na luxun Iburahima ma.

18 A fama nən findideni siya belebele sənbəmaan na. Dunuja siyane birin duban sətəma nən a tan barakani.

19 N na a sugandixi nən, alogo a xa a diine nun a bənsənna muxune birin yamari a e xa kiti kəndən sa tinxinni. Na waxatini, n tan Alatala, n fama nən n ma layirin nakamalideni n naxan tongoxi Iburahima xa.”

20 Alatala yi a fala Iburahima xa, a naxa, “Feen naxan falaxi Sodoma kaane nun Gomora kaane xun ma, fe magaxuxin na a ra. E yulubin bata gbo ayi han,

21 n fama gododenı nən, n sa a mato feen naxanye birin falaxi e xun ma, xa a na kiini. Xa e birin na feene fari, n fama a kolondenı nən na waxatini.”

22 Xəjər firin yi keli e yi dənaxan yi, e yi siga Sodoma taani. Koni Alatala nun Iburahima yi lu yire kedenni.

23 Iburahima yi a maso a ra, a yi a fala a xa, a naxa, “I muxu naxine nun tinxin muxune halagə e bode xən ba?”

24 Yanyina nde tinxin muxu tongue suulun Sodoma kaane tagi. I na taan kalama nən? I mi dijama Sodoma yamaan ma na tinxin muxu tongue suulunna fe ra ba?

25 En-ən, a mi lanma i xa na liga! A mi lan i xa muxu naxin nun tinxin muxun faxa kii kedenni. A mi lan kiti kedenna xa sa muxu naxin nun tinxin muxun ma. A mi lan i xa na liga. Naxan dunuja birin makitima, a mi a ligama tinxinna kiraan xən ma ba?”

26 Alatala yi yabin ti, a naxa, “Xa n tinxin muxu tongue suulun li Sodoma taan kui, n dijama nən

Sodoma kaane birin ma na muxu tonge suulunna fe ra.”

²⁷ Iburahima mən yi falan tongo, a naxa, “Marigina, n bata i maxandi i xa dija n xa, n xa falani ito ti i xa, bayo n tan kelixi gbangbanna nun bəndən nin.

²⁸ Xa i sa a li, tinxin muxu tonge suulun mi na yi, yanyina nde fə muxu tonge naanin e nun suulun nan na. Ina taan kale bayo muxu suulun bata dasa a ra?” Ala yi a fala, a naxa, “N mi a kalama xa n tinxin muxu tonge naanin e nun suulun li na.”

²⁹ Iburahima mən yi a fala a xa, a naxa, “Yanyina nde, i muxu tonge naanin nan lima na yi.” A yi a fala, a naxa, “N mi na kalama na muxu tonge naaninna fe ra.”

³⁰ Iburahima yi a fala, a naxa, “Marigina, n bata i maxandi, i nama xəlo xa n mən falana nde ti i xa. Yanyina nde, i muxu tonge saxan nan lima na yi.” Ala yi a fala a xa, a naxa, “N mi na kalama xa n tinxin muxu tonge saxan li na yi.”

³¹ Iburahima yi a fala, a naxa, “Marigina, i hakə lu n xa. Yanyina nde, i muxu məxəjənə nan lima na.” Ala yi a fala, a naxa, “N mi na taan kalama na muxu məxəjənəna fe ra.”

³² Iburahima mən yi a fala, a naxa, “Marigina, yandi, i nama xəlo. N ma maxədin dənxən ni ito ra. Yanyina nde, i muxu fu nan lima na.” Ala yi a fala Iburahima xa, a naxa, “N mi na taan kalama na muxu fuuna fe ra.”

³³ A to yelin falan tiyə e nun Iburahima, Alatala yi siga, Iburahima fan yi xətə a konni.

19

Sodoma nun Gomora halagi fena

¹ Ninbari waxatini, maleka firin yi so Sodoma taani. Na waxatini, Loti yi dəxi na taan so dəen na. A to malekane to fə, a yi keli, a sa e ralan kiraan xən ma. A yi a xinbi sin, a yətagin yi lan bəxən ma.

² Loti yi a fala e xa, a naxa, “N kanne, yandi, ε xa so n konni. Ε xa ε sanne maxa, ε mən xa xi be to. Na xanbi, tila xətənni ε nəε sigε ε sigatini.” Malekane yi a fala, e naxa, “En-εn! Fə nxu xa xi taan tagini to kəeən na.”

³ Koni Loti yi a yixədəxə han e yi siga a konni. A yi donse fajin nafala e xa, a yi buru ratetaren gan e xa. E yi e dəge.

⁴ Sa waxatin mi yi a lixi nun, Sodoma kaane yi Loti a banxin nabilin. Keli banxulanne ma, sa dəxə xəmə fonne ra, e birin yi na nun.

⁵ E yi Loti xili, e a maxədin, e naxa, “Na muxune minən yi, naxanye soxi i konni to jinbanna ra. E ramini nxu ma, nxu xa nxu makoon naba e ra alo naxanla.”

⁶ Loti yi mini a banxin kui a ti dəen na, a yi na dəen nagali.

⁷ A yi a fala e xa, a naxa, “En-εn! Ngaxakedenne, ε nama fe naxin liga.

⁸ N ma dii təmə firin be naxanye mi xəmə feen kolon. N bata tin a ma, n xa ne sa ε sagoni, ε xa feen birin liga e ra ε waxi naxan xən ma, alogo ε nama sese liga n ma xəjəne ra, bayo n tan bata findi e yatigin na.”

⁹ Na muxune yi a fala Loti xa, e naxa, “Mini i ya xəjəne nan na nxu yətagi. I mi nəε kitin sə nxu

konni. Xa i mi i kata, nxu fama fe xəlen dəxədeni i ra nən dangu e tan na.” E yi sənsən Loti ra, alogo e xa dəen kala.

¹⁰ Na maleka firinna yi Loti suxu, e yi a raso banxin kui, e dəen balan e xun ma.

¹¹ Malekan yi ganla xunna kala, naxanye yi tixi dəen na, e birin yi findi danxutəne ra, keli banxulanne ma sa dəxə xəmə fonne ra han e mi yi sese toma fa. Kiraan yi yifu e ma.

¹² Na maleka firinna yi Loti maxədin, e naxa, “Muxuna nde i xa be? Hali a findixi i bitanna nan na, i ya dii xəməne nun i ya dii təməne, e nun i ya muxune birin, i xa e birin namini taani ito kui

¹³ bayo nxu fama a halagideni. Alatala bata maxandi xui gbegbe mə taa yi kaani itoe wali kobine fe ra. Alatala yi nxu rafa, a nxu xa fa taani ito halagi.”

¹⁴ Loti yi siga, a a fala a bitanne xa, a naxa, “Ə keli be mafuren! Alatala fama be kaladeni iki sa.” E yi a miri a sabaan nan na.

¹⁵ Na subaxan ma, malekane yi digi Loti ra, e yi a fala a xa, e naxa, “Keli! I ya naxanla tongo, e nun i ya dii təmə firinna naxanye be. Ə xa keli be alogo ə nama halagi ə nun taani ito hake kanne.”

¹⁶ A to wa a madigan feni nun, malekan yi Loti suxu a yiin ma, e nun a naxanla, sa a dii təmə firinna fari. E yi e ramini taan kui, bayo Alatala bata yi kininkinin e ma.

¹⁷ Malekan to e ramini, keden yi a fala Loti xa, a naxa, “I gi, alogo i niin xa ratanga. I nama i xanbi rato de! I nama i mati taani ito rabilinna yire yo yi. Xa i mi waxi a xən i xa halagi, siga na geyane yireni.”

¹⁸ Loti yi a fala, a naxa, “Ən-ən, n Marigina, n bata i maxandi, n mi nœ na ligə.

¹⁹ N na a kolon, i bata hinan n tan i ya walikəen na. I bata kininkinin n ma han! I bata n niin natanga. Koni, n tan mi nœ n giyə han geyaan ma, xa na mi a ra n faxama nən.

²⁰ Yandi, i bata taa xurudini ito to? Na nan masoxi n na. Tin, n xa siga, n xa sa lu na. A lu, n xa siga mənni, taa xurudidin na a ra! N niin xa ratanga!”

²¹ Malekan yi a fala, a naxa, “N bata tin na birin ma. N mi na taan kale.

²² Siga mafuren, bayo han i sa soma waxatin naxan yi, n mi nœ fefe ligə.” Na nan a toxi, na taan xili saxi Soyari.*

²³ Sogen yi tema waxatin naxan yi, Loti yi so Soyari taan kui.

²⁴ Na waxatini, Alatala yi dole təen nagodo Sodoma taan nun Gomora taan ma.

²⁵ A yi na taane halagi e nun na lanbanna birin, fələ sansine ma, sa dəxə muxune ra naxanye birin dəxi na taane kui.

²⁶ Loti a naxanla yi a yəen naxətə a xanbi ra, a yi findi fəxə gəmə tixin na.

²⁷ Na subaxan ma, Iburahima yi keli, a a xunsa na yiren ma e nun Alatala e bode to dənaxan yi.

²⁸ A to a yəen nasiga Sodoma taan nun Gomora taan ma, e nun na taane rabilinna birin, a yi tuti gbeen to, a tema na yi alo sulun təen[†] tutina.

²⁹ Ala to yi na taane kalama nun, a yi mirixi Iburahimaa fe ma. Na nan a toxi, Ala yi Loti

* **19:22: 19.22Soyari** bunna nəen fa fala “A xurina.” † **19:28: 19.28Sulun təen** mən falama yirena nde yi fa fala “**Furu təena**.”

ratanga na gbalon ma, a yi na taane kalama waxatin naxan yi, Loti yi dəxi dənaxan yi.

Loti nun a dii təmə firinna

³⁰ Loti bata yi gaxu lu feen na Soyari taan kui. A yi keli na, a siga geyaan fari a sa dəxə menni e nun a dii təmə firinna faran yinla kui.

³¹ Ləxəna nde, a dii təmə singen yi a fala a xunyen xa, a naxa, “En baba bata fori. En dənaxan yi, xəmə yo mi be en dəxəma naxan xən ma alo adaman darixi kii naxan yi.

³² Fa be, en xa dələn so en baba yii han a xunna yi keli alogo en xa xi a xən ma, alogo en xa diin sətə. Na xa findi a bənsənna ra.”

³³ Na kəən na, e yi dələn fi e baba ma, a dii təmə singen yi xi a baba xən ma. A mi a xun ma fe yo kolon, a diin sa waxatina hanma a keli waxatina.

³⁴ Kuye to yiba, a dii təmə singen yi a fala a xunyen xa, a naxa, “A bata jan, n tan nun n baba bata xi yire kedenni to. To kəən na, i tan nan nun n baba xima yire kedenni. Na yanyini en nəe bənsənna fiye a ma.”

³⁵ Na kəən mən na, e yi dələn fi e baba ma, a xunyen fan yi xi a baba xən ma. A mi a xun ma fe yo kolon, a diin sa waxatina, e nun a keli waxatina.

³⁶ Loti a dii təmə firinna yi fudikan e baba a diin na.

³⁷ Na dii təmə singen to diin bari, a a xili sa “Moyaba.” Na nan findi Moyaba kaane birin benban na. Han iki e na yi.

³⁸ A dii təmə firinden fan yi diin bari, a a xili sa “Bən-Ami.” Na nan findi Amonine birin benban na. Han iki e na yi.

20

Iburahima nun Abimeleki

¹ Iburahima yi siga Negewi yamanani. A yi dəxə Kadesi nun Suru tagi. Na xanbi ra, a yi siga Gerari taani, a yi waxati ti mənni.

² Iburahima yi a naxanla Saran ma fe fala, a naxa, “N xunyen naxalanmaan nan a ra.” Abimeleki, Gerari mangan yi Saran tongo.

³ Kəeeṇ to so, Abimeleki xima, Ala yi a yətə yita a ra xiyeni, a naxa, “I faxama nən naxanli ito a fe ra, i naxan tongoxi, bayo xəmə taa ra dəxən na a ra.”

⁴ Na waxatini, Abimeleki munma yi a maso a ra. A yi a yabi, a naxa, “N Marigina, i bənsən tinixinxin kalama nən?”

⁵ Iburahima a fala nən n xa, fa fala naxanli ito a xunyen naxalanmaan nan a ra. Naxanla fan yi a fala n xa, a tada nan Iburahima ra. N naxan ligaxi, n na ligaxi n bəjənə fixən nan na.”

⁶ Na xiyeni Ala mən yi a fala a xa, a naxa, “N tan yati, n na a kolon i feen naxan ligaxi, fe kobi xa mi a ra. N tan nan a ligaxi, i mi nəxi yulubi ligə n na. Na nan a toxi n mi a luxi i xa a findi i ya naxanla ra.”

⁷ Iki, naxanli ito raxətə a xəmən ma. Nabiin nan a ra. A Ala maxandima i xa nən alogo i niin xa ratanga. Koni xa i mi a raxətə a xəmən ma, a kolon, i faxama nən i tan nun i ya muxune birin.”

⁸ Abimeleki yi keli sinma, a yi a kuntigine birin malan. Feen naxan birin danguxi, a yi a yəba e xa. E yi gaxu han a dangu ayi.

⁹ Abimeleki yi Iburahima xili a konni. A yi a maxədin, a naxa, “N haken mundun ligaxi i ra, i

xa n tan nun n ma yamaan findi yulubi kanne ra?
I bata fe liga n na, feen naxan mi lan a xa liga.

¹⁰ Nanfe a ligaxi i xa na raba?”

¹¹ Iburahima yi a fala, a naxa, “N na falaxi nən,
a be kaane mi gaxuxi Ala yee ra. E n faxama nən n
ma jaxanla fe ra.

¹² Nəndin nan a ra, n xunyen na a ra. Nxu birin
baba keden, koni nxu nga keden mi a ra. A mən
findixi n ma jaxanla ra.

¹³ Ala to n namin n baba konni, n yi a fala n ma
jaxanla xa, n naxa, ‘I hinanna yitama n na ikiini:
En na siga dədə, i xa a fala a n xunyen nan i tan na.’
”

¹⁴ Abimeleki yi yexxeene nun siine nun jingene
nun konyi xemene nun konyi gilene tongo, a yi e
birin so Iburahima yii. A mən yi a jaxanla Saran
naxete a ma.

¹⁵ A yi a fala Iburahima xa, a naxa, “N ma bəxən
dəen bata rabi i xa. I na wa lu feni dədə bəxəni ito
ma, lu mənni.”

¹⁶ A yi a fala Saran xa, a naxa, “N bata gbeti
gbanan wuli keden so i tada yii i solona seen na
i tan nun i sigati boden birin yee xəri alogo i xa
xunna kenla sətə.”

¹⁷ Iburahima yi Ala maxandi, na waxatini Ala yi
Abimeleki rakendəya alogo a jaxanla nun a konyi
gilene xa nə diin barideni.

¹⁸ Alatala bata yi dii baritareyaan nagidi nun
Abimeleki a muxune ma Iburahima a jaxanla
Saran ma fe ra.

¹ Alatala yi hinan Saran na, a a falan nakamali.

² Saran yi fudikan. A yi diin bari Iburahima xa a foriyani Ala waxatin naxan fala a xa.

³ Iburahima yi a diin xili sa Isiyaga, Saran naxan sətəxi a xa.

⁴ A yi a dii Isiyaga banxulan a xii solomasəxəde ləxəni alo Ala a yamari kii naxan yi.

⁵ Iburahima bata yi nəe kəmə sətə siimayaan na, Isiyaga bari waxatin naxan yi.

⁶ Saran yi a fala, a naxa, “Ala bata n nagele sewani. Muxun naxanye na n ma dii Isiyaga bari feen mə, en birin sewama nən.”*

⁷ A mən yi a fala, a naxa, “Nde yi nəe a falə Iburahima xa a ləxəna nde fama a lideni, Saran findima nən dii ngan na? Koni n tan bata diin bari a xa a xəmə foriyani.”

Iburahima yi Hagara kedi

⁸ Diin to gbo, e yi a dən ba xijən na. Iburahima yi sewa sumunna belebele yitən, a dii Isiyaga dəe ba ləxəni.

⁹ Misiran kaan Hagara diin naxan barixi Iburahima xa, Saran yi na diin to gelə.

¹⁰ A yi a fala Iburahima xa, a naxa, “Konyi naxanli ito nun a diin kedi. E nun n ma dii Isiyaga nama lu kəe kedenni.”

¹¹ Na falan mi rafan Iburahima ma a diina fe ra.

¹² Koni Ala yi a fala Iburahima xa, a naxa, “I nama xələ i ya diina fe ra e nun i ya konyi naxanla. Saran na feen naxan birin maxədin i ma, a birin liga a xa, bayo naxanye yatəma i bənsənna ra, ne minima Isiyaga bənsənna nin.

* **21:6: 21.6Isiyaga** bunna nən fa fala “A gelema.”

13 N siyana nde fan naminima nən i ya konyi naxanla diini, bayo i ya diin nan a fan na.”

14 Iburahima yi keli subaxan ma. A yi burun nun kidi sagbaan tongo igen yi naxan kui. A yi na birin nate Hagara xun ma, a yi diin so a yii, a yi e birin kedi. Hagara yi a xun ti tonbon yiren na dənaxan xili “Bəriseba.”

15 Igen to jnan a kidi sagbaan kui, a yi a diin sa wudidin bun ma.

16 A yi siga, a sa dəxə a danna xalimakuli wolide keden jəxəndən yi. A yi a fala, a naxa, “N mi nəe n yeeen tiye n ma diin faxamatəon na.” A yi siga, a sa dəxə a danna, a yi lu te a ma, a wuga.

17 Ala yi diin wuga xuiin mə kore. Alaa malekan yi Hagara xili, a yi a maxədin, a naxa, “Hagara nanse i sətxi? I nama gaxu bayo Ala bata diin wuga xuiin mə kore.

18 Keli i ti! I ya diin tongo i yii firinna ra, i xa a suxu, bayo n na a findima siya gbee kanna nan na.”

19 Ala yi Hagara yeeen nabi, a yi xəjinna to, igena a kui. A yi na kidi sagbaan tongo, a sa igen sa a kui. A yi igen fi a diin ma.

20 Ala yi a yengi lu diin xən ma han a yi gbo. A yi siga a sa dəxə tonbonni. A yi findi xalimakuli wonla ra.

21 A yi dəxə Paran tonbonni. A nga yi Misiran kaa jaxalan keden fen a xa.

Iburahima layirin naxan xidi e nun Abimeleki tagi

22 Na waxatini, Abimeleki nun a sofa mangana Pikoli, ne yi fa Iburahima li, e a fala a xa, e naxa, “Ala luxi i xən ma i ya feen birin yi.

²³ I kələ n xa Ala xinli, fa fala i mi n yanfε, i mi n ma diine yanfε, i mi n mamandenner fan yanfε. I xa hinan n na e nun bəxəni ito muxune, i dənaxan yi, alo n na a ligi i xa kii naxan yi.”

²⁴ Iburahima yi a yabi, a naxa, “N bata n kələ Ala yi.”

²⁵ Iburahima yi a mawuga Abimeleki xa, a waliķene bata a xəjinnna ba a yii.

²⁶ Abimeleki yi a yabi, a naxa, “N ma kolon naxan na feen ligaxi i ra. I mi dəntegəni ito saxi n xa, fə to n tan yi fa a kolon.”

²⁷ Iburahima yi yεxεne nun siine nun jingene tongo, a yi e so Abimeleki yii. E yi layirin tongo e bode xa.

²⁸ Iburahima yi yεxεe dii soloferere tongo, a yi e sa e danna.

²⁹ Abimeleki yi a maxədin, a naxa, “Nanfera, i na yεxεe dii soloferene saxi e danna?”

³⁰ Iburahima yi a yabi, a naxa, “N ne soma nən i yii, alogo i xa a kolon, a n tan nan xəjinni ito gexi.”

³¹ Nanara, mənna xili saxi Beriseba, bayo e firinna birin e kələ mənna nin.[†]

³² E yi layirin tongo e bode xa Beriseba. Na dangu xanbini, Abimeleki nun a sofa mangana Pikoli, e yi ti kiraan xən ma xətə Filisiti bəxəni.

³³ Iburahima yi tamaro wudi bili keden si Beriseba bəxən ma. A yi Alatala maxandi a xinla ra, Habadan Ala.

³⁴ Iburahima jəe wuyaxi ti nən Filisiti bəxəni.

† **21:31: 21.31Beriseba** bunna nən fa fala “Marakələ xəjinnna.”

22

Iburahimaa saraxana

¹ Na feene dangu xanbini, Ala yi Iburahima kəŋaŋ fəsəfəsə. A yi a xili, a naxa, “Iburahima.” Iburahima yi a ratin, a naxa, “N tan ni i ra.”

² Ala yi a fala a xa, a naxa, “I ya diin tongo, Isiyaga, i ya dii keden peena, naxan nafan i ma, i xa a xali Moriya yamanani geyaan fari,* n na dənaxan yita i ra. I xa a ba n xa saraxa gan daxin na.”

³ Subaxan ma, Iburahima yi keli, a yi dəxə seni tən a sofanla fari. A yi a walikə firin tongo e nun Isiyaga, a diina. Iburahima yi yegeni bə naxan findima təe yitən seen na saraxa badeni. A yi siga yireni Ala dənaxan yitaxi a ra.

⁴ Na xii saxande ləxəni, Iburahima yəen yi ti na yire makuyen na, a sigama dənaxan yi.

⁵ A yi a fala a walikə firinna xa, a naxa, “E tan nun sofanla xa lu be. Nxu nun n ma diin sigama geyaan fari Ala batudeni. Na waxatini nxu mən xətəma han be.”

⁶ Iburahima yi na yegen dəxə Isiyaga xun ma, a diina. A mən yi təe wolonna nun fileñ xali. E sigan tima e firinna.

⁷ Isiyaga yi a baba Iburahima xili, a naxa, “N baba.” A yi a ratin, a naxa, “N tan ni i ra, n ma diina.” Isiyaga yi a baba maxədin, a naxa, “N bata a to yegen nun təe wolonna en yii, koni yəxəe diin minən yi en naxan bama saraxan na?”

* **22:2: 22.2** Muluku Sulemani Ala Batu Banxin ti mənna nin. Na feen səbəxi Taruxune 3.1 kui.

⁸ Iburahima yi a yabi, a naxa, “N ma diina, Ala yatin nan yexee diin fima en ma, en naxan bama saraxa gan daxin na.” E sigan tima e firinna.

⁹ E to e soden li, Ala denaxan yitaxi a ra, Iburahima yi saraxa ganden nafala mənni, a yi yegen sa na. A yi a diin xidi, Isiyaga. A yi a rate na saraxa ganden fari, a yi a dəxə yegen fari.

¹⁰ Na xanbi ra, a yi filen tongo, a yi a yiini bandun, a xa a diin kəe raxaba,

¹¹ koni Alatalaa malekan yi a xili kore, a naxa, “Iburahima hə, Iburahima hə!” Iburahima yi a ratin, a naxa, “N tan ni i ra.”

¹² Malekan yi a fala, a naxa, “Banxulanni ito lu na. I nama fe jənxi yo ligi a ra. N bata a kolon i gaxuxi Ala yee ra. N mən bata la a ra, i mi tondixi i ya dii kedenna fideni n ma saraxan na.”

¹³ Iburahima yi a yee naxete a xanbi ra, a yi yexee kontonna to fətənna yii ra, a feri firinna kankanxi jənsanni. A yi sa na yexee kontonna tongo, a fa a ra. A yi na ba saraxan na a diin jəxən na.

¹⁴ Iburahima yi na yiren xili sa “Alatala nan fama a ra.” Nanara, han iki a falama “Alatala nan fama a ra a geyaan fari.”

¹⁵ Alatalaa malekan mən yi Iburahima xili kore.

¹⁶ A yi a fala a xa, a naxa, “N bata n kələ n yətəni, Alatalaa falan ni ito ra. Bayo i bata ito ligi, i mi tondi i ya dii kedenna ma n xa,

¹⁷ n na i barakama nən han! I bənsənna wuyama ayi nən alo sare naxanye koren ma, xa na mi a ra e wuyama ayi nən alo məjənsinna naxan malanxi baa dəen na. I bənsənna e yaxune nəma nən.

¹⁸ Dunupa siyane birin duban sətəma nən i tan bənsənna barakani, bayo i bata n xuiin suxu."

¹⁹ Iburahima yi xətə a walikəne yireni. E birin yi siga Bəriseba, bayo Iburahima yi dəxi mənna nin.

²⁰ Na feene birin to dangu, Iburahima yi a mə, a Milika bata diini itoe bari a xunyən Nahori xa:

²¹ A dii singena Yusu nun na xanbiratəna Busi nun Arami baba Kəmuyəli

²² nun Kesede nun Xaso nun Pilidasi nun Yidilafi e nun Betuyeli.

²³ Betuyeli Rebeka nan sətə. Milika nan na dii solomasəxən bari Iburahima xunyən Nahori xa.

²⁴ Nahori a konyi naxanla, na yi xili nən Reyuma. A yi diine bari. Na diine yi xili nən: Teba nun Gaxami nun Tahaka e nun Maka.

23

Iburahimaa muxu maluxundena

¹ Saran jee kəmə jee məxəjən nun soloferə nan sətə siimayaan na.

² A yi faxa Kiriyati-Aruba yi, naxan mən xili "Xebiron," Kanan bəxəni. Iburahima yi a naxanla saya feen liga, a yi a wuga.

³ Iburahima yi keli, a naxalan binbin saxi dənaxan yi, a yi siga Xitine fəma. A yi sa falani ito ti e xa, a naxa,

⁴ "Xəjən nan n tan na ε tagi be. N bata ε maxandi, ε gaburu yiren fi n ma, n nəε n ma naxanla maluxunjə dənaxan yi."

⁵ Xitine yi a yabi,

⁶ e naxa, "Nxu kannə, i tuli mati nxu ra a fajin na! Alaa muxu gbeen nan i ra nxu tagi. I na wa i ya naxanla maluxun feni nxə gaburu yire yo yi,

i sagoon na a ra. Nxu tan tagi be, muxu yo mi na naxan nœ tondə i xa, i ya ḡanaxanla maluxundeni a gaburu yireni.”

⁷ Iburahima yi keli. A yi a xinbi sin mən kaane xa, Xiti bənsənna.

⁸ A yi a fala e xa, a naxa, “Xa ε bata tin, n xa nō n ma ḡanaxanla maluxundeni ε gaburu yireni, n fan bata ε maxandi ε xa nō n ma maxandin nadangudeni, Soxara a dii Eferon ma

⁹ alogo a xa Makipela faranna so n yii. Bayo, n na a kolon a tan nan gbee mənna ra, na mən a xεen nan dəxən. A xa na sara n ma ε yεε xəri, alogo birin xa a kolon, na bəxən bata findi n ma muxu maluxunden na.”

¹⁰ Eferon Xiti kaan yi tixi a yamaan tagi. A yi Iburahima yabi a xuini texin na alogo Xitine nun muxun naxanye birin yi malanxi taan so dεen na, e xa nō a falan namədeni.

¹¹ “Nba, n bata i maxandi, n kannia, i tuli mati n na. Ən-ən, n bata xεen nun faranni ito fi i ma n bənsənna yεε xəri. I ya ḡanaxanla maluxun mənni.”

¹² Iburahima mən yi a xinbi sin, yamaan birin yεε xəri.

¹³ A yi falan ti Eferon xa, a naxa, “I fan xa i tuli mati n na. N ni i ya xεen sarefima nən. A rasuxu, yandi, n gbetin naxan soma i yii alogo n xa nō n ma ḡanaxanla maluxundeni mənni.”

¹⁴ Eferon mən yi falan tongo,

¹⁵ a naxa, “Nba, i tuli mati n na a fajin na. Bəxən naxan sarefimən gbeti gbanan kəmə naanin ma, sese mi na ra, i tan nun n tan tagi. I ya ḡanaxanla maluxun na.”

16 Iburahima yi tin Eferon ma falan ma. A yi gbetin təngə, a naxan ma fe fala a bodene yee xəri, Xitine, na gbeti gbanan kəmə naanin yi maliga alo yulane yi darixi a ligə kii naxan yi na waxatini.

17 Eferon ma xəen naxan yi Makipela yi, Mamire sogetede binna e nun faranna naxan na, e nun wudi binla naxanye birin sixi xəen danne ra,

18 ne birin yi findi Iburahima gbeen na. Na Xitine nun muxun naxanye birin yi malanxi taan so dəen na, e birin yi findi na fe serene ra.

19 Na birin dangu xanbini, Iburahima yi a naxanla Saran maluxun na faranna ra Makipela xəen ma, naxan Mamire yətagi, Xebiron yi, Kanan bəxəni.

20 Na xəen nun na faranna yi ba Xitine gbeeyani, a findi Iburahima gbeen na alogo a xa nə a muxu faxaxine maluxundeni mənni.

24

Isiyaga nun Rebeka futu xidina

1 Iburahima bata yi fori. Alatala yi Iburahima baraka kirayaan sifan birin xən ma.

2 A walikəen naxan fori dangu a walikəen birin na, naxan yengi luxi a yii seen birin xən ma, Iburahima yi a fala na xa, a naxa, “I yiin naso n danban bun ma.”*

3 N fama i rakələdeni Alatala yi, kore xənna nun bəxə xənna Ala, alogo i nama naxanla fen n ma diin xa naxan finde Kanan kaan na n dəxi dənaxan yi.

* **24:2: 24.2** Mən kaane yi na nan ligama e na muxun nakələ waxatin naxan yi.

⁴ I sigama n bari bəxən nan ma, n bənsənni, i mənna naxalan keden fen Isiyaga xa, n ma diina.”

⁵ A walikəen yi a yabi, a naxa, “Yanyina nde, na naxanla mi bire n fəxə ra fa bəxəni ito yi. Fə n xa i ya diin xali mənni, i ya bəxəni, i kelixi dənaxan yi ba?”

⁶ Iburahima yi a yabi, a naxa, “I nama n ma diin naxətə n kelideni de!

⁷ Alatala, Ala Naxan Kore, naxan n tongoxi n bari muxune tagi e nun n bənsənni, naxan falan tixi n xa, naxan a kələxi a bəxəni ito soma nən n bənsənna yii, a tan yatina a malekan nasigama i yə ra nən alogo i xa nə naxanla sətədeni n ma diin xa mənni.

⁸ Xa naxanla mi fa sa tin birə i fəxə ra, i fama nən natangadeni n ma kələn ma, i naxan tongoxi n xa. Koni i nama xətə n ma diin na mənni.”

⁹ Walikeen yi a yiin nəso a kanna Iburahima danban bun ma, a yi a kələ na ma.

¹⁰ Walikeen yi nəgəmə fu tongo Iburahima a nəgəməne tagi e nun se fəji gbegbe. A yi keli, a yi siga Nahori a taani, Mesopotamiya yamanan kəmən fəxəni.

¹¹ Ninbari waxatini, a yi xəjinnə li naxan gəxi taan fari ma. A yi nəgəməne rafelen mənni. Naxanle yi fama ige badeni na xəjinnə nan na.

¹² A yi Ala maxandi, a naxa, “Alatala, n kanna Iburahimaa Ala, n bata i maxandi alogo n ma sigatiin xa findi xunna kenla ra n xa to. I xa hinan n kanna Iburahima ra.

¹³ Ibata n to xəjinnə dəxən ma, taan sungutunne fama ige badeni dənaxan yi.

¹⁴ N sungutunna nde maxədinma nən, a xa a ige ba seen so n yii, n yi igen min. Xa a li, a n yabi

iki, a naxa, ‘I xa igen min, n mən xa igen so i ya nəgəməne fan yii,’ n na a kolonma nən na waxatini, i ya naxalan sugandixin yatin nan na ra Isiyaga xa, i ya walikəna. Na waxatini n na a kolonma nən, a i bata hinan n kanna ra.”

¹⁵ Benun a xa yelin na falan tiyε, Rebeka yi fa, Betuyeli a dii təməna, Nahori nun Milika maman-denna. Nahori, Iburahima xunyən nan a ra. A feñen yi dəxi a tungunna fari.

¹⁶ Sungutun tofajin nan yi a ra, naxan mi yi xəmə feen kolon. A yi godo xəjın dəen na, a yi a feñen nafe igen na, a mən yi te.

¹⁷ Iburahimaa walikəen yi a gi, a sa a ralan. A yi a fala a xa, a naxa, “Yandi, a lu n xa igena nde min, naxan i ya feñen kui.”

¹⁸ A yi a yabi, a naxa, “Nba, igen min.” A yi a feñen nagodo a tungunna fari, a yi igen so ayii.

¹⁹ A to yelin igen soε a yii, a yi a fala a xa, a naxa, “N ni igen bama nən i ya nəgəməne fan xa alogo e birin xa wasa igen na.”

²⁰ A yi igen sa xuruse minden, a mən yi siga a giyε a sa ige gbətə sege. Nəgəməne birin yi wasa igen na.

²¹ Xəməni ito yi a dundu, a yi a miri, yanyina nde, Alatala bata n ma sigatiin nasənəya n xa.

²² Nəgəməne to yelin igen minjε, xəməni ito yi xəma wuredin so sungutunna yii naxan sama nəeεn na, na garamu sennin liyε, e nun xəma yiikəeraso firin, naxan garamu kəmə liyε.

²³ A yi a maxədin, a naxa, “Nde a dii i tan na? Yandi, a fala n xa, xa yigiyana nde i baba konni, nxu xa xi na to kəeεn na?”

²⁴ A yi a fala a xa, a naxa, “Betuyeli a diin nan n na, Milika nun Nahori mamandenna nan n na.”

²⁵ Naxanli ito mən yi a fala, a naxa, “Nxu konni sexən nun nəxəndedə gbegbeen na, yigiyaden fan na ε luma dənaxan yi.”

²⁶ Xəməni ito yi a xinbi sin Alatala yətagi.

²⁷ A yi a fala, a naxa, “Alatala, n kanna Iburaḥimaa Ala, n bata i tantun. I hinanma n kanna Iburaḥima ra waxatin birin. I ya lannayaan mi kalə. N ma sigatini, Alatala, n xunna tixi yiren nan na, dənaxan findixi n kanna Iburaḥima xunyen konna ra.”

²⁸ Sungutunni ito yi a gi siga a konni, a sa xəjəni ito a fe fala a nga xa.

²⁹ Rebeka tadana nde yi na naxan xili Laban. A yi mini mafuren, a yi siga xəjin dəen na xəmən tixi dənaxan yi.

³⁰ A bata yi nəerasoon nun yiikəerasoon to a xunyen nəxalanmaan yii. A mən bata yi a xunyen dəntəge xuiin mə xəməna falana fe ra. A yi siga xəməni ito yireni a tixi xəjinna fəma e nun nəgəməne.

³¹ A yi a fala a xa, a naxa, “Fa be, Alatala barakan fixi naxan ma. Nanfera i tixi tandemı? N bata banxini tən i yigiyadena e nun nəgəməne lan e xa lu dənaxan yi.”

³² Xəməni ito yi so Laban konni. Laban yi goronna ragodo nəgəməne fari. A sexən so e yii e nun nəxəndedəna e naxan donma. A yi igen fan so xəməni ito yii, e nun muxun naxanye birin biraxi a fəxə ra, alogo e xa e sanne maxa.

³³ A yi fa donseen na e xa, koni a yi a fala, a naxa, “N mi n dəgema singe, fən xa falan ti ε xa, n lanma

n xa naxan yita ε ra.” Laban yi a fala a xa, a naxa, “Falan ti xε.”

³⁴ Xεmεni ito yi a fala, a naxa, “N tan Ibura hima a walikεen nan n na.

³⁵ Alatala bata baraka gbegbeen nagidi n kanna Ibura hima ma. A bata findi nafulu kanna ra, bayo Ala bata xuruseen sifan birin fi a ma e nun gbetin nun xεmaan nun walikε xεmεne nun walikε naxanle nun jøgømεne nun sofanle. Ala bata na birin fi a ma.

³⁶ N kanna Ibura hima a naxanla Saran, hali a to yi forixi, a yi diin bari a ma. A kεen birin soxi diini ito nan yii.”

³⁷ “Ibura hima n nakøløxi nεn, a naxa, ‘I nama naxanla tongo n ma diin xa naxan finde Kanan kaan na n døxi dønaxan yi.

³⁸ I xa siga n baba denbayani n bønsønni alogo i xa naxanla fen n ma diin xa mεnni.’

³⁹ Na waxatini, n yi n kanna maxødin, n naxa, ‘Xa na naxanla fa tondi biradeni n føxø ra go?’

⁴⁰ A yi n yabi, a naxa, ‘N sigan tima Alatala naxan yetagi, na fama nεn a malekan biradeni i føxø ra alogo i ya sigatiin xa sønøya. I fama nεn naxanla tongodeni n ma diin xa n bønsønni, n baba denbayani.

⁴¹ Na waxatini i na siga n bønsønna tagi, xa e mi fa sa sungutunna so i yii, i bata ratanga n ma marakølon ma.’ ”

⁴² “N to xøjinna yiren li, n yi maxandin ti, n naxa, ‘Alatala, n kanna Ibura hima a Ala, xa i bata a nεnige n xa, i xa n ma sigatiin nasønøya,

⁴³ i yεen ti n na xøjinna døxøn ma. N fama nεn sungutunna nde maxødinden i naxan fama ige

badeni, a a xa igen so n yii naxan a feñen kui alogo n xa n min.

⁴⁴ Xa a n yabi, a naxa, “Igen min, n na igen bama nən i ya ñəgəməne fan xa, e min,” n na a kolonma nən na waxatini, Alatalaa sungutun sugandixin yatin nan na ra n kanna Iburahima a diin xa.”

⁴⁵ “Benun n xa yelin na falan tiyε n yεtε ma, Rebeka yi fa, feñen dəxi a tungunna fari. A yi godo xəñin dəeñ na, a yi igen ba. N yi a maxədin, n naxa, ‘Yandi igen so n yii, n xa n min.’

⁴⁶ A yi a feñen nagodo mafuren a tungunna fari, a yi a fala n xa, a naxa, ‘Igen min, i na yelin igen minjε, n na igen soma nən i ya ñəgəməne fan yii.’ N yi n min, a mən yi igen so ñəgəməne yii.

⁴⁷ N yi a maxədin, n naxa, ‘Nde a dii i tan na?’ A yi n yabi, a naxa, ‘Betuyeli a diin nan n na, Nahori nun Milika mamandenna nan n na.’ N yi xəma wuredin so a ñəeñ na, n mən yi xəma yiirasone so a yii kəeñ na.

⁴⁸ N yi n xinbi sin Alatala yətagi. N yi Alatala tantun, n kanna Iburahimaa Ala, bayo a bata n ti kira fajin xən ma alogo n xa n kanna xunyəna dii naxalanmaan tongo a diin xa.

⁴⁹ Iki, a fala n xa, xa i hinanma n kanna ra lannayani. Xa na mi a ra, n sigama nən yire gbətε yi.”

⁵⁰ Laban nun Betuyeli yi a yabi, a naxa, “Alatala nan feni itoe ragidixi. Nxu mi na matandε.

⁵¹ Rebeka nan tixi i yətagi ito ra. A xali i yii, alogo a xa findi i kanna diina ñaxanla ra, alo Alatala a fala kii naxan yi.”

⁵² Iburahimaa walikəen to na fala xuine mε, a yi a xinbi sin Alatala yətagi.

53 Na xanbi ra, a yi muran gbeti dixin nun xəma dixin nun dugine ramini a goronne yε, a e so Rebeka yi. A yi Rebeka nga nun a tada fan ki.

54 Iburahima a walikəen nun a fəxərabirane, e birin yi e dəge, e igen min, e yi so e sadeni.

E to keli xətənni, Iburahimaa walikəen yi a fala Rebeka nga nun a tada xa, a naxa, “Ə a lu fa n xa xətə n kanna konni.”

55 E yi a fala, e naxa, “Sungutunni ito xa lu be singen, a xa xii fu յəxən ligə be waxatini ito yi, na xanbi ra, i siga.”

56 Walikəen mən yi e yabi, a naxa, “Ə nama n makankan be. Alatala bata n ma sigatiin findi n ma xunna kenla ra. Ə a lu fa n xa xətə n kanna konni.”

57 E yi a fala, e naxa, “En sungutunni ito xili ba, en na a maxədin, en xa a յənigen kolon.”

58 E yi Rebeka xili, e yi a maxədin, e naxa, “I waxi siga feni ba, ε nun xəməni ito?” Rebeka yi a yabi, a naxa, “Ən, n waxi siga feni.”

59 E yi e xunyən Rebeka so e yii e nun յəxanla naxan yi a maxuruma. E nun Iburahima walikəen nun a muxune yi siga.

60 E yi duba Rebeka xa, e naxa, “I tan nxu xunyəna. Ala xa i yixətene rawuya ayi han wuli wuli wuyaxi, e nəən sətə e yaxune xun na.”

61 Rebeka nun a walikə յəxanle yi dəxə յəgəməne fari, e yi bira Iburahima a walikəen fəxə ra, e birin yi siga.

62 Isiyaga bata yi keli Lahayi Royi xəjinnə yireni. A yi siga Negewi bəxəni, a sa dəxə na.

63 Nibanna nde ra, a minixi a masigadeni, a yi յəgəməne to fε.

⁶⁴ Rebeka to Isiyaga to, a yi tugan nəgəməne fari,
a godo bəxəni.

⁶⁵ A yi walikəen maxədin, a naxa, “Muxun
mundun ito ra naxan fama en nalandeni xəen
ma?”

⁶⁶ Iburahima a walikəen yi a yabi, a naxa, “N
kanna nan na ra.” Nayi, a yi dugin so a yetagin xun
na.

Walikəni ito yi a fala Isiyaga xa, a feen naxanye
birin ligaxi.

⁶⁷ Na xanbi ra, Isiyaga yi Rebeka tongo, a yi a
xali bubuna nde kui, a nga Saran yi dəxi dənaxan
yi nun. Rebeka yi findi a naxanla ra. A yi a xanu.
Isiyaga nga faxa sunun yi ba a ma Rebekaa fe ra.

25

*Iburahima faxa fena
Taruxune Singen 1.32,33*

¹ Iburahima mən yi naxalan gbətən tongo naxan
xili Katura.

² Na naxanla yi diine bari a xa. Na diine yi xili:
Simiran nun Yukan nun Medan nun Midiyən nun
Yisebaki e nun Suwa.

³ Yukan yi Saba nun Dedan bari. Dedan yixətəne
findixi Asuri kaane nan na, e nun Letusin kaane
nun Leyumin kaane.

⁴ Midiyən ma diine nan Efa nun Efere nun
Xanəki nun Abida nun Elida ra. Katura diine nan
e birin na.

⁵ Seen naxan birin findi Iburahima gbeen na, a
yi a birin so Isiyaga yii.

⁶ Naxanye findi a konyi naxanle diine ra, a yi e ki
a siimayani. A yi e rasiga yireni, dənaxan makuya
a dii Isiyaga ra sogetede mabinni.

⁷ Iburahima a siimayaan yi siga han jneε kεmε jneε tonge solofer e nun suulun.

⁸ A to siimaya xunkuyen sətə, a fori ki fajni, a yi faxa, a yi siga laxira yi.

⁹ A diine Isiyaga nun Sumayila yi a maluxun faranna ra, Makipela, dənaxan yi Eferon ma xεen ma, Soxara a diina, Xiti kaana, Mamire fema.

¹⁰ Iburahima na xεen sara Xitine bənsənna nan ma. E nun a naxanla Saran, e birin maluxunxi mənna nin.

¹¹ Iburahima to faxa, Ala yi a dii Isiyaga baraka naxan dəxə Lahayi Royi xəjlinna fema.

Sumayilaa taruxuna

Taruxune Singen 1.28-31

¹² Sumayila bənsənne xinle nan itoe ra. Saran bata yi a konyi naxanla Misiran kaa Hagara fi Iburahima ma. Hagara yi Sumayila sətə.

¹³ Sumayilaa diine xinle ni itoe ra: Nebayoti Sumayilaa dii singen nun Kedari nun Adibeli nun Mibisan nun

¹⁴ Misema nun Duma nun Masa nun

¹⁵ Xadada nun Tema nun Yeturi nun Nafisi e nun Kedema. Na dii fu nun firinna findi Sumayilaa diine nan na.

¹⁶ Na muxu keden kedenna, ne findi bəxə man-gane nan na. E yi e xinle sa e taane xun ma e nun e muxune.

¹⁷ Sumayilaa siimayaan yi dan jneε kεmε jneε tonge saxan nun solofer e nin. A yi faxa, a siga laxira yi.

¹⁸ Sumayila bənsənna yi dəxə na bəxəni dənaxan yi Xawila nun Suru tagi. Suru yεen nafindexi Misiran nan ma Asuri kiraan na. E yi dəxi e ngaxakedenne nan dəxən ma.

Esayu nun Yaxuba

¹⁹ Isiyaga bənsəonne taruxun ni i ra. Isiyaga findi Iburahima a diin nan na.

²⁰ Isiyaga to jee tongue naanin setə siimayaan na, a yi Rebeka doxə, Laban xunye naxalanmana, Betuyeli a dii temena. Arami kaane nan e ra, e kelixi Padan-Arami nen.

²¹ Koni Rebeka mi no diin baree a xa. Isiyaga yi Alatala maxandi a naxanla fe ra a xa no dii barideni. Alatala yi a maxandin nasuxu, Rebeka yi fudikan.

²² Na diine yi lu yenge e nga kui. A yi a fala, a naxa, “Nanfera n kuina n terəma?” A yi Alatala maxədin.

²³ Alatala yi a yabi, a naxa, “Siya doxəde firin nan i kuini. Kedenna senbən gboma nen boden xa. Tadan luma nen a xunyena nəon bun ma.”

²⁴ A diin bari waxatin to a li, e yi a to a gulunne nan yi Rebeka kui.

²⁵ Diin naxan singe bari muxu gbeela nan yi a ra. Fati ma xabe gbegbe kanna nan yi a ra. E yi a xili sa Esayu.

²⁶ Na xanbi ra, a xunyen fan yi bari. A yiin naxutuxi a tada Esayu santinban ma. E yi a xili sa Yaxuba.* Rebeka na diine barima waxatin naxan yi, Isiyaga jee tongue sennin nan yi a ra.

²⁷ Na dii xeme firinna yi gbo. Esayu yi findi donso fajin na naxan yi wulani sigama. Yaxuba findi muxu maxunbelixin nan na, a tan yi luma bubun nan bun ma.

* **25:26: 25.26** Hebaru xuini, **Yaxuba** xinla maliga xuina nde ra naxan bunna nen fa fala “Santinbana.”

²⁸ Esayu nan yi rafan Isiyaga ma, a sube faxaxine fe ra, koni Yaxuba nan yi rafan Rebeka ma.

²⁹ Ləxəna nde Yaxuba yi pərin nafala. Esayu to so, a xadanxi keli donsoyani.

³⁰ A yi a fala Yaxuba xa, a naxa, “N mi nəe fefe ra iki. A lu n xa pəri gbeeli ito nde kən.” Na nan a toxi a yi xili sa, Edən.[†]

³¹ Yaxuba yi a yabi, a naxa, “I ya foriyaan tiden fi n ma singen.”

³² Esayu yi a fala, a naxa, “N faxa feni kamən nan ma iki. Na foriya tiden nanse fanma n ma?”

³³ Yaxuba mən yi a fala, a naxa, “Fə i xa i kələ.” Esayu yi a kələ, a bata a foriya tiden fi a ma.

³⁴ Yaxuba yi burun nun pərin toge daxi so a yii. Esayu yi ne don, a yi a min. A yi siga. Nanara, Esayu mi a foriya tiden yate sese ra.

26

Isiyaga nun Abimeleki

¹ Kamen yi so bəxəni, ba a singen na naxan so Iburaḥima waxatini. Isiyaga yi siga Gerari yi, Filisiti manga Abimeleki konni.

² Alatala yi mini Isiyaga xa. A yi a fala a xa, a naxa, “Inama siga Misiran bəxəni de! Lu na bəxəni n na dənaxan yita i ra.

³ I lu na. En birin na a ra. N ni i barakama nən, bayo n fama bəxəni ito fideni i tan nun i bənsənnəne nan ma. N layirin naxan tongo i baba Iburaḥima xa, n na rakamalima nən.

⁴ N na i bənsənnə rawuyama ayi nən alo sareñ naxanye kore. N bəxəni ito fima nən i bənsənnə

[†] **25:30: 25.30** Heburu xuini, **Edən** bunna nənən fa fala “A gbeeli.”

ma. Dunuja siyane birin duban sətəma nən i tan bənsənna barakan nin,

⁵ bayo Iburahima n xuiin name nən, a yi n gelene nun n ma yamarine nun n ma tənne nun n ma sariyane suxu.”

⁶ Isiyaga yi dəxə Gerari yi.

⁷ Muxun naxanye dəxi mənni, ne yi a maxədin a naxanla fe ma. A yi e yabi, a xunyən paxalanmaan nan a ra. A mi yi susue a fale e xa, a paxanla nan Rebeka ra alogo mən kaane nama a faxa. A gaxu a fale a paxanla na a ra bayo Rebeka paxalan tofajin nan yi a ra.

⁸ Isiyaga to bu na, ləxəna nde Abimeleki, Filistine mangana, na yi a yəen namini banxin foye soden na. A yi a to Isiyaga Rebeka masugusuguma.

⁹ Abimeleki yi a xili a konni. A yi a fala a xa, a naxa, “I ya paxanla yatin nan ito ra! Nanfera i a falaxi nxu xa, a i xunyə paxalanmaan nan a ra?” Isiyaga yi a yabi, a naxa, “N yi gaxuxi nən alogo ε nama n faxa. Na nan a to, n yi na fala.”

¹⁰ Abimeleki mən yi a fala, a naxa, “Inanse ligaxi nxu ra? Xa muxuna nde fa mini n ma yamaan tagi go, a yi i ya paxanla kolon paxanla ra? Na waxatini i bata nxu findi yulubi tongone ra.”

¹¹ Abimeleki yi yamarin fi a yamaan birin ma, a naxa, “Muxu yo na maxa xəməni ito nun paxanla ito ra, n na kanna faxama nən.”

¹² Na pəen na, Isiyaga yi xəen bi bəxəni ito ma. A to na xəen xaba, a yi na pəxəndən kəmə sətə, bayo Alatala bata a baraka.

¹³ A hərin yi lu xun məsə, a yi findi nafulu kanna ra.

¹⁴ A yi findi yεxεε gbegbe kanna ra e nun siine nun ɲingene nun konyi wuyaxi kanna. Filisitine yi Isiyaga maxəxələn.

Isiyagaa layirina e nun Abimeleki

¹⁵ Filisitine yi xəjинne birin nafe bəndən na, Isiyaga baba Iburaḥimaa konyine naxanye ge Iburaḥima waxatini.

¹⁶ Abimeleki yi a fala Isiyaga xa, a naxa, “I bata sənbən sətə be dangu nxu tan na. Fə i xa keli be.”

¹⁷ Isiyaga yi keli na, a siga Gerari lanbanni. A sa dəxə mənni.

¹⁸ Isiyaga yi xəjинne yiba, naxanye yi gəxi a baba waxatini. Filisitine na xəjинne dutun nən Iburaḥima faxa xanbini. A baba yi na xəjинне xinle falama kii naxan yi, Isiyaga mən yi ne xinle fala e xun ma na kiini.

¹⁹ Isiyagaa konyine mən yi xəjin gbətə ge na lanbanni. E yi tigin li a kui.

²⁰ Xuruse rabaan naxanye yi Gerari lanbanni, ne nun Isiyagaa xuruse rabane yi sənxə na xəjинна fe ra. E birin yi a fala, e naxa, “Nxu tan nan gbeen xəjинна ra.” Isiyaga yi xəjинни ito xili sa Eseki, bayo sənxən bata bira a fe yi.*

²¹ A konyine mən yi xəjin gbətə ge, sənxən mən yi bira na fan ma fe yi. E yi a xili sa Sitina.†

²² A yi keli na, a sa xəjинна ge yire gbətə yi. Na xəjинна to ge, sənxən mi bira na tan ma fe yi. E yi na xəjинна xili sa, Rehoboti,‡ bayo e naxa, “Alatala

* **26:20: 26.20Eseki** bunna nən fa fala “Fe matandina.” † **26:21: 26.21Sitina** bunna nən fa fala “Tənegəna.” ‡ **26:22: 26.22Rehoboti** bunna nən fa fala “Yire yigbeena.”

bata dəxəde gbeen fi en ma. En ma feen bata fan bəxəni ito ma.”

23 E yi keli mənni, e siga Bəriseba.

24 Alatala yi mini a xa kəeen na. A yi a fala a xa, a naxa, “I fafe Iburahimaa Ala nan n tan na. I nama gaxu fefe ra, en tan na a ra yiren birin yi. N mən i barakama nən. N ni i bənsənna rawuyama ayi nən Iburahima fe ra, n ma walikəna.”

25 Isiyaga yi saraxa ganden nafala mənni, a yi fa Alatala maxandi a xinla ra. A yi a bubuni tən mənni. A konyine mən yi xəjinnna ge na.

26 Abimeleki yi keli Gerari yi, a yi fa, a e xa e bode to. Axusati yi biraxi a fəxə ra, a maxadi tina, e nun Pikoli, a sofa mangana.

27 Isiyaga yi a maxədin, a naxa, “Ə faxi n todeni nanfera? Ə bata n najaxu han ə bata n kedi ə konni.”

28 E yi a yabi, e naxa, “Nxu bata a kolon yati a Alatala luxi i xən. Nxu mən bata a miri, fə en xa layirin tongo en bode xa marakələni.

29 I kələ nxu xa, a i mi fama fe xələn ligadeni nxu ra, bayo nxu fan mi fe kobi yo ligaxi i ra. Fə nxu to fe fəjin nan tun ligaxi i xa. Nxu mən yi i lu, i xa siga bəjəe xunbenli. Waxatini ito yi, Alatala bata i baraka.”

30 Isiyaga yi donse gbegbeen nafala e xa. E birin yi e dəge, e yi e min.

31 Kuye to yiba, e yi e kələ e bode xa. Isiyaga yi a nungu e ma, e yi fata lanni.

32 Na ləxəni, Isiyagaa konyine yi fa xəjinni ito a fe dəntəgen sadeni a xa e naxan gexi, e naxa, “Nxu bata igen li xəjinni ito ra.”

³³ Isiyaga yi na xəjnинna xili sa Siba. § Nanara, han to taani ito xinla falama Beriseba.*

Esayu a naxanla dəxəna

³⁴ Esayu to jee tongue naanin sətə, a yi Yudita dəxə, Beeri a dii təməna, e nun Basamati, Elon ma dii təməna. Ne firinna Xiti kaan nan e ra.

³⁵ E yi Isiyaga nun Rebeka nii yijaxu e ma.

27

Isiyaga yi duba Yaxuba xa

¹ Isiyaga bata yi fori, a yeene bata yi rafərə. A mi yi fa nəe sese toe. A yi a dii forimana, Esayu, xili, a naxa, “N ma diina.” Esayu yi a ratin, a naxa, “N tan ni i ra.”

² Isiyaga yi a fala, a naxa, “I bata a to, n bata fori. N mi a kolon, n faxama waxatin naxan yi.

³ I ya sube faxa seene tongo e nun i ya sagbaan nun i ya xanla. I siga donsoyaan na. I sa fa burunna suben na n xa.

⁴ I xa na suben jin n xa a fajin na alo a rafan n ma kii naxan yi, i fa a ra n xən alogo n xa duba i xa benun n xa faxa.”

⁵ Na waxatini, Rebeka yi tuli matixi Isiyaga ra, a falatini Esayu xa. Esayu yi siga burunna ra sube faxadeni a baba xa.

⁶ Rebeka yi a fala a diin Yaxuba xa, a naxa, “N bata i baba xuiin mə a falani ito tima Esayu xa,

⁷ a naxa, ‘Sa suben bun n xa, i fa a ra, i yi a jin n xa, n xa a don. N na na suben don, n dubama i xa nən Alatala yətagi benun n xa faxa.’

§ 26:33: 26.33 **Siba** bunna nəen “Marakələna.”

* 26:33:

26.33 **Beriseba** bunna nəen “Marakələ xəjnina.”

⁸ Iki, n ma diina, i tuli mati n na ki fajni. N ni i yamarima naxan na, i xa na ligi.

⁹ Siga xuruseene dənaxan yi, i sa fa sii dii fajin firin na n xa. N xa na rafala a fajin na alo i baba waxi a xən ma kii naxan yi.

¹⁰ I xa a xali i baba xa alogo a xa duba i tan nan xa benun a xa faxa.”

¹¹ Yaxuba yi a nga Rebeka yabi, a naxa, “Koni, fati ma xaben kanna nan Esayu ra. N tan fati ma xaben mi n ma.

¹² N baba na n masuxu, a kolonma nən Esayu xa mi a ra. N findima wule falan nan na a tan yi. Benun n xa duban sətə, n fama dangan nan sətədeyi na waxatini.”

¹³ A nga yi a fala, a naxa, “Ξn-εn, na dangan fama xetədeni n tan nan ma n ma diina. I naxan ligama, i tuli mati n na. Siga i sa fa na sii dii firinne ra n xa.”

¹⁴ Yaxuba yi siga, a sa fa sii dii firinne ra a nga fəma. A nga yi na donseen nafala alo a rafan Isiyaga ma kii naxan yi.

¹⁵ Na xanbi ra, Rebeka yi Esayu, a dii singena domaan tongo, domaan naxan fan a dugine ye. A yi na ragodo Yaxuba ma, a dii firindena.

¹⁶ A yi sii kidine tongo, a yi a diin yiine maxidi e ra e nun a kœna bayo fati ma xabe mi yi a ma.

¹⁷ A yi na donseen so a diin Yaxuba yii, e nun buruna a naxan nafalaxi.

¹⁸ A yi siga a baba fəma, a yi a fala a xa, a naxa, “N baba, n tan ni i ra.” A yi a maxədin, a naxa, “Nde i tan na, n ma diina?”

¹⁹ Yaxuba yi a baba yabi, a naxa, “Esayu nan n na, i ya diin forimana. I naxan maxədinxı n na,

n bata fa a ra. Yandi, keli, i dəxə, i n ma sube rafalaxin don, alogo i xa duba n xa.”

²⁰ Isiyaga yi a fala a diin xa, a naxa, “I subeni ito toxi minen yi xulen, n ma diina?” Yaxuba yi a yabi, a naxa, “Alatala i ya Ala nan a fixi n ma.”

²¹ Isiyaga yi a fala Yaxuba xa, a naxa, “I maso n na, n xa i masuxu, n ma diina alogo n xa la a ra a Esayu nan yati i ra, n ma diina.”

²² Yaxuba yi a maso a baba ra. Isiyaga yi a fatin masuxu. A yi a fala, a naxa, “I xuiin maliga Yaxuba xuiin na, koni i yiine tan Esayu yiine nan e ra.”

²³ A mi yi nəe Yaxuba kolonjne bayo a yiine xaben yi e ma, alo a tada Esayu yi kii naxan yi. A yi duba a xa.

²⁴ A mən yi a maxədin, a naxa, “N ma diina Esayu yatin nan i ra?” Yaxuba yi a yabi, a naxa, “Ən.”

²⁵ Isiyaga yi a fala, a naxa, “Fa donseen na, i naxan nafalaxi, n xa a don. N yi duba i xa.” Yaxuba yi donseen so a baba yii. Isiyaga yi a don. A yi wudi bogi igen fan so a yii alo manpana, a yi na fan min.

²⁶ Na xanbi ra, a baba Isiyaga yi a fala a xa, a naxa, “I maso n na, i n sunbu, n ma diina.”

²⁷ Yaxuba yi a maso a ra, a yi a sunbu. Isiyaga yi a dugine xirin mə. Awa, na xanbi ra, a yi duba a xa, a naxa,

“Yə! N ma diin xirin luxi nən
alo xəəna
Alatala barakan saxi naxan yi.

²⁸ Ala xa xiila fi i ma
naxan kelima kore.
Ala xa dahamu bəxən fi i ma.
Ala xa barakan sa i ya xəəni.
Ala xa wudi bogi igen fi i ma.
²⁹ Ala xa i dəxə siyane xun na.

Ala xa siyane magodo i xa.
 I xa findi i ngaxakedenne yεεratiin na.
 E birin xa e magodo i bun ma.
 Muxu yo na i danga,
 na dangan xa xεtε a kanna ma.
 Muxu yo na duba i xa,
 na kanna fan xa duban sotø.”

³⁰ Isiyaga to yelin dubadeni Yaxuba xa, a yi mini.
 A mi bu, Yaxuba tada Esayu fan yi so, sa keli sube
 bundeni.

³¹ A fan yi na suben nafala ki fajni alo a baba waxi
 a xøn ma kii naxan yi. A yi fa a ra a baba xa. A yi a
 fala a baba xa, a naxa, “N baba, keli, i døxø, i suben
 don n naxan nafalaxi i xa alogo i xa duba n xa.”

³² A baba Isiyaga yi a maxødin, a naxa, “Nde i tan
 na?” Esayu yi a yabi, a naxa, “Esayu nan n na, i ya
 diin forimana.”

³³ Na feen yi Isiyaga yifu ki fajni. A fatin birin yi
 xuruxurun a ma. A yi maxødinna ti, a naxa, “Koni
 nde tan faxi suben nafalaxin na n xa, n naxan
 donxi iki benun i tan xa fa? N bata duba na kanna
 xa. A tan nan fama duba sotødeni.”

³⁴ Esayu to a baba falan me, a bøjen yi mini, a yi
 sønxø gbegbeen nate. A yi a baba mafan, a naxa,
 “Duba n fan xa, n baba.”

³⁵ Isiyaga yi a yabi, a naxa, “I xunyen bata n
 mayenden. A tan bata i ya duban sotø.”

³⁶ Esayu yi a fala, a naxa, “A xinla yatina a
 xun ma, Yaxuba.* A sanja yi firinden ni i ra a n
 yanfama. A bata n ma foriya tiden tongo. Iki a
 bata n ma duban fan tongo.” Esayu mən yi a fala,

* **27:36: 27.36Yaxuba** bunna neen, “A muxun santinban sus-
 umma” hanma “yanfantenna.”

a naxa, “Duba yo mi fa i yii sənən, i lan i xa naxan ti n tan xa?”

³⁷ Isiyaga yi Esayu yabi, a naxa, “N bata a tan findi i xunna ra, n mən bata a ngaxakedenne fan birin so a yii e xa lu a bun ma. N bata baraka gbegbeen fi a ma, e nun wudi bogi ige fajina. N nəe nanfe ligə i tan xa, n ma diina?”

³⁸ Esayu yi a fala a baba xa, a naxa, “N ba, duba keden peen nan i yii ba? N baba, duba n fan xa.” A yi wuga a xuini texin na.

³⁹ A baba Isiyaga yi a yabi, a naxa,
“A kolon,
i mi fama bəxə fajı sətədeni,
hanma xiila naxan kelima kore.
⁴⁰ I ya silanfanna nan fama i balodeni.
I fama walideni i xunyen nan bun ma,
koni i fama nən i yetə sətədeni.
A nəən naxan sama i ma,
i murutəma nən na bun.”

Yaxuba a giina

⁴¹ Esayu yi a xunyen Yaxuba rafen yəngən na a duban sətə feen na e baba ra. Esayu yi a fala a bəjəni, a naxa, “N baba na faxa waxatin naxan yi, n Yaxuba faxama nən.”

⁴² Rebeka to a dii singen Esayu a natan kolon, a yi a dii firinden Yaxuba xili. A yi a fala a xa, a naxa, “I bata a to, i tada Esayu waxi a gbeen jəxə feni i ma, a i faxa.

⁴³ Iki i tuli mati n na ki fajı, n ma diina. Keli be, i siga Xarani yi, n tada Laban konni.

⁴⁴ I sa lu a konni waxatini ito yi han i tada bəjən yi godo.

⁴⁵ I tada bəjən na godo i ya fe ra waxatin naxan yi, a na jinan i liga fəxən na, n na n jnungue, i fa. N mi waxi fula feni e firinna birin na ləxə kedenni."

⁴⁶ Rebeka yi a fala Isiyaga xa, a naxa, "N niin bata yijnaxu n ma Xiti kaa jnaxanle fe ra. Xa a sa a li, Yaxuba fan jnaxanla tongo bəxəni ito ma, na waxatini n ma siimayaan tənən nanse ra?"

28

¹ Isiyaga yi Yaxuba xili. A yi duba a xa. A yi yamarini ito so a yii, a naxa, "I nama jnaxanla dəxə naxan findixi Kanan kaan na de!"

² Keli, i siga Padan-Arami yi, i nga baba Betuyeli konni. I sa menna jnaxanla nde dəxə naxan finde Laban ma dii temen na, i nga tada xəməma.

³ Ala Sənbə Kanna xa i baraka, Ala xa dii gbegbe fi i ma, alogo i xa findi siya gbegbeen benban na.

⁴ Ala xa Iburahima a duban yabi i ma e nun i bənsənna, alogo bəxəni ito xa findi i gbeen na i waxati rabə dənaxan yi, Ala bəxən naxan fi Iburahima ma."

⁵ Isiyaga yi Yaxuba rasiga Padan-Arami yi, Laban konni, Betuyeli a diina Arami kaana. Laban, Rebeka tada xəməmaan nan yi a ra. Yaxuba nun Esayu nga nan yi Rebeka ra.

⁶ Esayu yi a kolon a baba bata duba Yaxuba xa, a a rasiga Padan-Arami yi, a xa sa menna jnaxanla dəxə. A mən yi a mə, a baba Isiyaga bata a yamari, a nama jnaxanla dəxə naxan finde Kanan kaan na.

⁷ Yaxuba yi a baba nun a nga xuiin binya. A yi siga Padan-Arami yi.

⁸ Esayu yi a kolon na waxatini Kanan kaa jnaxanle mi rafan a baba Isiyaga ma.

⁹ Awa, Esayu yi siga Sumayila konni, Iburahima diina. A yi Sumayilaa dii temen Mahalati dəxə, Nebayoti xunyε naxalanmana.

Yaxubaa xiyeña

¹⁰ Yaxuba to keli Beriseba yi, siga Xarani yi,

¹¹ kəna a li dənaxan yi, a yi xi mənni. A yi gəmə keden tongo, a yi a raso a xunna bun ma. A yi a sa mənni.

¹² A yi xiye sa, sangalanna tixi bəxən fari a xunna texi han kore. Alaa malekane yi teen nun godoni sangalanna ma.

¹³ Alatala yi tixi e xun ma. A yi a fala a xa, a naxa, “N tan nan Alatala ra, i taje Iburahima nun Isiyagaa Ala. I saxi bəxən naxan fari ito ra, n ni ito firma i ma nən ε nun i bənsənna.

¹⁴ I bənsənna fama wuyadeni nən alo gbang-banna. E bəxən fama nən gbodeni ayi keli sogeteden ma han sa dəxə sogegododen na, keli kəmənna ma sa dəxə yiifanna ra. Dunuja siyane birin duban sətəma i tan nun i bənsənna sabun nan na.

¹⁵ En birin na a ra i na siga dədə. N ni i kantanma nən i na siga dənaxan yi, n ni i raxetəma nən bəxəni ito ma. N mi i rabəjinqə. N feen naxan birin layiri tongoxi i xa, n na a birin ligama nən.”

¹⁶ Yaxuba yi xulun xixənli, a yi a fala, a naxa, “N bata yelin a kolonjə yati, Alatala be yi, koni n mi yi a kolon.”

¹⁷ A yi gaxu, a yi a fala, a naxa, “Yire magaxuxin nan be ra. Sese mi a ra fə Alaa banxina, e nun kore xənna so dəəna.”

¹⁸ A yi keli xətən xətən, a gəmen tongo naxan yi rasoxi a xunna bun ma. A yi a ti taxamasenna ra, a yi turen maso gəmen xunna ma.

19 A yi na yiren xili sa Betəli.* Benun na xa liga, na yiren yi xili nən Lusi.

20 Yaxuba yi a də ti Ala xa, a naxa, “Xa nxu nun Ala na a ra, a tan nan mən n kantanma kiraan xən ma n sigama dənaxan yi, a yi donseen so n yii n naxan donma, a mən yi maxidi seen so n yii n naxan soma n ma,

21 xa n xətə bəjəe xunbenli n baba konni, nayi Alatala findima nən n ma Ala ra.

22 Gəməni ito, n naxan tixi taxamasenna ra, a findima Alaa banxin nan na. I seen naxan birin fima n ma, n na a yaganna bama nən, n na fi i ma.”

29

Yaxuba nun Rakeli

1 Yaxuba to ti kiraan xən ma siga sogeteden bəxən mabinni,

2 a yi xəjinna to burunna ra. Yəxəen nun sii kuru saxan yi saxi na xəjinna fəma e igen minma dənaxan yi. Gəmə xungbeen nan yi saxi xəjinna də ra.

3 Na waxatini, e yi darixi xuruseene malanjə na yiren nin. E malanxina, xuruse rabane yi gəmən makutukutu naxan yi saxi xəjinna də ra. Xuruseene to yelin ige minden, e mən yi gəmən naxətə xəjinna də ra.

4 Yaxuba yi xuruse rabane maxədin, a naxa, “Ngaxakedenne, ε kelixi minən yi?” E yi a yabi, e naxa, “Nxu kelixi Xarani taan nin.”

5 A mən yi e maxədin, a naxa, “Ε Laban kolon, Nahori a dii xəməna?” E yi a yabi, e naxa, “Ən, nxu a kolon.”

* **28:19; 28.19Betəli** bunna nən fa fala “Alaa banxina.”

6 A yi e maxədin, a naxa, “A di na?” E yi a yabi, e naxa, “Sese mi a toxi. A dii təməna Rakeli nan fama na ra e nun xuruseene.”

7 A yi a fala e xa, a naxa, “En yanyin nin iki. Xuruseene malan waxatin xa mi a ra iki ba? Ə igen fi xuruseene ma mafuren, ə mən yi xətə e ra e rabadeni.”

8 E yi a fala, e naxa, “Nxu mi nəe fefe ligə iki, fə xuruseene birin na malan. Na waxatini, nxu fa gəmen ba xəjinnə də ra a dəen yi balanxi naxan na, nxu fa igen fi xuruseene birin ma.”

9 Yaxuba to yi na falama e xa, Rakeli fan yi fa a babaa xuruseene ra, bayo xuruse rabaan nan yi a ra.

10 Yaxuba to Rakeli to fə, Yaxuba nga tada dii təməna, e nun Laban ma xuruseene, a yi a maso xəjinnə dəxən. A yi gəmen ba xəjinnə də ra, a yi igen fi Laban ma xuruseene ma.

11 Yaxuba yi Rakeli sunbu, a yi wuga, a gbeleg-bele.

12 A yi a fala Rakeli xa, a a baba bari boden nan a ra, Rebekaa dii xəməna. Rakeli yi giin nakə ayi, a sa na yəba a baba xa.

13 Laban to Yaxuba fe mə a xunyən, naxalanmana diina, a yi siga, a sa a ralan. A yi a sunbu, a a xali banxini. Feen naxan birin Yaxuba sətə, a yi na yəba Laban xa.

14 Laban yi a fala a xa, a naxa, “En birin wuli keden fasa keden.” Yaxuba yi kike keden naba Laban konni.

15 Ləxəna nde, Laban yi a fala Yaxuba xa, a naxa, “N bari boden nan i ra, koni sariya yo mi a falaxi i xa wali n xa, a fa lu n mi i sareñ fi. A fala n xa, a lan n xa i sareñ fi naxan na.”

¹⁶ Awa, dii təmə firin nan yi Laban yii. A dii təmə singen xili nən Leya, a firindena Rakeli.

¹⁷ Leya yee mi yi rayabu, koni Rakeli tan naxalan tofajin nan yi a ra.

¹⁸ Rakeli nan yi rafan Yaxuba ma ki fajni. A yi a fala Laban xa, a naxa, “Njee soloferere nan walima i xa, alogo i xa i ya dii temen firinden Rakeli fi n ma.”

¹⁹ Laban yi a fala, a naxa, “Benun n xa n ma diin fi muxu gbeten ma, n lan n xa a fi i tan nan ma. Lu n konni be.”

²⁰ Yaxuba yi jee soloferere wanla ke Laban yii Rakeli a fe ra. Koni na jee soloferen lu nən a xa alo xii dando gbansan, bayo a bata yi a xanu.

²¹ Na xanbi ra, Yaxuba yi a fala Laban xa, a naxa, “N ma waxatin bata jan. N ma naxanla so n yii fa, n xa a findi n yete gbeen na.”

²² Laban yi men kaane birin xili, a e xa fa e degedeni, e sewa sumunna raba.

²³ Ninbanna ra, a yi Leya tongo, a dii təmə singena, a yi a so Yaxuba yii. Yaxuba yi a findi a yete gbeen na.

²⁴ Laban yi Silipa so a diin Leya yii, a xa findi a konyin na.

²⁵ Kuye to yiba, Yaxuba yi a to Leya na a ra. A yi a fala Laban xa, a naxa, “I nanse ligaxi n na ito ra? N mi walixi i xa Rakeli xan ma fe ra ba? Nanfera i n mayendenxi?”

²⁶ Laban yi a yabi, a naxa, “Nxu tan ma namunna mi tinje dii təmə firinden xa dəxə xəmə taa ra, a singen mi xəmə sətəxi.

²⁷ Xunsagini ito ligə singen ε nun Leya. Xa i tin i mən xa jee soloferere wanla ke n xa, n nan n ma

dii teme firinden fan fima nən i ma, a findi i ya naxanla ra.”

28 Yaxuba yi na liga. E nun Leya to xunsagin naba yire kedenni, Laban yi Rakeli fan fi a ma.

29 A yi Bila tongo a a so Rakeli yii a xa findi a konyin na.

30 Yaxuba mən yi Rakeli findi a gbeen na, a yi Rakeli xanu dangu Leya ra. A mən yi nee soloferie wanla ke Laban yii.

Yaxubaa diine

31 Alatala to a to Leya mi rafanxi Yaxuba ma alo Rakeli, a yi a findi dii barin na. Na waxatini Rakeli tan yi findi gbantan na.

32 Leya to fudikan, a yi diin bari. Na diin yi xili sa Ruben. A yi a fala, a naxa, “Alatala bata n ma marayarabin to. Iki n fa rafanma nən n ma xəmən ma.”*

33 A mən yi fudikan dii firinden na. A to na diin bari, a yi a fala, a naxa, “Alatala fan yatina a kolon, a n mi rafan n ma xəmən ma. Na nan a toxi a dii firindeni ito fan fixi n ma.” A yi na diin xili sa Simeyən.†

34 A mən yi fudikan dii saxanden na. A to a bari, a mən yi a fala, a naxa, “Awa, iki, fə n ma xəmən xa kankan nən n ma sənən, bayo n bata dii saxan sətə a xa.” Na na a to, e yi a xili sa Lewi.‡

* **29:32: 29.32Ruben** masoxi xuina nde nan na Heburu xuini naxan bunna nən “A bata n ma tərəyaan to.” † **29:33: 29.33Simeyən** maso xuina nde ra Heburu xuini naxan bunna nən “Naxan fe mema.” ‡ **29:34: 29.34Lewi** maso xuina nde ra Heburu xuini naxan bunna nən “A kankanxi a ma.”

35 A yi fudikan dii naaninden na. A to na fan bari, a yi a fala, a naxa, “Awa, iki n na Alatala tantunma nən.” A yi na diin xili sa Yuda.[§] A dii barin yi dan na dii muxu naaninna ma.

30

Rakeli a dii barifena

1 Rakeli to a to, a mi dii barima, a yi a tada maxəxələn. A yi a fala Yaxuba xa, a naxa, “Diin fi n fan ma, xa na mi a ra n faxama nən.”

2 Yaxuba yi xələ a falan na. A yi a fala, a naxa, “I a mirixi nən a Ala nan n tan na? Ala nan a ligaxi i mi dii barima!”

3 Rakeli yi a yabi, a naxa, “N ma konyi jnaxanla Bila tongo alogo a xa diine bari n xa. Na waxatini na tan finde n xa sabun na n diin sətə i xa.”

4 A yi a konyi jnaxanla Bila tongo, a a so a xəmən Yaxuba yii. Yaxuba yi na kolon jnaxanla ra.

5 Bila yi fudikan, a yi dii xəmən bari Yaxuba xa.

6 Rakeli yi a fala, a naxa, “Ala bata n ma kitin sa. A bata n ma falan mə. Na nən a toxi a diin fixi n ma.” A yi na diin xili sa Dan.*

7 Rakeli a konyi jnaxanla Bila mən yi fudikan. A yi dii xəmən firinden bari Yaxuba xa.

8 Rakeli yi a fala, a naxa, “N bata n tada yənge n səbəen birin na, n yi nən sətə.” A yi a diin xili sa Nafatali.†

§ **29:35: 29.35Yuda** maso xuina nde ra Heburu xuini naxan bunna nən “Tantunna.” * **30:6: 30.6Dan** bunna nən fa fala, “A bata a xun mayənge kitin sa.” † **30:8: 30.8Nafatali** bunna nən fa fala, “N ma yəngəna.”

⁹ Leya to a kolon a mi fa dii barima, a yi a konyi naxanla Silipa tongo, a yi a so Yaxuba yii, a xa findi a naxanla ra.

¹⁰ Leyaa konyin Silipa yi dii xemən bari Yaxuba xa.

¹¹ Leya yi a fala, a naxa, “Hərin bata fa n ma.” A yi na diin xili sa Gadi.[‡]

¹² Leyaa konyin Silipa yi dii firinden sotə Yaxuba xa.

¹³ Leya yi a fala, a naxa, “N bata sewa. Iki, naxanle birin a falama nən a n bata sewa.” A yi a xili sa Aseri.[§]

¹⁴ Murutu xaba waxatin to a li, Ruben yi siga xeeñ ma. A yi bogisena nde li na, naxan xili marafanna bogisena. A yi fa a ra a nga xa. Nanara, Rakeli yi a fala Leya xa, a naxa, “N bata i maxandi, i ya diina marafan bogisena nde so n yii.”

¹⁵ Leya yi a yabi, a naxa, “I bata n ma xemən ba n yii. Na mi i wasaxi? I mən waxy n ma diina marafan bogiseen nan tongo fe yi?” Rakeli yi a fala, a naxa, “To kœen na, ε nun Yaxuba nan fama xideni i ya diina marafan bogiseen noxən na.”

¹⁶ Yaxuba to so jinbanna, sa keli xeeñ ma, Leya yi a ralan. A yi a fala a xa, a naxa, “I xima n tan nan xən ma to kœen na. N bata to kœen sareñ fi n ma diina marafan bogiseen na.” Yaxuba mən yi Leya kolon naxanla ra na kœen na.

¹⁷ Ala yi tin Leyaa maxandin ma, a yi fudikan. Na yi findi a dii suulunden na Yaxuba xa.

¹⁸ Leya yi a fala, a naxa, “Ala bata n sareñ fi n ma konyi naxanla so feen na n ma xemən yii.” A yi

[‡] **30:11: 30.11Gadi** bunna neen fa fala, “Hərina.” § **30:13: 30.13Aseri** bunna neen fa fala, “Sewana.”

a diin xili sa Isakari.*

¹⁹ Leya mən yi fudikan dii senninden na. A yi na diin bari Yaxuba xa.

²⁰ Leya yi a fala, a naxa, “Ala bata n ki. Awa, iki n ma xəməna n binyama nən, bayo n bata dii sennin bari a xa.” A yi na diin xili sa Sabulon.†

²¹ Na xanbi ra, a mən yi dii təmən bari. A yi a xili sa Dina.

²² Ala yi a yengin nasiga Rakeli ma. A yi a maxandi xuiin name, a yi a findi dii barin na.

²³ A yi fudikan, a yi diin bari. A yi a fala, a naxa, “Ala bata n namini yagini ito yi.”

²⁴ A yi na diin xili sa Yusufu.‡ A yi falani ito ti, a naxa, “Alatala mən xa dii xəmə gətə fan fi n ma.”

Yaxubaa nafunle fe

²⁵ Yusufu to bari, Yaxuba yi a fala Laban xa, a naxa, “A lu n xa xətə n kon bəxən ma.

²⁶ A lu n xa n ma jaxanle xali e nun n ma diine, n walixi i xa naxanye fe ra. I a kolon n wanla naxan yatən ligaxi i xa.”

²⁷ Laban yi a fala a xa, a naxa, “Djna. N bata a kolon yiimatoon xən, Alatala barakan saxi n ma fe yi i tan nan sabu ra.

²⁸ A fala n xa n lan n xa i sareñ fi naxan na. N na a soma i yii nən.”

²⁹ Yaxuba yi a fala a xa, a naxa, “I tan yatina a kolon n walixi i xa kii naxan yi han i ya xuruseene bata wuya ayi n tan barakani.

* **30:18: 30.18Isakari** maso xuina nde ra Heburu xuini naxan bunna nən fa fala, “Saranna.” † **30:20: 30.20Sabulon** bunna nən fa fala “Binyena.” ‡ **30:24: 30.24Yusufu** bunna nən fa fala “A xa a fari sa.”

³⁰ Ndedi nan yi i yii nun benun n xa fa, koni iki, a gbegbe bata sa na fari. Alatala bata barakan sa i ya fe yi xabu n so i konni. N fa wanla nde kəma n ma denbayaan fan xa waxatin mundun yi?”

³¹ Laban yi a fala, a naxa, “A lan n xa yoli fi i ma?” Yaxuba yi a yabi, a naxa, “I nama sese fi n ma. Xa i bata tin n feen naxan falaxi i xa, na liga, n fan bata tin n yengi se i ya xuruseene xən ma.

³² N sigama nən to, n sa i ya xuruseene birin mato. Yəxəən nun sii makatunxin birin ti e danna e nun naxanye birin fərə makənənxi. N sareñ findima ne nan na.

³³ N ma tinxinna fama makənəndeni nən i na fa xuruse matodenı waxatin naxan yi. Siin naxanye birin mi makatunxi e nun yəxəə diin birin fərə makənənxi mi naxanye ma, na bata findi muñan na n mabinni.”

³⁴ Laban yi a fala, a naxa, “N bata tin na ma. I naxan falaxi, en bata lan na ma.”

³⁵ Na ləxən yətəni Laban yi sii kətə mañingixine nun a makatunxine yəba. Sii giləne fərə fəredine naxanye ma e nun fərə xungbene yi naxanye ma e nun yəxəə fixə makadanxine, a mən yi ne birin yəba. A yi na xuruseene birin taxu a diine ra.

³⁶ Na xanbi ra, a yi ne xali yirena nde yi xii saxan sigatiin tiyə dənaxan yi e nun Yaxuba tagi. Yaxuba yi fa Laban ma xuruse dənxəne raba.

³⁷ Yaxuba yi wudi bili sifa saxan yii xindene gira. A yi e lutine ba e ma alogo mañingi fixən xa makənən.

³⁸ A yi wudi yiine sa xuruseene mindenı xuruseene yətagi bayo e tema e bode ra nən e na fa ige mindenı.

³⁹ Xuruseene yi te e bode ma wudi yiine yireni, e yi diine xali məj̄ingi fixən nun fərə fərədine nun fərə xungbene saxi e ma.

⁴⁰ Yaxuba yi xuruse diine yitaxun alogo e xa ti Laban ma xuruseene yətagi məningin nun ɲingin makənənxin naxanye ma. Nayi, a yi xuruseene malan a yətə xa a mi naxanye basan Laban gbeene ra.

⁴¹ Waxatin birin xuruse sənbəmane nəma tə a giləne ra, Yaxuba yi wudi yiine sama nən xuruse mindeni alogo e xa te a giləne ra wudi yiine yireni.

⁴² Yaxuba mi yi na ligama xuruse xunxurine ra. Na nan a liga xuruse xurine yi findi Laban gbeen na, a sənbəmane yi findi Yaxuba gbeen na.

⁴³ Yaxuba yi findi nafulu kan gbeen na. A yi xuruse gbegbe sətə. Konyi xəməne nun konyi giləne nun ɲəgəməne nun sofanle yi lu a yii.

31

Yaxuba yi siga Kanan yamanani

¹ Na waxatini Yaxuba bata yi Laban ma diine xuiin mə e yi naxan falama, e naxa, “Seen naxan birin findixi en baba gbeen na, Yaxuba bata e birin tongo. Na nan a toxi a bata findi nafulu kanna ra.”

² Yaxuba yatin yi a kolon, a a marafanna mi fa Laban yi sənən alo a fələni.

³ Alatala yi a fala Yaxuba xa, a naxa, “Xətə i baba nun i bari bodene bəxəni i kelixi dənaxan yi. N luma nən i xən.”

⁴ Yaxuba yi Rakeli nun Leya xili. E yi a xuruseene rabama.

5 A yi a fala e xa, a naxa, “N bata a kolon n ma marafanna mi fa ε baba yi sənən alo a fələni, koni n babaa Ala bata lu n xən.

6 ε a kolon yati, n bata wali ε baba xa n fangan birin na.

7 A bata n mayenden a n saranna maxεtε sanja yi fu, koni Ala mi tin a fe naxin liga n na.

8 Xa ε baba fa a fala, a naxa, ‘Fərε fərεne xu-ruseen naxanye ma, ne nan findima i gbeen na,’ xuruseene birin yi diin xalima nən fərε fərεne naxanye ma. Xa ε baba fa a fala, a naxa, ‘Majingin xuruseen naxanye ma, ne nan findima i gbeen na,’ xuruseene birin yi dii majingixin nan xalima.

9 Ala bata ε babaa xuruseene ba a yii, a yi e fi n tan ma.”

10 “Xuruseene yi tema e bode ra waxatin naxan yi, n bata a to xiyen, xuruse xəmən naxanye texi xuruse giləne ra, ne majingixi, e mafərə fərəxi e nun e makatun katunxi.

11 N ma xiyen, Ala a malekan yi n xili, a naxa, ‘Yaxuba.’ N yi a ratin, n naxa, ‘N tan ni i ra.’

12 A yi a fala, a naxa, ‘I xunna rakeli, a mato. Xuruse xəmən naxanye birin texi xuruse giləne ra, ne majingixi, e mafərə fərəxi e nun e makatun katunxi, bayo Laban naxan birin ligaxi i ra, n na toxi.

13 N tan nan Ala ra naxan fa i ma Betəli yi, i gəmən tixi taxamasenna ra dənaxan yi i layirin tongoxi n xa dənaxan yi. Iki, keli bəxəni ito ma. I siga na bəxəni i barixi dənaxan yi.’ ”

14 Rakeli nun Leya yi Yaxuba yabi, e naxa, “Nxu baba mi kεε yo luxi nxu tan xa!

15 Xəjən xa mi nxu ra nxu baba konni? A bata nxu mati, a mən bata nxə gbetin fan don.

16 Ala hərisigen naxan birin baxi nxu baba yii, a xətəma nən nxu ma e nun nxə diine. Iki Ala feen naxan birin falaxi i xa, na birin liga.”

17 Yaxuba yi a naxanle nun a diine rate nəgəməne fari.

18 A xuruseen nun hərisigen naxan birin sətə Padan-Arami yi, a yi keli, a yi e birin xali a baba Isiyaga konni Kanan bəxəni.

19 Laban yi a xuruseene xabene maxabama e ma waxatin naxan yi, Rakeli yi a babaa suxurene muja.

20 Yaxuba yi Arami kaan Laban mayenden. A siga a mi sese fala a xa.

21 A yi a gi, e nun seen naxan birin findi a gbeen na. A yi Efirati baani gidi. Na xanbi ra, a yi siga Galadi geyaan mabinni.

22 A xii saxande ləxəni, muxuna nde yi a fala Laban xa fa fala Yaxuba bata a gi.

23 Laban yi a ngaxakedenne tongo, e yi mini Yaxuba fendeni xii soloferə bun ma. E yi e li Galadi geyane binna ra.

24 Koni kəeən na, Ala yi a yetə yita Arami kaan Laban na xiye. A yi a fala a xa, a naxa, “I yetə ratanga feen sifan birin fala feen na Yaxuba ma.”

25 Laban yi Yaxuba li. A bubun tixi geyaan fari. Laban nun a ngaxakedenne fan yi e gbeen ti Galadi geyaan fari.

26 Laban yi a fala Yaxuba xa, a naxa, “I nanse ligaxi ito ra? Nanfera i n mayendenxi? I bata n ma diine xali alo muxu suxine yəngəni.

²⁷ Nanfera i gixi luxunni? I bata yanfantenzaan ligə n na. I mi sese falaxi n xa. Xa i yi n nakolon nun, n yi i matima nən sewa sigine yi, tanbanna nun konden xuiin na.

²⁸ Koni i mi a lu yati n xa n ma diine nun n mamandenner sunbu, n yi n jnengu e ma. I bata feen ligə alo xaxilitarena.

²⁹ N yi nəe fe kobil ligə ε ra nən, koni i babaa Ala bata a fala n xa to kəeen na, a naxa, ‘I yεtε ratanga feen sifan birin fala feen na Yaxuba ma.’

³⁰ Na bata lan, i sigaxi nən bayo i yi kunfaxi siga feen na i baba konni, koni nanfera i n ma suxurene muŋaxi n ma?’

³¹ Yaxuba yi Laban yabi, a naxa, “N gaxu nən n miriyani alogo i nama i ya diine rasuxu n na.

³² Koni i na i ya suxurene to n ma muxu yo yii, n na kanna faxama nən. Ngaxakedenne birin yεε xɔri, n ma goronna birin mato. Naxan birin findixi i gbeen na, i xa a xali.” Na waxatini Yaxuba mi yi a kolon xa Rakeli a babaa suxurene tongoxi.

³³ Laban yi Yaxubaa bubune kui to e nun Leya konni e nun konyi firinne konni, koni a mi sese to. A to mini Leyaa bubuni, a yi so Rakeli fan konni.

³⁴ Rakeli nan yati suxureni itoe tongoxi. A yi e luxun kirixan bun ma naxan sama jøgømøn fari, a fa dəxø a fari. Laban yi bubun kui to, a mi sese to na kui.

³⁵ Rakeli yi a fala a baba xa, a naxa, “N baba i nama xølø n ma xa n mi fa keli i yetagø. N kike wanla nin.” Laban fenna sifan birin ti nən, koni a mi suxurene to.

³⁶ Yaxuba yi xølø, a yi fala xøløn ti Laban ma, a naxa, “N gbalon mundun ligaxi, n hakən mundun

ligaxi naxan a ligama i xa mini n fendeni kiini ito yi?

³⁷ I bata n ma goronna birin kui to. I gbee seen mundun toxi e kui? A yita n na ngaxakedenne yee xəri e nun i fan ngaxakedenne yee xəri alogo e xa kitin sa en tagi.

³⁸ N jee məxəjəe nan tixi i konni, koni i ya yəxəen nun sii dii keden mi diin xalixi a faxa n yii. N mən mi i ya xuruse yo donxi.

³⁹ N mi faxi xuruse ra i fəma burunna subene naxan faxaxi. Naxanye yi mujama kəeən nun yanyin na, ne bənən yi luma n tan nan xa bayo i yi e jəxən maxilima n na.

⁴⁰ Ləxə yo ləxə kuye wolonna yi n tərəma nən yanyin na, xunbenla yi n tərə kəeən na, n yətəeən mi yi nəe xiye.

⁴¹ N bata jee məxəjəe ti i yii. N jee fu nun naanin wanla kəxi nən alogo n xa i ya dii təmə firinne dəxə. N mən yi jee sennin fan sa a fari i ya xuruseene kantandeni. Koni i bata n saranna maxetə dəxəna ma fu.

⁴² Xa n taje Iburahimaa Ala, n baba Isiyaga gaxun naxan yee ra, xa na mi yi a ra nun, n yi kelima nən be n yii genla. Koni Ala bata n ma marayarabin to, e nun n yi wali xədəxən naxanye ligama, kəe danguxini ito yi, a bata n ma kitin sa.”

⁴³ Laban yi Yaxuba yabi, a naxa, “I ya jaxanle, n ma diine nan ne ra. E diine, n gbeen nan ne ra. Xuruseni itoe n gbeen nan e ra, n naxan birin toma ito ra, n tan nan gbee e ra. Koni to xanbi ra, n nəe nanse ligə n ma diine nun n mamandenne xa?”

⁴⁴ Iki, en xa layiri tongo. Sereyaan xa lu en tagi.”

45 Yaxuba yi gəmən tongo, a yi a ti taxamasenna ra.

46 Na xanbi ra, Yaxuba yi a fala a ngaxakedenne xa, a e xa gəməne matongo. E yi e matongo, e e malan yire kedenni. E yi e dəge na gəmə malanxine fari.

47 Laban yi na mənna xili sa Yegara-Sahaduta. Yaxuba yi mən xili sa Galadi.*

48 Laban yi a fala, a naxa, “Gəmə malanxini itoe findixi seren nan na i tan nun n tan tagi.” Na nan a toxi mənna xili saxi Galadi.

49 Mən mən xili nən “Misipa.”† Laban mən yi a fala, a naxa, “Alatala xa a yengi dəxə en tan firinna a fe xən ma, hali en fata xanbini.

50 Xa i n ma diine tərə, xa na mi a ra i naxalan gbətə dəxə, i lanma i xa xaxinla sətə, bayo muxun xa mi en tagi seren na. Ala nan yati en firinna seren na.”

51 Na xanbi ra, Laban yi a fala Yaxuba xa, a naxa, “I yəen ti gəmə malanxini itoe ra. Taxamaseri gəməni ito mato n naxan tixi en tagi.

52 Gəmə malanxini itoe nun taxamaseri gəməni ito findixi serene nan na. N mi lan n xa dangu berə i ya fe naxina n kui. I fan mi lan i xa dangu gəmə malanxini itoe nun taxamaseri gəməni ito ra n ma fe naxina i kui.

53 Iburahimaa Ala nun Nahori a Ala xa findi en tan firinna makitimaan na.” Na waxatini Yaxuba yi a kələ Ala yi a baba Isiyaga gaxun naxan yee ra.

54 Yaxuba yi saraxan ba geyaan fari. A yi a ngaxakedenne birin xili, e xa sa e dəge. E to yelin

* **31:47: 31.47Yegara Sahaduta** nun **Galadi** bunna nən fa fala “Sere Se Malanxine.” † **31:49: 31.49Misipa** bunna nən fa fala “Gbengbena.”

e d̄eḡe, e yi xi geyaan fari.

32

Yaxuba yi siga Esayu f̄ema

¹ Laban to keli subaxan ma, a yi a nungu a diine ma, e nun a mamandenne. A yi duba e xa. Na xanbi, Laban yi x̄et̄e a konni.

² Yaxuba yi sigama kiraan x̄on waxatin naxan yi, Alaa malekane yi fa a ma.

³ Yaxuba to e to, a naxa, “Alaa ganla daaxaden nan ito ra.” A yi na yiren xili sa Maxanayin.*

⁴ Yaxuba yi x̄erane rasiga a tada Esayu ma Ed̄on banxideen na, Seyiri bɔx̄oni.

⁵ A yi yamarin fi e ma, a naxa, “E ito nan falama n kanna Esayu xa, ε naxa, ‘Iya konyi Yaxuba naxa, n bata lu Laban konni. N bata bu gbeen ti na yi.

⁶ Ningé gbegbe nan n yii e nun sofanle nun yεxεεne nun siine. Konyi xεmεne nun konyi gilene n yii. Iki, n x̄erane rasigama i ma alogo i xa marasεne fajin fi n ma.’”

⁷ X̄erane yi x̄et̄e, e yi a fala Yaxuba xa, e naxa, “Nxu bata siga. Nxu sa i tada Esayu li na. A fama i ralandeni e nun a banxulan muxu kεmε naanin.”

⁸ Gaxu gbeen yi Yaxuba suxu, a kuisan. Yamaan naxan yi a fɔx̄o ra, a yi e taxun dɔx̄ade firin. A yi yεxεεne nun siine yitaxun dɔx̄o firin, e nun ningene, e nun n̄öḡomεne.

⁹ A yi a fala, a naxa, “Xa Esayu yama keden yεnḡe, yamaan boden xa a gi.”

¹⁰ Na xanbi Yaxuba yi Ala maxandi, a naxa, “N taje Iburaḥimaa Ala nun n baba Isiyagaa Ala, i

* **32:3: 32.3Maxanayin** bunna neen fa fala “Daaxade firinne.”

bata a fala n xa, i tan Alatala, i naxa ‘Xətə i ya bəxəni, i kon kaane dənaxan yi. I na siga, n fe fajin ligama nən i xa.’

¹¹ N tan xurun. N mi daxa n hinanna nun lannayaan birin sətə, i naxan nagidixi n ma, i ya walikəna. N ma dunganna gbansanna nan yi suxi n yii n Yurudən baani gidi waxatin naxan yi, koni iki nxu nun yama firin nan xətəma.

¹² N natanga n tada Esayu ma, bayo n bata gaxu a yee ra. N sikəxi, a nama fa n faxa, e nun naxanle nun diine.

¹³ I bata a fala n xa, i naxa, ‘N fe fajin ligama nən i xa. N ni i bənsənna rawuyama ayi nən alo fəxə igen məjənsinna naxan mi yate.’ ”

¹⁴ Yaxuba yi kəeən nadangu na. Seen naxan birin yi a yii, a yi sanba seen yə mato a naxan soma a tada Esayu yii:

¹⁵ Sii kəmə firin nun kətə məxəjə e nun yəxəe kəmə firin nun konton məxəjə e nun

¹⁶ nəgəmə gile tongue saxan nun e diine nun nəinge tongue naanın nun tura fu nun sofali gile məxəjə e nun sofali xəmə fu.

¹⁷ A yi xuruseni itoe yitaxun kuru keden keden yeeen ma, a nde so a konyine yii. A yi a fala e xa, a naxa, “Ə dangu yeeen na. Ə xa sagaran lu kurune tagi.”

¹⁸ A yi a konyi singen yamari, a naxa, “Ə nun n tada Esayu na naralan, a fama i maxədindeni nən, a naxa, ‘Ə nun nde a ra? I sigan minən yi? Nde gbee xuruseni itoe ra naxanye tixi i yee ra?’ ”

¹⁹ I ya a yabima nən, i naxa, ‘I ya konyin Yaxuba nan gbee e ra. A i sanbaxi itoe nan na, n kanna Esayu. A fan nxu fəxə ra.’ ”

20 A yi na yamarin fi a firinde fan ma, e nun a saxandena, e nun muxun naxanye biraxi xuruseene fəxə ra, a naxa, “Xa ε nun Esayu naralan waxatin naxan yi, ε na nan falama a xa.

21 Ε ito nan sama a fari, ε naxa, ‘I ya konyina Yaxuba fama nxu xanbi ra.’ ” Yaxuba yi a fala, a naxa, “Iki n na a bəjən magodoma seni itoe nan na. Na xanbi n na fa a ma, yanyina nde a n nasenema nən a fajin na.”

22 Yaxubaa sanba seene yi ti a yee ra, a tan yi kəeən nadangu daaxadeni.

Yaxuba nun Alaa malekana

23 Kəeən na, Yaxuba yi keli. A yi a naxalan firinne tongo e nun e konyi firinne nun a dii fu nun kedenna. E yi Yaboko xuden gidi.

24 A yi e ragidi Yaboko xuden na e nun a yii seen birin.

25 A keden peen yi lu. Na waxatini, xəməna nde yi mini a ma, e yi gerenna so han kuye yiba waxatini.

26 A to a to, a mi nə sətəma Yaxuba ma e gerenni, a yi a garin a wotegelen ma. A wotegelen yi te a kui.

27 Xəmən yi a fala, a naxa, “A lu n xa siga, bayo kuye bata yiba.” Yaxuba yi a yabi, a naxa, “N mi i bejinma, fə i duba n xa.”

28 Xəmən yi a maxədin, a naxa, “I xili di?” Yaxuba yi a yabi, a naxa, “Yaxuba.”

29 Xəmən yi a fala, a naxa, “I xili mi falama sənən Yaxuba. A fa falama nən Isirayila, bayo ε nun Ala nan gerenna soxi, e nun muxune, i yi nənən sətə.”[†]

[†] **32:29: 32.29Isirayila** bunna nənən fa fala “E nun Ala gerenna soma.”

30 Yaxuba yi maxədinna ti, a naxa, “I xili di?” Boden yi a fala, a naxa, “Nanfera i n maxədinma n xinla ma?” Na xanbi, a yi duba Yaxuba xa.

31 Yaxuba yi na yiren xili sa Penuyəli,[‡] bayo Yaxuba a fala nən, a naxa, “N bata Ala to yee nun yee, a tin n niin yi kisi.”

32 Sogen tema waxatin naxan yi, Yaxuba bata yi dangu Penuyəli ra. A godoma a wotegeleñ ma.

33 Na nan a toxi han iki Isirayilla kaane mi fasan donma naxan wotegeleñ ma, bayo Ala Yaxuba masətəxi a wotegeleñ fasan nan ma.

33

Yaxuba nun Esayu a layirina

1 Yaxuba yi Esayu to fe e nun banxulanna muxu kəmə naanin. A yi diine yitaxun Leya nun Rakeli ra e nun konyi gile firinne.

2 A yi konyi gile firinne ti yeeñ na, e nun e diine. Leya fan yi ti ne xanbi ra e nun a diine. Rakeli nun Yusufu yi lu dənxən na.

3 A tan yi dangu ne yeeñ ra, a xinbi sin sanja ma solofera benun a xa a tada li.

4 Koni Esayu yi a gi a sa Yaxuba ralan. A yi dutun a ma, a fa a sunbu. E birin yi wuga.

5 Esayu to naxanle nun diine to, a yi maxədinna ti, a naxa, “Nde ne ra naxanye biraxi i fəxə ra?” Yaxuba yi a yabi, a naxa, “Ala diin naxanye fixi i ya konyin ma a nəmaan xən ma.”

6 Konyi gilene yi e maso e nun e diine, e yi e xinbi sin.

[‡] **32:31; 32.31Penuyəli** bunna nəeñ fa fala “Ala yətagina.”

⁷ Leya fan nun a diine yi e maso, e fan yi e xinbi sin. Na xanbi Yusufu fan nun Rakeli yi na ligi.

⁸ Esayu yi maxədinna ti, a naxa, “I nanse ligama xuruseni ito birin na, n naralanxi naxanye ra?” Yaxuba yi a yabi, a naxa, “N waxi nən, n kanna xa n nafan.”

⁹ Esayu yi a fala, a naxa, “N xunyəna, hərisigə gbegbe n fan yii. I gbeen mara.”

¹⁰ Yaxuba yi a fala, a naxa, “Ən-ən, n bata i maxandi, xa i bata n nafan, n na i sanbaxi seen naxanye birin yi, i xa ne rasuxu. N bata i yətagin to. Na luxi nən n yi alo n na Ala yətagi nan toma, bayo i bata n nəsənə ki fajı.

¹¹ N seen naxanye sanbaxi i ma, e rasuxu. Ala bata hinan n na, a n makoon birin fan.” Yaxuba yi a yixədəxə han Esayu yi tin.

¹² Esayu yi a fala, a naxa, “En siga kiraan xən ma, n xa sa i mati.”

¹³ Yaxuba yi a yabi, a naxa, “N kanna, a kolon diine fe xədəxə. Yəxəə giləne nun ninge giləne xijən fima e diine ma. Xa en gbətən e ra ləxə kedenni, ne birin faxama nən.”

¹⁴ N kanna, i tan xa ti yəen na. N tan xa bira n ma xuruseene fəxə ra ndedi ndedi. N xa siga n yeren ma, nxu nun n ma diine han nxu soma i konni waxatin naxan yi Seyiri bəxəni.”

¹⁵ Esayu yi a fala, a naxa, “N xa n ma muxuna nde lu i yii be.” Yaxuba yi a fala, a naxa, “Nanfera? N kanna, n tan waxi naxan xən, n xa rafan i ma gbansan.”

¹⁶ Na ləxəni, Esayu yi ti Seyiri kiraan xən ma.

¹⁷ Yaxuba tan yi siga Sukəti yi. A yi banxi keden ti a yətə xa, a kulane ti a xuruseene xa. Nanara na

yiren xili n^{en} Suk^{əti}.*

¹⁸ Yaxuba to keli Padan-Arami yi, a yi so kendeyani Siken taani Kanan b^{əxəni}. A yi daaxadeni t^{ən} taan xanbi ra.

¹⁹ A bubun yi tixi d^{ən}axan yi, a yi b^{əxən} sara Xamori a diine ma, Siken Baba, naxanye singe d^{əxə} Siken yi. A yi na sara gbeti gbanan k^{əm}e ra.

²⁰ A yi saraxa ganden nafala m^{ənni}. A yi na xili sa “Isirayilaa Ala.”

34

Dinaa marayagina

¹ Yaxubaa dii t^{əm}en Dina, Leya naxan barixi Yaxuba xa, na yi siga Siken naxanle x^{ənt}əndeni.

² Xamori a dii x^{əm}en Siken, Xiwin naxan findixi na yamanan mangan na, na to Dina to, a yi fu a ma a yi a rayagi.

³ Yaxubaa dii t^{əm}en Dinaa xanuntenyaan yi lu Siken fatini. A yi fala naxum^{əne} ti a xa.

⁴ A yi a fala a baba Xamori xa, a naxa, “Dii t^{əm}eni ito maxandi n xa alogo n xa a d^{əxə}.”

⁵ Yaxuba yi a m^ə, a bata a dii t^{əm}en Dina rayagi. Na waxatini, a diine yi sa x^{əen} ma xuruseene f^{əxə} ra. A mi sese fala han ne so waxatini.

⁶ Siken baba Xamori yi siga Yaxuba konni a xa sa falan ti a xa.

⁷ Yaxuba a diine to keli x^{əen} ma, e yi na feen m^ə naxan danguxi. E yi e yomayaan to, e b^{əj}ən yi te ki fajni bayo Siken bata yi fu Yaxuba a dii t^{əm}en ma, a mi lan a xa naxan liga Isirayila b^{əxəni}.

* **33:17: 33.17Suk^{əti}** bunna n^{en} fa fala “Bubune.”

⁸ Xamori yi a fala e xa, a naxa, “Dii təməni ito rafanxi n ma dii xəmən Siken nan ma a səndəmən birin na. Yandi, ε xa a fi a ma, a xa findi a naxanla ra.

⁹ En findi bitanmane ra. Ε xa ε dii təməne fi nxu ma alogo nxu xa e dəxə. Nayi, ε fan nəe nən nxu gbeene dəxə.

¹⁰ Ε fama nən ludeni nxu dəxən ma, bəxəni ito yi rabi ε xa. Ε nəe dəxə nən be, ε yulayaan ligə alogo ε xa hərisigən sətə.”

¹¹ Siken yi a fala Dina baba nun a tada xa, a naxa, “Ε dija n ma, ε nənige fəjən ti n xa. Ε wama seen naxan xən, ε xa na fala n xa, n xa a so ε yii.

¹² Ε nəe futu se gbegbe maxədinjə nən n ma e nun kiseene. Ε na seen naxan birin maxədin n ma, n nəe a birin soε ε yii nən alogo n xa dii təməni ito dəxə.”

¹³ Yaxubaa diine yi yanfa falan ti Siken nun a baba Xamori xa, bayo Siken bata yi e xunyən Dina rayagi.

¹⁴ E yi a fala e xa, e naxa, “Nxu mi nəe nxu xunyε naxalanmaan fiyε muxun ma naxan mi banxulanxi. A findima yagin nan na nxu xa.

¹⁵ Xa nxu fa nxu xuiin soma ε yii, fə en lan ito ma. Xəmən naxan birin ε konni, e lan nən e xa banxulan alo nxu tan.

¹⁶ Na waxatini nxu nəe nxə dii təməne fiyε ε ma nən, ε yi e dəxə. Nxu fan ε gbeene dəxəma nən, nxu luma ε dəxən ma na waxatini, en birin yi findi yama kedenna ra.

¹⁷ Koni xa ε mi fa sa tin ε banxulandeni, nxu nxu xunyε naxalanmaan nasuxuma nən, nxu fa keli be.”

¹⁸ Xamori nun a dii Siken yi tin falani ito ma.

19 Na xəmən mi bu a na feen liga, bayo Yaxuba a dii təmən bata rafan a ma. A tan nan yi binyaxi dangu a ngaxakedenne birin na.

20 Xamori nun Siken yi siga yamaan malandenitaañ so dəen na. E yi a fala e yamaan xa, e naxa,

21 “Muxuni itoe, en ma fe fajina e kui. E xa lu bəxəni ito ma, e yulayaan liga, bayo en ma bəxən gbo. En nəe nən e dii təməne dəxe, en fan en ma dii təməne firma e ma nən.

22 Muxuni itoe mi dəxəma be, en xa findi yama kedenna ra, fə xəmən naxan birin en konni be yi, ne xa banxulan alo e kiinde.

23 Xa en bata tin e falan ma, na waxatini e dəxəma en konni nən. E xuruseene nun e yii seen birin findima en birin gbeen na nən.”

24 Muxun naxan birin yi na taan so dəen na na ləxəni, e birin yi tin Xamori nun a dii Siken ma falan ma. Xəmən naxan birin yi na taan kui, e birin yi banxulan.

25 A xii saxande ləxəni, xəməne fatine to yi e xələma, Yaxubaa dii xəmə firinna Simeyən nun Lewi, Dina tada xəməmane, e yi e dəgəmane tongo. E yi fu taan ma muxu yo mi sogin e ma, e yi xəmən birin faxa.

26 E yi Xamori nun a dii Siken fan faxa. E yi Dina tongo Siken konni, e yi fa a ra.

27 Yaxubaa diine yi seen birin tongo faxa muxune xun ma, bayo e bata yi e xunye naxalanmaan nayagi.

28 E yi e yəxəsene tongo e nun e siine nun e ningene nun e sofanle, naxanye yi taan kui e nun xəen ma.

29 Nafunla naxan birin yi na, e yi a birin xali. E yi dii təməne nun naxanle xali. E banxin birin kui gel.

30 Yaxuba yi a fala Simeyən nun Lewi xa, a naxa, “Ə bata lanbaranna ti n ma. Ə bata en najaxu Kanan kaane nun Perisi kaane ma alo se kunxin xirina. Muxu wuyaxi mi n yi. E e malanma nən n xili ma, e n yəngə, n xabilan birin yi halagi.”

31 E yi a yabi, e naxa, “A mi lan a xa en xunyə naxalanmaan findi yalunden na.”

35

Yaxuba yi siga Betəli yi

1 Ala yi a fala Yaxuba xa, a naxa, “Keli, i sa dəxə Betəli yi. I saraxa ganden nafala n xa mənni, n bata yi n yətə yita i ra dənaxan yi, i yi i gima i tada Esayu bun ma waxatin naxan yi.”

2 Yaxuba yi a fala a denbayaan xa e nun muxun naxanye yi a fema, a naxa, “Ə xəjnəne suxurene yiba, ə ə yətə sarijan, ə ə dugine fan masara ə ma.

3 Ə fa, en siga Betəli yi. N xa saraxa ganden nafala Ala xa, naxan n malixi n yi lanbaranni waxatin naxan yi. A yi a yengi lu n xən ma n ma sigatini.”

4 Na waxatini e yi e suxurene birin so Yaxuba yii e nun e tunla soone. Yaxuba yi e birin bitin konden bun ma naxan Siken dəxən ma.

5 Yaxuba nun a diiñe to keli sigadeni, Ala yi gaxun lu e rabilin taane birin muxune bəjnəni, muxu yo mi susu bire e fəxə ra.

6 Yaxuba nun a fəxərabirane yi siga Lusi yi, naxan mən xili Betəli, Kanan bəxəni.

7 A yi saraxa ganden nafala mənni. A yi na saraxa ganden xili sa “Betəli a Ala,” bayo Ala a yətə yita a ra mənni nən, a yi a gima a tada bun waxatin naxan yi.

8 Rebeka a dii masuxun Debora to faxa, e yi a maluxun Betəli mabinni wariin dənaxan yi. Na wariin xili nən “wugadena.”

9 Ala mən yi mini Yaxuba xa, a xətə xanbini Padan-Arami yi. A yi barakan nagidi a ma.

10 Ala yi a fala a xa, a naxa, “I xili nən Yaxuba, koni a mi falama na kiini sənən. To xanbi ra, i xinla fa falama nən Isirayila.” Awa, Ala yi a xili sa Isirayila.

11 A mən yi a fala a xa, a naxa, “Ala Sənbə Kanna nan n na. I xa wuya, i yiriwa alogo i xa findi siyana nde benban na. I mən findima nən siya wuyaxine benban na. Mangane minima nən i bənsənni.

12 N bəxən naxan fi Iburahima nun Isiyaga ma, n na a fi i fan ma. Na dangu xanbini, n na a firma i bənsənnna fan ma nən.”

13 Ala yi keli na, a falan ti Yaxuba xa dənaxan yi.

14 Yaxuba yi gəmə taxamasenna ti na, a yi turen nun min seen bəxən a ma saraxan na.

15 A yi yireni ito xili sa Betəli, Ala falan ti a xa dənaxan yi.*

Rakeli faxa fena

16 Yaxuba nun a denbayaan to keli Betəli yi, e mən makuya Efarata ra, Rakeli yi diin sətə. Na dii bari feen yi xədəxə ayi.

* **35:15: 35.15****Betəli** bunna nən fa fala “Alaa banxina.”

¹⁷ Rakeli yi diin barima waxatin naxan yi xəleni, dii rasuxun yi a fala a xa, a naxa, “Hali i mi gaxu, i mən xəmən nan barixi.”

¹⁸ Rakeli bata yi lu alo faxa muxuna. A yi a niin makakama waxatin naxan yi, a yi a diin xili sa Benoni.[†] Koni a baba tan yi a xili sa Bunyamin.[‡]

¹⁹ Rakeli to faxa, e yi a maluxun Efarata kiraan dəxən ma. Na yiren xili nən iki Bətəleemi.

²⁰ Yaxuba yi gəmən sa taxamasenna ra a gaburun fari. Han to na gəmən na Rakeli gaburun taxamasenna ra.

Taruxune Singena 2.1-2

²¹ Isirayila yi sa a bubun ti Migidali-Ederi xanbi ra.

²² Isirayila to yi dəxi na taani, Rubən nun Bila yi sa e sa, a baba konyi naxanla. Isirayila yi a kolon.

Isirayila dii xəmən fu nun firinna naxanye sətə:

²³ Leya yi Rubən bari dii saran na, na xanbi ra Simeyən nun Lewi nun Yuda nun Isakari nun Sabulon.

²⁴ Rakeli yi Yusufu nun Bunyamin bari.

²⁵ Rakeli a konyin Bila yi Nafatali nun Dan bari.

²⁶ Leyaa konyin Silipa yi Gadi nun Aseri bari. Ne birin findixi Yaxubaa diine nan na, a naxanye sətə Padan-Arami yi.

²⁷ Yaxuba yi siga a baba Isiyaga konni Mamire, Kiriyati-Aruba mabinni. Mən xili nən Xebiron, Iburahima nun Isiyaga dəxəde fonna.

²⁸ Isiyaga a siimayaan yi siga nəe kəmə nəe tonge solomasəxə.

[†] 35:18: **35.18Benoni** bunna nəen fa fala “Nimisa diina.”

[‡] 35:18: **35.18Bunyamin** bunna nəen fa fala “N yiifanna diina.”

²⁹ A to faxa, a bata yi siimaya xunkuye sətə, a yi faxa, a siga laxira yi. A dii Esayu nun Yaxuba yi a maluxun.

36

*Esayu bənsənna
Taruxune Singena 1.34-37*

¹ Esayu, naxan mən xili Edən, a bənsənna taruxun ni i ra.

² Esayu Kanan naxanle dəxə nən: Ada findi Elon ma diin nan na, Xiti kaana, e nun Yoholibama, Anaa dii təməna, Sibeyon Xiwin mamandenna nan a ra.

³ A yi Sumayila a dii təmən Basamati fan dəxə, Nebayoti xunyə naxalanmana.

⁴ Ada nan Elifasi sətə Esayu xa. Reyuli findi Basamati a diin nan na.

⁵ Yoholibama dii xəmə saxan nan bari: Yewusi nun Yalami e nun Kora. Ne birin findi Esayu a diine nan na naxanye barixi Kanan bəxəni.

⁶ Esayu yi a naxanle nun a dii təməne nun a dii xəməne nun a muxune birin tongo, e nun a xuruseene birin e nun a hərisigen naxan birin sətə Kanan bəxəni. A yi a birin xali bəxə gətən ma dənaxan makuya a xunyə Yaxuba ra,

⁷ bayo e hərisigen bata yi gbo ayi. E mi yi nəe luyə e bode dəxən ma. E yi dənaxan yi e xuruseene birin mi yi nəe balo sətə mənni.

⁸ Na nan a to Esayu, naxan mən xili Edən, na yi siga a sa dəxə Seyiri geya yireni.

⁹ Edən kaane benba Esayu bənsənna xinle ni itoe ra naxanye yi dəxi Seyiri geya yireni:

¹⁰ Esayu a diine ni i ra:

Elifasi, Ada a dii xemena,
Reyuli, Basamati a dii xemena.

¹¹ Elifasi a diine ni ito ra:
Teman nun Omaru nun Sefo nun Gatami e nun
Kenasi.

¹² Timina nan yi Elifasi a konyi naxanla ra. Na
Amaleki bari nən Elifasi xa.
Esayu nun a naxanla Ada mamandenne ni ito ra.

¹³ Reyuli a diine ni i ra:
Naxati nun Sera nun Sama e nun Misa.
Ne findi Esayu nun a naxanla Basamati maman-
denne nan na.

¹⁴ Esayu a naxanla Yoholibama a diine ni i ra:
Yewusi nun Yalami e nun Kora.
Yoholibama findi Anaa dii temen nan na.
Ana findi Sibeyon ma dii temen nan na.

¹⁵ Mangan naxanye keli Esayu bənsənni, ne ni i
ra:
Elifasi, Esayu a dii singena, na diine ni itoe ra:
Manga Teman nun Manga Omaru nun Manga
Sefo nun Manga Kenasi

¹⁶ nun Manga Kora nun Manga Gatami nun Manga
Amaleki.
Mangane nan yi ne ra naxanye fataxi Elifasi ra
Edən yamanani,

Ada mamandenne nan e ra.

¹⁷ Reyuli, Esayu a diina, a diine ni i ra:
Manga Naxati nun Manga Sera nun Manga Sama
e nun Manga Misa.

Mangane nan yi ne ra naxanye fataxi Reyuli ra
Edən yamanani,

Basamati mamandenne nan e ra.

¹⁸ Yoholibama, Esayu a naxanla, a diine ni itoe
ra:

Manga Yewusi nun Manga Yalami nun Manga Kora.

Mangane ni itoe ra naxanye fataxi Yoholibama ra, Esayu a naxanla:

Yoholibama findi Anaa diin nan na.

¹⁹ Esayu, naxan mən xili Edən, na a diine nan ne ra.

Mangan naxanye keli Esayu bənsənni, ne nan ne ra.

Taruxune Singen 1.38-42

²⁰ Seyiri Xori kaana diine ni itoe ra naxanye yi dəxi na yamanani:

Lotan nun Sobali nun Sibeyon nun Ana

²¹ nun Dison nun Eseri e nun Disan.

Seyiri a diine yi findi Xori mangane ra Edən yamanani.

²² Lotan ma dii xəməne ni itoe ra:
Xori nun Heman.

Timina findi Lotan xunyə dii təmən nan na.

²³ Sobali a dii xəməne ni itoe ra:
Aliban nun Manaxati nun Ebali nun Sefo e nun Onan.

²⁴ Sibeyon ma dii xəməne ni ito ra:
Aya nun Ana,

Ana nan tigi wolonxine to tonbon yireni
a to yi Sibeyon ma sofanle rabama.

²⁵ Ana a diine ni itoe ra:
Dison nun Yoholibama,
Ana a dii təməna.

²⁶ Dison ma dii xəməne ni itoe ra:
Xemadan nun Eseban nun Itiran e nun Keran.

²⁷ Eseri a dii xəməne ni itoe ra:
Bilikan nun Saawan e nun Akan.

²⁸ Disan ma dii xəməne ni itoe ra:
Yusu nun Aran.

²⁹ Xori kaane mangane ni i ra:

Manga Lotan nun Manga Sobali
 nun Manga Sibeyon nun Manga Ana
³⁰ nun Manga Dison nun Manga Eseri
 e nun Manga Disan.
 Xori kaane Mangane findi ne nan na e bənsən yεen
 ma Seyiri bəxəni.

Edən Mangane
Taruxune Singen 1.43-54

³¹ Mangane nan itoe ra naxanye yi Edən yamanan xun na benun Isirayila kaane xa mangan dəxə waxatin naxan yi:

³² Beyori a diin Bela yi findi Edən manga singen na, naxan ma taan yi xili Dinhaba.

³³ Bela to faxa, Seraa diin Yobabo, Bosara kaan yi findi mangan na.

³⁴ Yobabo to faxa, Xusama, naxan yi kelixi Teman yamanani, na yi findi mangan na.

³⁵ Xusama to faxa, Bedadaa diin Xadada yi findi mangan na. A taan nan Midiyana kaane nə Moyaba bəxəni. A taan yi xili nən Abiti.

³⁶ Xadada to faxa, Samala Masareka kaan yi findi mangan na.

³⁷ Samala to faxa, Sayuli naxan yi kelixi Rehoboti taani baan də, na yi findi mangan na.

³⁸ Sayuli to faxa, Akibori a diin Baali-Xanan yi findi mangan na.

³⁹ Baali-Xanan, Akibori a diin to faxa, Xadada yi findi mangan na. A taan yi xili nən Pawu. A naxanla yi xili nən Mehetabeli, Matiredi a dii teməna, Mesahabi mamandenna.

⁴⁰ Mangane ni i ra naxanye kelixi Esayu bənsənni, e bənsənna nun e yamanan yεen ma.

Manga Timina nun Manga Aliwa nun Manga
Yeteti

⁴¹ nun Manga Yoholibama nun Manga Ela nun
Manga Pinon

⁴² nun Manga Kenasi nun Manga Teman nun
Manga Mibisari

⁴³ nun Manga Magadiyeli nun Manga Irami.

Ne nan yi Edən mangane ra e nun e bəxəna e yi
dəxi dənaxan yi.

Esayu a feen nan na ra naxan findixi Edən kaane
benban na.

37

Yusufu a xiyeña

¹ Yaxuba dəxə nən Kanan yamanani, a baba yi
dənaxan yi.

² Yaxuba bənsənne taruxun ni ito ra. Yusufu a
dii jərəyaan jəe fu nun soloferə nan yi a ra. A
tan nun a tadane yi xuruseene nan kantanma,
naxanye nga yi Bila nun Silipa ra, a babaa jaxanle.
A yi e fe jaxine dəntəgen sama a baba xa.

³ Yusufu nan yi rafan Isirayila ma dangu a diine
birin na, bayo a tan nan sətə a xəmə foriyani. A yi
doma kuye tofajin so a yii.

⁴ Yusufu tadane to na feen to, a a tan nan nafan
e baba ma dangu e birin na, e yi a rajaxu. Fala fəni
yo mi yi e tagi sənən.

⁵ Yusufu yi xiye sa, a yi a yəba a tadane xa. E yi a
rajaxu dangu a fələn na.

⁶ A yi a fala e xa, a naxa, “Ə tuli mati n ma xiyen
na, n naxan saxi.

⁷ En birin yi xəen ma malo raxidideni. Nanunna,
n ma malo xidin yi keli, a ti. Ə gbee malo xidine yi

lu bilinxi n gbee xidin na, e birin yi e xinbi sin n ma malo xidiñ bun.”

⁸ A tadane yi a maxədin, e naxa, “Ee! I waxi findi feni nxə mangan nan na alogo i xa nxu yamari?” E yi a rajaxu dangu a fələn na a xiyena fe ra e nun a falana.

⁹ Yusufu mən yi xiye gbətə sa, a yi na fan yəba a tadane xa. A yi a fala, a naxa, “Ə ε tuli mati, n mən bata xiye sa. Sogen nun kiken nun sare fu nun keden yi e xinbi sinma n bun ma.”

¹⁰ A yi xiyeni ito yəba a baba nun a tadane xa. A baba yi a kənkə a ma, a fa a fala a xa, a naxa, “I xiyen naxan saxi iki, nanse na ra? I nga nun i tadane nun n tan, nxu birin fama nxu xinbi sindeni i yətagi?”

¹¹ A tadane yi lu a maxəxələnje, koni a baba yi a yengi lu a xiyen xən ma.

Yusufu tadane yi a mati

¹² Yusufu tadane yi siga Siken yi e babaa xurusene rabadeni.

¹³ Isirayila yi a fala Yusufu xa, a naxa, “I tadane bata siga xuruse rabadeni Siken yi. Fa be, n xa i xə e ma.” A yi a yabi, a naxa, “Awa.”

¹⁴ Isirayila yi a fala a xa, a naxa, “Siga mafuren, i sa a mato xa i tadane kəndə, xa se mi xuruseene fan toxi, i yi fa na dəntəgen sa n xa.” A yi a xə keli Xebiron lanbanni siga Siken yi.

¹⁵ Xəməna nde yi a to xəxəne xun xən. Xəmən yi a maxədin, a naxa, “I nanse fenma?”

¹⁶ A yi a yabi, a naxa, “N na n tadane nan fenma. A fala n xa, yandi, e xurusene rabama dənaxan yi.”

¹⁷ Xəmən yi a fala a xa, a naxa, “E bata keli be, bayo n na e xuiin mən nən, e yi a falama, a e xa siga

Dotan yi.” Yusufu yi bira a tadane funfu xən han a sa a tadane li Dotan yi.

18 E to a to wulanı, benun a xa maso e ra, e lan a ma, a e xa a faxa.

19 E yi a fala e bode xa, e naxa, “Na xiye saan nan fama iki.

20 E fa be, en na a faxa, en na a woli xəjinnna ra. Nayi, en na keli, en na a falama nən, a sube ɲaxin bata a don. Na waxatini en fama a kolondeni nən a xiyen findima a xa feen naxan na.”

21 Rubən yi na feen mə. A yi kata a xa a xunba, a naxa, “En nama a faxa.”

22 Rubən mən yi a fala, a naxa, “E nama a wunla ramini de! E a woli xəjinni ito ra naxan tonbon yireni ito yi. Muxu yo nama a yiin din a ra.” A yi wama a xunba feni alogo a xa nə a xalideni a baba fema.

23 Yusufu to so a tadane yireni, a doma kuye tofajin naxan yi ragodoxi a ma, e yi na rate a ma.

24 E yi Yusufu tongo, e a woli xəjinnna ra, ige mi naxan kui.

25 Na xanbi, e yi dəxə donse dondeni. E to e yəen nakeli, e yi Sumayila bənsənna yulane to fə. E yi kelixi Galadi yi, wusulanna nun senna nun latikənənna yi e ɲəgəməne fari siga Misiran yi.

26 Yuda yi a fala a xunyene xa, a naxa, “Xa en na en xunyen faxa, en yi a wunla luxun, na tənən mundun en tan ma?

27 E fa, en na a mati Sumayila bənsənna muxune ma, koni en nama en yiin din a ra de! Bayo en xunyen na a ra, en wuli keden fasa keden.” A xunyene birin yi tin a falan ma.

28 Na xanbi, Midian yulane danguma, e yi Yusufu rate xəjnинна ra. E yi Yusufu mati gbeti gbanan məxəjəne ra Sumayila bənsənna muxune ma. E yi a xali Misiran yi.

29 Rubən to xətə xəjnинна yireni, a mi Yusufu li na sənən. A yi a domaan birin yibə sununi.

30 A yi xətə a xunyəne fəma, a yi a fala, a naxa, “Diidin mi fa na! N tan fa nanse ligama sənən?”

31 E yi kətə keden faxa, e yi Yusufu a doma kuye tofajin maturuxun na sube wunli.

32 Na xanbi, e yi na doma kuye tofajin xali e baba fəma. E yi a fala a xa, e naxa, “Nxu bata ito to. Domani ito mato ba, xa i ya diin gbeen na a ra.”

33 Yaxuba yi domaan kolon. A yi a fala, a naxa, “N ma diina domaan na a ra! Sube xajəna nde bata a faxa! A bata Yusufu yibə!”

34 Yaxuba yi a dugine yibə sununi, a mən yi kasa dugin nagodo a ma. A yi a diin jən feen ligə xii wuyaxi.

35 A dii xəməne nun dii təməne yi siga a madəndəndeni, koni a mi tin na ma. A yi a fala, a naxa, “N nan n ma diin saya feen ligama nən han n sa a li laxira yi.” A yi lu wuge a diina fe ra.

36 Midian kaane yi Yusufu mati Potifari ma Misiran yi, Misiran Mangana kuntigina nde naxan a kantan tiine xunna.

38

Yuda nun Tamari

1 Na waxatini, Yuda yi keli a ngaxakedenne xun ma, a siga Adulan kaana nde konni naxan xili Xira.

2 Yuda yi Suya Kanan kaana dii təmən to mənni. A yi a findi a naxanla ra. E yi lu e bode xən.

³ A yi fudikan, a yi dii xəmən bari. E yi na diin xili sa Eri.

⁴ A mən yi fudikan dii firinden na, a yi dii xəmən bari. E yi na diin xili sa Onan.

⁵ Na xanbi, a mən yi dii xəmən gbətə bari, a yi na xili sa Selaxa. Yuda yi Kesibe taan nin a naxanla yi diin barima waxatin naxan yi.

⁶ Yuda yi naxanla fen, a a so a dii singen Eri yi. Na naxanla xili Tamari.

⁷ Muxu naxin nan yi Yudaa dii singen Eri ra Alatala yee ra yi. Alatala yi a faxa.

⁸ Na xanbi Yuda yi a fala Onan xa, a naxa, “I tadaa naxanla tongo, a xa findi i ya naxanla ra. I a xəmən xuriya wanla liga alogo i xa diin fi i tada faxa muxun ma.”

⁹ Koni Onan yi a kolon, a na diin mi yi finde a gbeen na. Na nan a liga, a to yi a tada naxanla kolonma naxanla ra, igen naxan minima a fatini, a yi na makala bəxən ma alogo a nama diin bari a tada xa.

¹⁰ A yi naxan ligama, na mi yi rafan Alatala ma. Nanara, a yi a faxa.

¹¹ Awa, Yuda yi a fala a mamuxun Tamari xa, a naxa, “Lu kajayani i baba konni benun n ma dii Selaxa xa gbo waxatin naxan yi.” A yi mirixi nən yanyina nde Selaxa fan faxama nən alo a tadane faxaxi kii naxan yi. Tamari yi siga a sa lu a baba konni.

¹² A mi bu Suya a dii təməna, Yudaa naxanla yi faxa. Nan feen to ba a ra, Yuda yi siga Timana yi e nun a lanfaan Xira Adulan kaana. E yi siga Yuda xuruse yireni, e yi e xabene maxabama dənaxan yi.

¹³ Muxuna nde yi a fala Tamari xa, a naxa, “I taje sigama Timana taani a xurusene xabene maxabadeni.”

¹⁴ A yi a kaja dugine ba a ma, a yi dugin so a yetagin xun na, a sa dəxə Enayin taan so dəen na Timana kiraan xən. A bata yi a to Selaxa bata findi banxulanna ra, koni e mi a fi a ma a xa findi a naxanla ra.

¹⁵ Yuda to a to a dugin soxi a yetagin xun na, a yi a miri a yalunden na a ra.

¹⁶ A yi a fala a xa kiraan na, a naxa, “En siga, en sa kafu.” A mi yi a kolon a mamuxun na a ra. Koni, Tamari yi Yuda maxədin, a naxa, “I nanse fima n ma en na kafu?”

¹⁷ A yi a yabi, a naxa, “N sii keden nan tongoma n ma xuruseene tagi, n fa a ra i yee ra.” A yi a yabi, a naxa, “Awa, tolimana nde lu n yii be singe benun i xa fa siin na waxatin naxan yi.”

¹⁸ A yi a maxədin, a naxa, “I wama n xa nanse so i yii tolimaan na?” Tamari yi a yabi, a naxa, “I ya taxamasenna nun a lutin nun i ya dunganna so n yii.” A yi na seene so a yii, e fa kafu. Tamari yi fudikan a diin na.

¹⁹ A yi xətə a konni. A yi dugin ba a yetagin xun na, a mən yi a kaja domaan nagodo a ma.

²⁰ Yuda yi a lanfa Adulan kaan xə sii diin tideni naxanla ma alogo a xa fa seene ra a naxanye so naxanla yii tolimaan na. Koni a mi naxanla to.

²¹ A yi mən kaane maxədin, a naxa, “Yalunde naxanla naxan yi kiraan də Enayin taani, na minen yi?” E yi a yabi, e naxa, “Yalunde yo mi be.”

²² A yi xətə Yuda yireni, a fa a fala, a naxa, “N mi a lixi na. Mən kaane mən bata a fala n xa a yalunde

yo mi na e tan konni.”

²³ Yuda yi a fala, a naxa, “A xa na seene mara. En fan nama en yətə rayagi. N bata sii diin nasanba a ma, koni i mi a lixi na.”

²⁴ Kike saxan dangu xanbi, muxuna nde yi a fala Yuda xa, a naxa, “I mamuxun Tamari bata findi yalunden na, a bata fudikan a yalunyani.” Yuda yi a fala, a naxa, “E a ramin, a gan.”

²⁵ E yi fama a ra waxatin naxan yi, a yi xəraan nasiga a taje ma, a naxa, “Seni itoe mato naxanye n yii. Taxamasenni ito nun a lutin nun dunganni ito na findi muxun naxan gbee ra na nan n na-fudikanxi. I lan nən i xa a kanna kolon.”

²⁶ Yuda yi na feene kolon. A yi a fala, a naxa, “A tinxin dangu n tan na bayo n mi a fixi n ma dii Selaxa ma.” Na xanbi ra, e mi fa kafu.

²⁷ A yi diin barima waxatin naxan yi, e yi a kolon a gulunne nan a kui.

²⁸ Diin bari waxatini, keden yi a yiin namini. Dii rasuxun yi a yiin suxu, a gari gbeela xidi a yiin na. A fa a fala, a naxa, “Ito nan singe barixi.”

²⁹ Koni na diin yi a yiin naso, a xunyen yi bari. Dii rasuxun yi a fala, a naxa, “I yətə raminixi fangan mundun na iki?” A yi a xili sa Peresi.*

³⁰ Na xanbi boden fan yi bari gari gbeela xidixi a yiin na. Yuda yi a xili sa Sera.

39

Yusufu Potifari konni

* **38:29; 38.29Peresi** bunna nəen fa fala “A rabi fena.”

¹ Sumayila bənsənna muxune yi siga Yusufu ra Misiran yamanani. Potifari, Misiran Mangan kantan tiine xunna yi a sara.

² Alatala yi Yusufu xən. A yi feen naxanye birin suxuma, ayi birin gasama. A yi lu a kanna Misiran kaan konni.

³ A kanna yi a kolon, a Alatala yi Yusufu xən, bayo Alatala bata yi a feen birin nasənəya.

⁴ Yusufu yi rafan a kanna ma, a yi a findi a banxi xunna ra. A yi a hərisigən birin taxu a ra.

⁵ Na xanbi Yusufu to findi a banxi xunna ra e nun a yii seene birin, Alatala yi barakan sa Misiran kaana denbayani Yusufu a fe ra. Alatala yi barakan sa a yii seene birin yi, e nun a banxin nun a xəne.

⁶ Nanara, seen naxanye birin yi Potifari yii, a yi a birin nabəjın Yusufu yii. A tan mi yi fa a yengi saxi fefe xən ma fə a yi donseen naxan donma.

Yusufu yi tofan han.

⁷ Na feene danguxina, a kanna paxanla yi a yəen ti Yusufu ra. A yi a fala a xa, a naxa, “Fa be, en fa kafu.”

⁸ Yusufu yi tondi, a a fala a kanna paxanla xa, a naxa, “Xabu n fa n kanna konni a mi a yengi luxi fefe xən ma sənən a banxini. A bata a yii seene birin taxu n na.

⁹ A banxin kui be, n tan nan dangu muxun birin na. A mi sese rafisaxi n xa, fə i kedenna, bayo i tan bata findi a paxanla ra. Iki, n fe paxi gbee sifani ito ligama nanfera naxan finde yulubi feen na Ala yii?”

¹⁰ Na paxanla yi na falama Yusufu xa ləxə yo ləxə. Koni hali na, Yusufu mi yi a tuli matima e kafu

feen miriyaan na.

¹¹ Ləxəna nde, Yusufu yi so banxini wali kədeni. Banxi kui konyi yo mi yi na na waxatini.

¹² Na naxanla yi dutun a domaan ma. A yi a fala a xa, a naxa, “En kafu!” Yusufu yi a ba a domani, a yi a lu naxanla yii. A yi mini a giyə tandemı.

¹³ Naxanla to a to a bata a gi, a a domaan lu a yii, a mini tandemı,

¹⁴ a yi a banxi kui konyine xili, a fa a fala e xa, a naxa, “E ito mato, n ma xəmən faxi Heburu nan na a xa fa sabaan so en na. A faxi nən n fəma a nxu xa kafu, koni n yi sənxən nate.

¹⁵ A to n sənxə xuiin mə, a yi a gi, a a domaan lu n dəxən ma. A yi mini a giyə tandemı.”

¹⁶ A yi Yusufu a domaan namara han a kanna fa waxatin naxan yi.

¹⁷ A yi feni ito yəba a xa, a naxa, “I faxi Heburu konyi xəmən naxan na, a faxi nən a xa sabaan so n na.”

¹⁸ Koni n to sənxən nate, a yi a domaan lu n yii, a yi mini a giyə tandemı.”

¹⁹ Yusufu kanna to a naxanla falan mə, a yi naxan falama a xa iki, a naxa, “A mato, i ya konyin naxan nabaxi n na,”

²⁰ a bəjən yi te, a xələ. A yi Yusufu balan mangana kasorasane yi dənaxan yi.

Koni kasoon na,

²¹ Alatala yi lu Yusufu xən ma, a hinan a ra. A yi a ragidi Yusufu ma e nun kaso mangan yi də fan.

²² Kaso mangan yi kasorasaan birin taxu Yusufu ra. Feen naxan birin yi ligama a yi danguma a tan nan yii.

²³ Kaso mangan mi yi Yusufu a wanla xun matoma a ra, bayo Alatala yi Yusufu xən ma. A bata yi a feen birin nasənəya.

40

Yusufu kasoon na

¹ Na xanbi, Misiran Mangana muxun naxan yengi dəxi a minseen xən ma, na nun a buru ganna yi e kanna Misiran Mangan haken tongo.

² Misiran Mangan yi xələ a banxi kui konyin firinne ma, naxan yengi saxi a minseen xən ma e nun naxan a burun ganma.

³ A yi e suxu, a e balan sofane mangana kaso banxini, Yusufu yi dənaxan yi.

⁴ Sofane mangan yi e taxu Yusufu ra, naxan yi walima e yii.

E to waxati ti kasoon na,

⁵ naxan yengi saxi mangana minseen xən ma, e nun naxan burun ganma Misiran mangan xa, e yi xiye sa kasoni kəna nde ra. Na xiye firinna birin nun a bun.

⁶ Yusufu yi fa e matodenı xətənni, a yi e li kuisanxi.

⁷ A yi Misiran Mangana banxi kui konyini itoe maxədin naxanye fan yi kasoni, a naxa, “Nanfera ε kuisanxi to?”

⁸ E yi a yabi, e naxa, “Nxu bata xiyena nde nan sa, koni muxu yo mi be naxan nəe na yəbe.” Yusufu yi a fala e xa, a naxa, “Ε mi a kolon Ala nan xiyene bunne kanna ra? Ε ε xiyene fala n xa.”

⁹ Naxan yengi yi saxi mangana minseen xən ma, na yi a xiyen fala Yusufu xa, a naxa, “N tan ma

xiyeni, n manpa binla* nan to, a tixi n yetagi alo naxundan binla,

¹⁰ a yii saxan tixi a ma. A to fuga, a fugen yi bogi məxine ramini alo naxundan tənsənne.

¹¹ Misiran Mangana igelengenna suxi n yii. N yi manpa bogi məxine ba, n yi e bundu Misiran Mangana igelengenna kui, n fa a so a yii.”

¹² Yusufu yi a fala a xa, a naxa, “A bunna ni ito ra: Na yii saxanna naxanye na kiini a xii saxan nan yitaxi.

¹³ Xii saxan na dangu, Misiran Mangana i xun-nakelima nən, a mən yi i raxete i ya walide fonni. I mən fama nən igelengenna sodeni Misiran Mangan yii alo i darixi a ra kii naxan yi.

¹⁴ Koni i nəxə lu n xən ma i na hərin sətə waxatin naxan yi. İ xa hinan n na, i xa n ma fe fala Misiran Mangan xa alogo n xa mini kasoni.

¹⁵ Bayo e n tongoxi fangan nan na Heburu bəxəni. Be fan, n mi fefe ligaxi naxan a ligə n xa kasoon sətə.”

¹⁶ Naxan burun ganma mangan xa, a to a to fa fala xiyen bunna fan, a yi a fala Yusufu xa, a naxa, “N tan fan xiye saxi nən. Debe saxan dəxi n xun ma buru fixənə e kui.

¹⁷ Deben naxan dəxi a fari, buru ganna donseen naxan birin nafalama Misiran Mangan xa, ne a kui. Koni xəline yi fa na donseen donjənə naxan dəxi n xun ma.”

¹⁸ Yusufu yi a fala a xa, a naxa, “Xiyen bunna ni ito ra: Na debe saxanna naxan na kiini, e xii saxan nan yitaxi.

* **40:9: 40.9** Wudi binla nde na yi, mən kaane naxanye sima, e yi naxanye bogi yitonma alo manpana e gbee kiini.

19 Xii saxan na dangu, Misiran Mangana i xunna segema nən i de. Ai singanma nən wudin na, xəline yi i suben don.”

20 Xii saxande ləxəni, Misiran Mangan bari ləxəni, a yi sumun belebele yitən a kuntigine xa. Naxan yengi saxi mangana minseen xən ma, e nun a buru ganna, Misiran Mangan yi e ramini kasoon na, a fa e ra kuntigine yetagi.

21 Naxan yengi saxi minseen xən ma, a yi na raxətə a walide fonni alogo a mən xa minseen so a yii.

22 Koni a yi a buru ganna singan wudin na alo Yusufu bata yi a yeba kii naxan yi.

23 Naxan yengi saxi minse feen xən ma, Yusufu a fe mi rabira na ma. A yi jinan a xən ma.

41

Misiran Mangan yi xiye sa

1 Nee firin dangu xanbi, Misiran Mangan yi xiye sa. A tixi xude deni.

2 A yi jinge to fəni tuyanxi soloferere to kelə xuden kui, e e dəgema mərəni.

3 Na xanbi, jinge soloferere gbətə, naxanye to naxu, e doyenxi, ne fan yi keli xuden kui jingen bonne dəxən ma.

4 Ninge to naxi doyenxi solofereni itoe yi jinge to fəni tuyanxi solofereni itoe don. Nayi, Misiran Mangan yi xulun.

5 A mən yi xi, a xiye gbətə sa.

6 Tənsən soloferere fəni rafexine tixi bili kedenna ma.

7 Na xanbi, tənsən soloferə gbətə, naxanye xurun, foyen bata e rafoto ayi, ne tixi tənsənna bodene dəxən ma. Tənsən xurunni itoe yi tənsən nafexi fajine gerun. Nayi, Misiran Mangan yi xulun. Xiyen nan yi a ra.

8 Xətənni Misiran Mangan bəjən yi mini. A yi woyiməne nun fekolonne birin xili naxanye Misiran yi. A yi xiyeni itoe fala e xa, koni muxu yo mi nə xiyene yəbə a xa.

9 Na waxatini, naxan yengi saxi mangana minseen xən ma, na yi a fala Misiran Mangan xa, a naxa, “N ma kala fonne bata rabira n ma to.

10 Misiran Mangan xələ nən a konyine ma waxatina nde yi. A yi n suxu, a n balan sofa mangana kasoon na, nxu nun naxan yi burun ganma mangan xa.

11 A tan nun n tan, nxu birin xiyə sa nən kəə kedenna ra, xiyə firinna birin nun a bun.

12 Kasoni, nxu nun sofa mangana konyina, Heburu banxulanna nan yi na yi. Nxu yi xiyeni itoe fala a xa, a yi e birin bunna fala nxu xa. Nxu xiyen naxanye saxi, a yi e bunne fala nxu xa.

13 A xiyen yəba nxu xa kii naxan yi, a mən birin ligaxi na kiini nən. Misiran Mangan bata n naxətə n walide fonni. A yi boden fan singan wudin na.”

14 Misiran Mangan yi Yusufu xili. E yi a ramini kasoni mafuren! A yi a xunna bi, a marabəri baane yi masara a ma. A fa siga Misiran Mangan fəma.

15 Misiran Mangan yi a fala Yusufu xa, a naxa, “N bata xiyə sa. Muxu yo mi nəxi a yəbadeni, koni n bata a mə a i tan nəə xiyen bunna fale, naxan na fala i xa.”

¹⁶ Yusufu yi Misiran Mangan yabi, a naxa, “N tan mi a ra, Ala nan Misiran Mangana a xiyen bun fajin fima a ma.”

¹⁷ Misiran Mangan yi a fala Yusufu xa, a naxa, “N xiye ni, n yi tixi xude dəen nin.

¹⁸ N yi jinge to faji tuyanxi soloferere to kelə xuden kui, e e dəgema mərəni.

¹⁹ Nayi, jinge soloferere gbətəye yi te e xanbi ra, e doyenxi, e to naxu, e xəsixi. Han to n munma yi na jinge to naxi sifan to Misiran bəxən birin ma singen.

²⁰ Ningə xəsixi to naxine yi jinge tuyanxi soloferere singene don.

²¹ Koni na xanbi, muxu yo mi nəe a kolonjə xe e bata e don, masətə e doyen kiin ma mən. Nayi, n yi xulun.”

²² “N mən yi xiye gbətə sa. Tənsən nafexi fajin soloferere tixi bili kedenna ma.

²³ Na xanbi tənsən soloferere gbətəye naxanye xurun, foyen naxanye rəfofoxi ayi, ne yi te bodene dəxən ma.

²⁴ Tənsən fofone yi tənsən fajin soloferene gerun. N bata a fala woyiməne xa, koni muxu yo mi nəxi a yəbadeni n xa.”

²⁵ Yusufu yi a fala Misiran Mangan xa, a naxa, “I ya xiye firinna birin fe kedenna nan yitaxi. Ala bata i rakolon feen ma a fama naxan ligadeni.

²⁶ Na jinge to fajin soloferene nun tənsən fajin soloferene, ne jəe soloferere nan yitaxi na kiini. Xiye keden nan a ra.

²⁷ Ningə xəsixi to naxi soloferene nun tənsən fofo soloferene foyen naxanye rəfofoxi ayi, ne fan jəe soloferere fitina kamən nan yitaxi.

²⁸ N na a falaxi i xa kii naxan yi, Ala bata na feene yita Misiran Mangan na a fama naxanye ligadeni.

²⁹ Nee soloferen naxanye fama iki, a findima lugo neene nan na Misiran bəxən xa.

³⁰ Na xanbi, nee soloferen kamən fama nən, en ninanma nən na lugon birin na. Kamən Misiran bəxən halagima nən.

³¹ Fitina kamən findima fe magaxuxin nan na, han muxune birin yi ninan lugo neene xən bəxəni ito yi.”

³² “I xiyeñi ito saxi nən dəxəja yi firin bayo Ala bata a feen nagidi, a mən mi buma a ligadeni.

³³ Iki mangana, xaxilimaan fen, fe kolonna, i yi a dəxə Misiran bəxən xun na.

³⁴ Mangana, i xa muxune sugandi naxanye dəxəma na wanla xun na lugo nee soloferen bun ma. Se xaba waxatin na a li, naxan yo na maala xidi naanin xaba, a suulunden, a xa fa na ra, a ramara.

³⁵ E xa donseene birin malan lugo nee soloferen famatən bun, e xa a ramara taane kui, Misiran Mangana noon bun ma.

³⁶ Donse maraxini ito fama Misiran bəxən natangadeni kamən ma nən naxan fama nee soloferen bun ma.”

³⁷ Falani ito yi rafan Misiran Mangan nun a kuntigine birin ma.

³⁸ Misiran Mangan yi a fala e xa, a naxa, “En noe muxuna nde sotə naxan ligaxi alo ito, Alaa Nii Sarıjanxin naxan yi?”

³⁹ Misiran Mangan yi a fala Yusufu xa, a naxa, “Bayo Ala bata na feen birin yita i ra, muxu yo mi

na naxan xaxili fan alo i tan, naxan fe kolon dangu i ra.

⁴⁰ I tan nan fama findideni n ma banxi xunna ra. N ma yamaan fama biradeni i ya yamarin nan fəxərə. N ma manga gbeden nan tun luma i xun na.”

⁴¹ Misiran Mangan mən yi a fala Yusufu xa, a naxa, “A mato, n bata nəən so i yii Misiran bəxən birin xunna.”

⁴² A yi a gbeti wuredin ba a yiin na, a yi a so Yusufu yiin na. A yi a maraberi ba taa dugi fajin na. A yi xəma jərən bira a kəe ra.

⁴³ A yi a rate sofa wontoron kui, naxan Misiran Mangan wontoron xanbi ra. E yi lu sariñə a yee ra, e naxa, “Ə xinbi sin!” Misiran mangana a mangayaan taxu a ra na kii nin.

⁴⁴ Misiran Mangan mən yi a fala Yusufu xa, a naxa, “N tan nan mangan na. Xa i mi yamarin fi naxan ma, fefe mi ligə Misiran bəxə yo ma.”

⁴⁵ Misiran Mangan yi Yusufu xili sa Safanati-Paniya. A yi Potifari a dii təməna Asenati fi a ma a naxanla ra. Hon taana saraxaraliin nan yi Potifari ra. Yusufu yi xun matoon fələ Misiran bəxən ma.

⁴⁶ Yusufu barin bata yi jee tonge saxan ti nun a fa Misiran Mangan yetagi waxatin naxan yi, Misiran mangana. A yi keli Misiran Mangan fəma, a yi bəxən birin yisiga.

⁴⁷ Lugo jee soloferen bun ma, bəxən birin yi rawali ki fajı.

⁴⁸ Yusufu yi donseen birin malan naxan sətəxi jee solofereni ito bun ma Misiran bəxən ma. Donseen naxanye sətəxi banxidəne yi, a yi ne ramara taa gbeene kui.

49 Yusufu yi donse xəri gbegbe malan alo baa xən məjnensinna. A yi gbo ayi, han e fata a tengen ma bayo a mi yi gase.

50 Benun kamən jee singen xa a li, Yusufu a naxanla Asenati, Hon taana saraxaraliin Potifari a dii teməna, na yi dii firin bari.

51 Yusufu yi dii singen xili sa Manase, a naxa, “Bayo Ala bata a liga n jinan n ma tərəyaan birin xən, e nun n baba a denbayana.”*

52 A yi dii firinden xili sa Efirami, a naxa, “Bayo Ala bata n findi wuyalaan na n nayarabi bəxən ma.”†

53 Lugo jee soloferen yi dangu Misiran bəxən ma.

54 Kamən jee soloferen yi a li fələ alo Yusufu a yəba kii naxan yi. Kamən yi so bəxəne birin yi, koni burun yi na Misiran bəxən birin ma.

55 Kamən to Misiran bəxən birin suxu, yamaan yi sənxən nate Misiran Mangan ma donse feen na. Misiran Mangan yi a fala Misiran kaane birin xa, a naxa, “Ə sa a fala Yusufu xa, a na feen naxan fala ε xa, ε na liga.”

56 Kamən yi din bəxən birin na. Yusufu yi donse ramaradene rabi, a yi donseen sara Misiran kaane ma. Kamən yi sənbən sətə Misiran bəxən birin ma.

57 Muxune yi fa, sa keli yamanane birin yi, e fa donseen sara Yusufu ma Misiran bəxəni, bayo kamən bata yi sənbən sətə yamanane birin yi.

42

* **41:51: 41.51Manase** bunna nəen “A bata jinan.” † **41:52: 41.52Efirami** bunna nəen “A bata n findi wuyalaan na.”

Yaxubaa diine yi siga Misiran yi

¹ Yaxuba to a mε a murutun Misiran yi, a yi a fala a diine xa, a naxa, “Nanfera ε dəxi tun?”

² N bata a mε a murutun Misiran yi. Ε siga, ε sa murutun sara en xa alogo en xa balo, en nama faxa.”

³ Yusufu tadan muxu fu yi siga donse xəri saradeni Misiran yi.

⁴ Yaxuba mi tin Bunyamin xa bira e fəxə ra, Yusufu xunyəna. A yi a fala, a naxa, “N bata gaxu fe jaxin nama fa a sətə.”

⁵ Isirayilaa diine yi siga murutu saradeni, e nun muxu gbətən naxanye yi waxy murutun xən, bayo kamen bata yi din Kanan bəxən birin na.

⁶ Yusufu nan yi yamana kanna ra bəxən xun na. A tan nan yi murutun matima yamaan birin ma yamanani. Yusufu tadane yi fa e xinbi sin a bun, e yətagine lan bəxən ma.

⁷ Yusufu to a tadane to, a yi e kolon, koni a yi a yətə rasan e ma. A yi falan ti e xa a xədəxən na, a fala e xa, a naxa, “Ε kelixi minən yi?” E yi a yabi, e naxa, “Nxu kelixi Kanan bəxən nan ma fa donse saradeni.”

⁸ Yusufu yi a tadane kolon, koni e tan mi a kolon.

⁹ Yusufu a xiyene fe yi rabira a ma a naxanye sa e fe yi. A yi a fala e xa, a naxa, “Yaxune nan ε ra. Ε faxi yamanan fangatare yirene nan kolonde yi.”

¹⁰ E yi a yabi, e naxa, “En-en, nxu kanna, nxu tan i ya konyine faxi donse saraden nin.

¹¹ Xəmə kedenna diine nan nxu ra. Nxu tinxin. Nxu tan i ya konyine, yire mato mi nxu ra.”

¹² A yi a fala e xa, a naxa, “Ε wule. Ε faxi yamanan fangatare yirene nan kolonde yi.”

¹³ E yi a yabi, e naxa, “N xu tan, i ya konyine, xəmə kedenna dii muxu fu nun firin nan nxu ra Kanan bəxəni. Iki nxu birin ma bolokada nxu baba dəxən. Keden mi fa na.”

¹⁴ Yusufu yi a fala e xa, a naxa, “N yi na nan falama ε xa, a yire matone nan ε ra.

¹⁵ N na ε kəjaan fəsəfəsəma ito nan na. N bata n kələ Misiran Mangan siini, ε mi minima be xa ε bolokadaan mi fa.

¹⁶ Ε muxu keden nasiga ε ye, a xa sa fa ε bolokadaan na. Ε tan dənxəne sigama kasoon nin. Ε falane matoma nən, n na a kolonjə xe ε jəndin falama, xanamu n bata n kələ Misiran Mangan siini, yire matone nan ε ra.”

¹⁷ A yi e birin suxu han xii saxan.

¹⁸ Xii saxande ləxəni, Yusufu yi a fala e xa, a naxa, “Ε ito ligə alogo ε xa kisi. N gaxuma Ala yee ra.

¹⁹ Xa tinxin muxun nan ε ra, ε muxu keden lu kasoon na. Bodene xa donseen xali ε denbaya kamətəne xa.

²⁰ Ε sa fa ε bolokadaan na n xən alogo n xa a kolon xa jəndi falan nan ε ra, alogo ε nama faxa.”

²¹ E yi tin na falan ma, koni e bode tagi e naxa, “En tan nan yati findixi sənmaan na en xunyəna a fe ra, bayo en bata a niina a tərəyaan to, a to yi en mafanma kininkininni koni en mi en tuli mati a ra. Na nan a toxi tərəyani ito en lixi.”

²² Rubən yi ito sa a fari, a naxa, “N mi yi a fala ε xa, ε nama fe jəxin naba diidini ito ra. Koni ε mi ε tuli ti. Iki en fa a faxan sareñ nan fama.”

²³ E mi yi a kolon xa Yusufu a məma, bayo xui maxətən yi e tagi.

²⁴ Yusufu yi a makuya e ra, a wuga. Na xanbi, a yi fa falan tiyε e xa. A yi Simeyən tongo e tagi, a yi a sa kasoon na e yεε xəri.

²⁵ Yusufu yi yamarin fi, a muxune xa a tadane bənbənle rafe donse xənna ra, e mən xa e keden kedenna birin ma gbeti sa a bənbənla kui sa fandana ndee fari e naxanye donjε kira yi. Na yi ligə e xa.

²⁶ E yi e murutu goronne sa e sofanle fari, e yi siga.

²⁷ E kəeən nadangu dənaxan yi, keden yi a bənbənla rabi alogo a xa balon so a sofanla yii. A yi a gbetin to a bənbənla dəə ra.

²⁸ A yi a fala a ngaxakedenne xa, a naxa, “N ma gbetin bata xətə n ma. I mi a to n ma bənbənla kui mən?” E bəjnəne yi mini. Birin yi a kuisan feen fala a boden xa e naxa, “Ala nanfe ligaxi en na?”

²⁹ E to so e baba Yaxuba konni Kanan bəxəni, feen naxanye birin e li, e yi a birin yəba a xa.

³⁰ E yi a fala, e naxa, “Xəmən naxan na yamana kanna ra, a falan tixi nxu xa a xədexən nan na, a nxu kansun a yire mato nan nxu ra.

³¹ Nxu yi a fala a xa, nxu naxa, ‘Nxu tinxin, yire matone mi nxu ra.

³² Nxu dii fu nun firin na a ra, nxu birin baba keden. Keden mi fa na, nxə bolokadana nxu baba fəma Kanan bəxəni.’

³³ Xəməni ito naxan yamana kanna ra, na yi a fala nxu xa, a naxa, ‘Ə mi a to, a kolonma kii naxan yi a ε tinxin. Ə muxu keden lu n fəma. Naxan daxa ε denbaya kamətəən xa, ε na xali.

³⁴ Ə siga, ε sa fa ε bolokada ra n xa. N na a kolonma nən nayi fa fala yire mato mi ε ra, ε

tinxin. Na waxatini, n na ε xunyen soma ε yii nən, ε yulayaan ligə bəxəni ito ma.' ”

³⁵ E to yi e bənbənle yixələma, birin ma sare so gbetin yi a bənbənla kui. E tan nun e baba yi gbetine to, e birin yi gaxu.

³⁶ E baba Yaxuba yi a fala e xa, a naxa, “Ε bata n nafula n ma diine ra. Yusufu mi fa na, Simeyən fan mi na. Ε mən waxi Bunyamin nan fan tongo fe yi iki. Na goronna ngaan sama n tan nan xun ma.”

³⁷ Rubən yi a fala a baba xa, a naxa, “Xa n mi fa Bunyamin na, i xa n ma dii firinne faxa. A so n yii, n fama a ra nən i xa.”

³⁸ Yaxuba yi a yabi, a naxa, “N ma diin mi sigama ε fəxə ra, bayo a tada bata faxa, a kedenna nan fa luxi. Xa fena nde fa a sətə ε sigatini, ε n nagodoma nən səxəleni laxira yi, nxu nun n fuge fixəne.”

43

Yaxubaa diine sigatiin firindena

¹ Kamən yi fa gbo ayi bəxəni.

² E to yelin na murutun birin donjε e fa naxan na sa keli Misiran yi, Yaxuba yi a fala a diine xa, a naxa, “Ε mən xa siga ε sa donsena nde sara en xa.”

³ Yuda yi a yabi, a naxa, “Na xəməna nxu rakolonxi nən a fajin na, a naxa, ‘Ε mi fa n yətagin toma nən sənən fə ε bolokadaan na taran ε ye.’ ”

⁴ Xa i bata tin nxu nun Bunyamin birin xa siga, nxu sigε, nxu sa donseen sara i xa.

⁵ Koni xa i mi tin na ma, nxu mi sigε, bayo na xəməna a fala nən nxu xa, a naxa, ‘Ε mi fa n yətagin toma fə ε bolokadaan taran ε ye.’ ”

6 Na waxatini Isirayila yi a fala, a naxa, “Nanfera ε fe paxini ito ligaxi n na, ε a fala na xəmən xa a ε ngaxakedenna nde mən na yi?”

7 E yi a yabi, e naxa, “Xəməni ito nxu maxədinxı nən a gbengbenna ra e nun nxu bari kiin ma. A yi fa a fala, a naxa, ‘Ε baba mən barixi? Ε xunyəna nde na?’ Nxu fan yi a maxədinna birin yabi. Nxu yi a kolonjə ba, a a fale, a naxa, ‘Ε fa ε xunyən na?’”

8 Yuda yi a fala a baba Isirayila xa, a naxa, “A lu nxu nun diin xa siga. Nxu kelima nən, nxu siga, nayı en balon sətəma nən en mi faxε, i tan nun nxə diine, e nun nxu tan.

9 N tan nan findixi tolimaan na a funfuni. I fama a maxədindeni n tan nan na. Xa n mi fa a ra, n fa a ti i yətagi, n bata findi sənmaan na i mabinni.

10 Anu, xa en mi yi buxi, nxu bata yi siga nun dəxəna yi firin.”

11 E baba Isirayila yi a fala e xa, a naxa, “Bayo na kiin na a ra, ε ito liga: Ε yamanan wali xənna nde sa ε bənbənle kui sanban na xəməni ito xa, wudi dole senna nde nun kumin nun ture xiri naxuməne nun latikənənne nun wudi kəsəne nun a tinna nde.

12 Ε xa gbetin dəxəde firin tongo. Ε siga na gbetin na e naxan sa ε bənbənle de ra. Yanyina nde tantanna na a ra.

13 Ε ε xunyən tongo, ε xətə xəməni ito fəma.

14 Ala Sənbə Kanna xa a liga, xəməni ito yi kininkinin ε ma, a ε xunyən so ε yii e nun Bunyamin. N tan fan, xa n fulama n ma diine ra nən, n xa fula.”

15 Xəməni itoe yi sanbane yitən, e yi gbetin dəxəde firin tongo e nun Bunyamin. E yi keli e siga Misiran yi, e sa e yətə yita Yusufu ra.

¹⁶ Yusufu to e to e nun Bunyamin, a yi a fala a banxi xunna xa, a naxa, “Xəməni itoe raso banxini. Suben faxa, i yi a yitən bayo nxu nun xəməni itoe nan nxu dəgema to yanyin na.”

¹⁷ Yusufu feen naxanye fala a banxi xunna xa, a ne ligə. A yi xəməni itoe mati Yusufu a banxini.

¹⁸ Gaxun yi e suxu e sa e mati Yusufu a banxini waxatin naxan yi. E yi fa a fala, e naxa, “E faxi en na gbetin nan ma fe ra e naxan sa en ma bənbənle kui a fələni. E fama sodeni en xunna, e fa en suxu, e yi en findi konyine ra en nun en ma sofanle.”

¹⁹ E yi e maso Yusufu a banxi xunna ra, e yi falan ti a xa banxin so dəen na.

²⁰ E yi a fala, e naxa, “Yandi n kanna, nxu bata yi siga a singeni donse saradeni.

²¹ Na xanbi, nxu to ti kəeən na, nxu yi bənbənle rafulun. Nxu keden kedenna ngaan yi gbetin to nxə bənbənle kui, nxə balon saraxi gbetin naxanye yətə ra. Iki nxu mən bata fa na ra.

²² Nxu mən bata fa gbeti gbətə ra alogo nxu xa donse gbətə sara. Nxu mi a kolon naxan gbetin sa nxə bənbənle kui.”

²³ A yi e yabi, a naxa, “Ə bəjən xə xunbeli, ə nama gaxu. Ə Ala na a ra, ə babaa Ala nan hərisigən fixi ə ma ə bənbənle kui. Ə gbetin soxi n yii nən.” A yi Simeyən namini e ma.

²⁴ Xəməni ito yi e raso Yusufu a banxin kui. A yi igen so e yii, e yi e sanne maxa, a yi balon so e sofanle yii.

²⁵ E yi sanba seni tən benun Yusufu xa so waxatin naxan yi yanyi tagini, bayo e bata yi a mə e e dəgema mənna nin.

²⁶ Yusufu to so banxini, e yi sanba seene so a yii,
e e xinbi sin a yetagi.

²⁷ Yusufu yi e maxədin e kəndəyaan ma. A yi a
fala, a naxa, “Ə ε baba forixin naxan ma fe fala,
tana mi a ma? A mən barixi?”

²⁸ E yi a yabi, e naxa, “I ya konyina, nxu baba,
tana yo mi a ma. A mən barixi.” E mən yi e xinbi
sin a bun.

²⁹ Yusufu yi a yeeen nakeli, a yi a xunyən Bun-
yamin to, a nga a diina. A yi a fala, a naxa, “Ito nan
ε xunyən na ε naxan ma fe fala n xa?” A mən yi a
fala, a naxa, “Ala xa hinan i ra, n ma diina.”

³⁰ A xunyən hinanna yi so Yusufu yi, a yi wa
wuga feni. A yi keli, a so a xideni, a wuga.

³¹ A to a yeeen naxa, a yi mini. A yi a yixədəxə
alogo a xa a yetə no. A yi a fala, a naxa, “Ə donseni
taxun.”

³² E yi a gbeen sa a danna, a tadane fan yi dəxə
e danna. Misiran kaan naxanye yi e dəgema a
xən ma ne fan yi lu e danna, bayo Misiran kaane
nun Heburu muxune mi yi e dəge yire kedenni.
Misiran kaane e namunna mi yi tinjə na ma feu.

³³ Yusufu tadane yi radəxə a yetagi e bari yeeen
ma, fələ saran ma han bolokadana. E lu e bode
matoe xaminxin na.

³⁴ Yusufu yi e donseene so e yii. Bunyamin ma
donseen yi dangu a tadane gbeen na dəxəna ma
suulun. E birin yi e dəge, e e min, han e yi wasa.

44

Yusufu yi a tadane mato

¹ Yusufu yi yamarini ito so a banxi xunna yii,
a naxa, “Muxuni itoe e bənbənle rafe donseen na

han e nœ yaten naxan xale. I mən xa e gbetin sa e bənbənle də ra.

² I n ma igelengenna gbeti daxin fan sa e bolokadana bənbənla də ra, e nun a murutu sara gbetina.” Yusufu feen naxan birin fala a banxi xunna xa, a yi na birin liga.

³ Kuye to yiba e yi muxuni itoe yiiba. E yi siga e nun e sofanle.

⁴ E yi mini taani. Koni e mi yi makuyaxi, Yusufu yi a fala a banxi xunna xa, a naxa, “Keli, i siga muxuni itoe fəxə ra, i yi e suxu, i yi a fala e xa, i naxa, ‘Nanfera ε fe fajin jəxəxi fe kobil na?’

⁵ Nanfera ε n kannna igelengenna mujaxi a a minma naxan yi, a yiimato sena? ε bata fe jnaxin liga na yi!”

⁶ Banxi xunna to e yiren li, a yi xətə falani ito ma e xa.

⁷ E yi a yabi, e naxa, “Nanfera nxu kannna fala sifani itoe tima? Nxu tan, i ya konyine mi nœ na fe sifan ligε.

⁸ Nxu gbetin naxan to bənbənle kui Kanan yi, nxu bata fa a ra. Nayi, nxu gbetin nun xəmaan mujama i kannna banxini di?

⁹ I na se keden peen to i ya konyi kedenna naxan yii, a xa faxa. Nxu tan fan yi findi mangana konyine ra.”

¹⁰ Mangana a banxi xunna yi a fala, a naxa, “Na bata fan, ε naxan falaxi na ra, n fan bata tin na ma. N na se keden peen to muxun naxan yii, na tan bata findi n ma konyin na, ε tan dənxəne yi yiiba.”

¹¹ E birin yi e bənbənle ragodo mafurən, e yi e rafulun.

12 Banxi xunna yi e kui to, fələ dii saran ma sa dəxə bolokadaan na. Igelengenna yi to Bunyamin ma bənbənla kui.

13 E yi e domane yibə. E birin yi e goronne rate sofanle fari, e mən yi xətə taani.

14 Yuda nun a xunyəne yi xətə Yusufu a banxini, a mən yi dənaxan yi. E bira bəxəni a yətagi, e yətagin yi lan bəxən ma.

15 Yusufu yi a fala e xa, a naxa, “Nanfera ε ito ligaxi? ε mi a kolon, a n tan muxu sifan nəe feene kolonjən nən yiimatoon xən?”

16 Yuda yi a yabi, a naxa, “N nanse falama n kanna xa? N lan n xa nanse fala? Nxu nəe fixə di? Ala bata nxu tan i ya konyine to haken xun ma. Nxu bata findi n kanna konyine ra, nxu nun igelengenna toxi muxun naxan yii.”

17 Yusufu yi a fala, a naxa, “N mi nəe na fe sifan ligə! Igelengenna toxi muxun naxan yii, na nan n ma konyin na, koni ε tan, ε xətə bəjənə xunbenli ε baba fəma.”

18 Na xanbi ra, Yuda yi a maso a ra, a yi a fala a xa, a naxa, “N bata i mafan n kanna, a lu n tan i ya konyin xa falan ti n kanna xa. I bəjənə nama te i ya konyin xili ma, bayo i luxi nən alo Misiran Mangana.

19 N kanna bata yi nxu tan i ya konyine maxədin, a a fala, a naxa, ‘Ε baba na yi, xanamu ε xunyəna?’

20 Nxu yi n kanna yabi, nxu naxa, ‘Nxu baba forixin na yi, e nun nxu xunyəna, a naxan sətəxi xəmə foriyani. A tada bata faxa, a kedenna nan fa luxi a nga a diin na, a rafan a baba ma.’ ”

21 “I bata a fala i ya konyine xa, i naxa, ‘Ε fa a ra n fəma alogo n xa a to n yəen na.’ ”

²² Nxu yi n kanna yabi, nxu naxa, ‘Dii jøreni ito mi kele a baba dəxən ma, xa a keli na, a baba faxama nən.’

²³ Koni, i yi a fala i ya konyine xa, i naxa, ‘Xa ε nun ε xunyən birin mi fa, ε mi n yətagin toε sənən.’

²⁴ Nxu to siga n baba konni, i ya konyina, nxu yi i tan n kanna dəntəgen sa a xa.”

²⁵ “Nxu baba yi a fala, a naxa, ‘Ε siga ε sa donsena nde sara en xa.’

²⁶ Nxu yi a yabi, nxu naxa, ‘Nxu mi nœ sigε xa nxu nun nxu xunyən birin mi a ra. Nxu sigε nən xa nxu birin na a ra. Xa na mi a ra nxu mi nœ xəmeni ito yətagin toε.’

²⁷ I ya konyina, nxu baba a fala nən nxu xa, a naxa, ‘Ε a kolon n ma jəxanla dii xəmə firin nan barixi n xa.

²⁸ Kedenna kelixi nən n xun ma, n mirixi a ma yanyina nde suben bata a yibə, bayo han iki n munma a to.

²⁹ Xa ε ito fan tongo n xun ma, fe jəxina nde yi a sətə, ε n nagodoma səxəleni nən laxira yi nxu nun n ma fuge fixəne.’ ”

³⁰ “Iki xa n xətə n baba yireni, i ya konyina, xa nxu nun diidini ito mi a ra,

³¹ n baba faxama nən bayo a nii lutin nan a diin na, Bunyamin. A na a to diidini ito mi faxi, i ya konyine bata e baba ragodo nayi səxəleni laxira yi e nun a fuge fixəne.

³² Bayo, n tan, i ya konyina a yətə dəxi nən tolimani diidini ito a fe ra. N bata yi a fala n baba xa, n naxa, ‘Xa n mi xətə a ra i yireni, n findima sənmaan nan na n baba mabinni habadan.’ ”

³³ “Iki n bata i mafan, i ya konyin xa lu diidini ito jəxəni alo n kanna a konyina, alogo diidini ito nun

a tadane birin xa siga.

³⁴ N nœ sigε n baba yireni di, xa nxu nun diidini
ito birin mi a ra? N mî nœ n yεen tiyε na sunun na
naxan n baba suxε.”

45

Yusufu yi a yεtε yita

¹ Yusufu mi yi nœ a yεtε yisuxε a walikεne yεtagi.
A yi sənxə, a naxa, “Ə birin xa mini n xun ma!”
Yusufu a yεtε yitama a tadane ra waxatin naxan
yi, muxu yo mi yi a fəma.

² A yi wuga səbəen na. Misiran kaane yi a xuiin
mε, Misiran Mangana banxin muxune yi a feen
mε.

³ Yusufu yi a fala a tadane xa, a naxa, “N tan nan
Yusufu ra! N baba mən na?” Koni a tadane mi nə
a yabideni bayo e bata də xara, e yigitεgε a yεε ra.

⁴ Yusufu yi a fala a tadane xa, a naxa, “N bata
ε maxandi, ε ε maso n na.” E yi e maso a ra. A yi
a fala, a naxa, “N tan nan Yusufu ra, ε xunyεna, ε
naxan mati Misiran kaane ma konyin na.

⁵ Iki, ε bəjənən nama mini, ε mən nama gaxu n mati
feen ma, bayo Ala n xəxi nən ε yεε ra alogo n xa ε nii
ratanga.

⁶ Ə bata a to, xabu ɲεε firin kamən waraxi bəxəni,
ɲεε suulun mən luxi, bəxən mi nœ rawalε, sansiin
mi nœ xabε.

⁷ Ala n nasanbaxi nən ε yεε ra alogo ε nun
ε yixətəne xa kisi dunuja yi, maratanga gbeen
barakanı.

⁸ Nayi, ε tan xa mi faxi n na be, koni Ala na a ra.
A yi n findi Misiran Mangan baba ra, a banxi man-
gana, e nun Misiran bəxən birin yamana kanna.”

⁹ “Ə xulun, ε siga n baba yireni. Ə a fala a xa, ε naxa, ‘I ya diin Yusufu ito nan falaxi, Ala bata n findi Misiran bəxən birin mangan na. Fa n fəma, i nama bu.

¹⁰ I luma Gosen bəxən nan ma. I luma n fəma nən, i tan nun i ya diine nun i mamandenne nun i ya xuruse kurun birin, e nun i yii seen birin.

¹¹ Mənni n ni i makoon birin fama nən, bayo jnəe suulun kamən mən luxi. Xa na mi a ra i fama nən halagideni ε nun i ya denbayana, e nun i yii seen birin.’ ”

¹² “Ə bata a to ε yəen na, n xunyən Bunyamin fan bata a to a yəen na, a n tan nan falan tixi ε xa.

¹³ Ə xa n ma mangaya nərən yəba n baba xa n naxan yi Misiran bəxəni, e nun ε feen naxan birin toxi. Ə xulun, ε fa n baba ra han be.”

¹⁴ A yi dutun a xunyən Bunyamin ma, a yi wuga. Bunyamin fan yi wuga.

¹⁵ A yi a tadane birin sunbu, a wugama. Na birin to jnən, e nun a tadane yi batu.

¹⁶ Na feen xibarun yi Misiran Mangana banxin li, a Yusufu tadane bata fa. Na yi rafan Misiran Mangan ma e nun a kuntigine birin.

¹⁷ Misiran Mangan yi a fala Yusufu xa, a naxa, “A fala i tadane xa, i naxa, ‘Ə goronne rate ε sofanle fari. Ə keli, ε siga Kanan bəxəni.

¹⁸ Ə sa ε baba tongo e nun ε denbayane, ε fa n fəma. Se fəjin naxan birin Misiran bəxəni, n na a soε ε yii, ε mən yi bəxən donse fəjine don.’ ”

¹⁹ N bata i yamari, a fala i tadane xa, i naxa, ‘Ə wontorone tongo Misiran bəxəni, ε diine nun ε naxanle xa. Ə ε baba fan nate, ε birin yi fa.

²⁰ Hali ε nama məne ε yii seene fe ra, bayo se fajin naxanye birin Misiran bəxəni, a findima nən ε gbeen na.’”

²¹ Isirayila a diine yi na liga. Yusufu yi wontorone so e yii alo Misiran Mangana a fala a xa kii naxan yi. E yi fandan so e yii e naxan donma kira yi.

²² A yi domane so e birin yii. A gbeti gbananna kəmə saxan fan so Bunyamin yii e nun doma suulun.

²³ Se fajin naxan birin Misiran bəxəni, a na ndee rate sofali fu fari, a e sanba a baba ma e nun donse xənna nun burun nun fandan birin a baba naxan donje kira yi, na yi rate sofali gile fu fari.

²⁴ Na xanbi ra, a yi a tadane yiiba, e yi siga. A yi a fala e xa, a naxa, “Ε nama sənxə kira yi de!”

²⁵ E yi keli Misiran yi, e te Kanan bəxən ma e baba Yaxuba yireni.

²⁶ E yi a fala a xa, e naxa, “Yusufu mən barixi, a tan nan Misiran bəxən birin yamarima.” Koni Yaxuba bəjən mi səwa, bayo a mi laxi e ra.

²⁷ Yusufu falan naxanye birin ti e xa, e yi na birin yeba a xa. Yaxuba yi wontorone to Yusufu naxanye rasambaxi a ma a xali feen na. Na yi a liga e baba Yaxuba niin yi səwa.

²⁸ Isirayila yi a fala, a naxa, “N bata səwa, n ma diin Yusufu mən na. Benun n xa faxa, n sa a toma nən.”

46

Yaxuba yi siga Misiran yi

¹ Seen naxan birin yi findixi Isirayila gbeen na, a yi na birin xali a yii. A to Bəriseba li, a yi saraxan ba a baba Isiyagaa Ala xa.

² Isirayila yi fe toon ti kœen na alo xiyena, Ala yi a fala a xa, a naxa, “Yaxuba, Yaxuba!” Isirayila yi a ratin, a naxa, “N tan ni i ra!”

³ Ala yi a fala, a naxa, “N tan nan Ala ra, i babaa Ala. Hali i nama gaxu siga feen na Misiran yi, bayo n ni i findima siya gbeen nan na mənni.

⁴ En birin nan sigama Misiran yi, n tan nan mən fama i raxetedeni. Yusufu nan i yeene raxima, i na faxa waxatin naxan yi.”

⁵ Yaxuba yi keli Bəriseba yi. Isirayilaa diine yi e baba Yaxuba nun e diine nun e naxanle xali wontorone kui Misiran Mangan naxanye rasanba e ma.

⁶ E yi e xuruseene tongo e nun e seen naxanye birin sətə Kanan bəxən ma. Yaxuba yi siga Misiran yi e nun a bənsənna birin.

⁷ A yi a dii xəməne xali a yii Misiran yamanani e nun a mamanden xəməne nun a dii təməne nun a mamanden naxalanmane, e nun a bənsənna birin.

Yaxubaa denbayana

⁸ Isirayilaa diine xinle ni itoe ra naxanye siga Misiran yi Yaxuba nun a dii xəməne: Yaxuba a dii singen nan Rubən na.

⁹ Rubən ma diine: Xanəki nun Palu nun Xesirən e nun Karimi.

¹⁰ Simeyən ma diine: Yemuyeli nun Yamin nun Ohadi nun Yakin nun Soxara, e nun Sayuli. Sayuli findi Kanan naxanla diin nan na.

¹¹ Lewi a diine: Gərisən nun Kehati e nun Mer-ari.

¹² Yudaa diine: Eri nun Onan nun Selaxa nun Peresi e nun Sera. Koni Eri nun Onan faxa Kanan bəxən nin. Peresi a diine findi Xesirən nun Xamuli nan na.

¹³ Isakari a diine: Tola nun Puwa nun Yobo e nun Simiron.

¹⁴ Sabulon ma diine: Seredi nun Elon e nun Yalele.

¹⁵ Diine nan ne ra, Leya naxanye bari Yaxuba xa Padan-Arami yi, e nun a dii təmən Dina. A dii xəməne nun dii təməne yatən birin malanxina, muxu tongue saxan muxu saxan.

¹⁶ Gadi a diine: Sifiyən nun Xagi nun Suni nun Esibon nun Eriya nun Arodi e nun Areli.

¹⁷ Aseri a diine: Yimina nun Yisiwa nun Yisiwi nun Beriya e nun e magilen Sera. Beriya a diine findi Xeberi nun Malikili nan na.

¹⁸ Silipa, Laban naxan so a dii təmən Leya yii, na diin naxanye bari Yaxuba xa, na diine nan ne ra. E birin malanxi muxu fu nun sennin.

¹⁹ Rakeli a diine, Yaxuba a naxanla: Yusufu nun Bunyamin.

²⁰ Asenati yi dii firin sətə Yusufu xa Misiran bəxəni: Manase nun Efirami. Asenati findi Hon taan saraxaralina dii təmən nan na, naxan xili Potifari.

²¹ Bunyamin ma diine: Bela nun Bekeri nun Asibeli nun Gera nun Naman nun Exi nun Roxi nun Mupin nun Xupimi e nun Arade.

²² Rakeli diin naxanye bari Yaxuba xa, na diine nan ne ra. E birin malanxina, muxu fu nun naanin.

²³ Dan ma diina: Xusimi.

²⁴ Nafatali a diine: Yaseli nun Guni nun Yeseri e nun Silen.

²⁵ Bila, Laban naxan so a dii təmən Rakeli yii, a diin naxanye bari Yaxuba xa ne ni itoe ra. E birin malanxina, muxu solofera.

²⁶ Yaxuba nun muxun naxanye birin siga Misiran yi, a bənsənna birin malanxina, muxu tongue sennin e nun sennin, ba a diine e naxanle ra.

²⁷ Yusufu dii xəmə firin nan bari Misiran yi. Yaxuba xabilan muxune yatən birin malanxina, naxanye siga Misiran bəxən ma, e muxu tongue solofera nan yi a ra.

²⁸ Yaxuba yi Yuda xə a yəe ra Yusufu fəma alogo e birin xa siga Gosen yi. E yi so Gosen bəxən ma.

²⁹ Yusufu yi a yəngəso wontoron tongo, a yi siga Gosen yi a baba Isirayila ralandeni. A to a li, a yi filinfilin a ma, a yi bu wuge a kəeən xən.

³⁰ Isirayila yi a fala Yusufu xa, a naxa, “Hali n faxa fa, bayo n bata i yətagin to, i mən yengima!”

³¹ Yusufu yi a fala a tadane xa, e nun a babaa denbayana, a naxa, “N xa siga, n xa sa a fala Misiran Mangan xa, n naxa, ‘N tadane nun n babaa denbayaan naxanye yi dəxi Kanan bəxən, e birin bata fa n fəma.

³² Muxuni itoe xuruse kantanne nan ne ra. E xuruseene rabama. E bata fa e xuruse kurune ra, siine nun yəxəeñe nun jingene e nun e yii seen birin.’

³³ Misiran Mangan na ε xili waxatin naxan yi, a ε maxədinma nən a ε wanla nanse a ra.

³⁴ ε a yabima nən, ε naxa, ‘Nxu tan i ya konyine xuruse rabaan nan nxu ra, xabu nxu dii jərəne han iki, alo nxu baba yi a ma kii naxan yi.’ Na kiini,

ε fama ludeni Gosen bəxən nan ma, bayo xuruse rabane rajaxu Misiran kaane ma.”

47

¹ Yusufu yi siga, a sa a fala Misiran Mangan xa, a naxa, “N baba nun nfafaxakedenne bata fa sa keli Kanan bəxən ma, e nun e xuruseene birin nun e yii seene birin. E na yi iki Gosen bəxəni.”

² A yi a tada suulun yita Misiran Mangan na.

³ Misiran Mangan yi Yusufu tadane maxədin, a naxa, “E wanla mundun maxaranxi?” Eyi Misiran Mangan yabi, e naxa, “Nxu tan i ya konyine xuruse rabane nan nxu ra alo nxu benbane yi a ma kii naxan yi.”

⁴ E mən yi a fala Misiran Mangan xa, e naxa, “Nxu faxi nən nxu xa lu bəxəni ito ma singen, bayo xuruseene rabade mi i ya konyine yii sənən. Kamən bata gbo ayi Kanan bəxən ma. I ya konyine sago sa e xa lu Gosen bəxəni.”

⁵ Misiran Mangan yi a fala Yusufu xa, a naxa, “I baba nun i tadane bata fa i fəxə ra.

⁶ Misiran bəxəna i sagoni. Yire fajin fen bəxəni ito ma, i baba nun i fafaxakedenne luye dənaxan yi. E xa lu Gosen bəxəni. Xa i muxu fajine kolon e yε, e findi n ma xuruse kantanne ra.”

⁷ Yusufu yi fa a baba ra, a yi a yita Misiran Mangan na. Yaxuba yi duba Misiran Mangan xa.

⁸ Misiran Mangan yi Yaxuba maxədin, a naxa, “I ya siimayaan jəe yoli a ra iki?”

⁹ Yaxuba yi Misiran Mangan yabi, a naxa, “N ma siimayaan jəe kəmə jəe tonge saxan na a ra iki. N siimaya dungi naxasixin nan sətəxi. A yətə mi masoxi n benbane siimayaan yaten na.”

¹⁰ Yaxuba mən yi duba Misiran Mangan xa, a fa siga.

¹¹ Yusufu yi bəxə fəjin fi a baba nun a tadane ma alo Misiran Mangana a yamari kii naxan yi. E bəxən naxan sətə, na fan Misiran bəxən birin xa. A xili Ramisesi.

¹² A yi ti a baba nun a tadane nun a babaa denbayaan birin bun ma.

Yusufu a mangayana

¹³ Kamen yi naxu ayi, donseen mi yi toma bəxə yo yi, keli Misiran ma dəxə Kanan na. Yamaan yi doyen kamen ma.

¹⁴ Gbetin naxan birin yi na Misiran nun Kanan bəxəni, e yi a birin sara murutun na. Yusufu yi na gbetin namara Misiran Mangana banxini.

¹⁵ Misiran bəxən gbetin nun Kanan bəxən gbetin tojan, Misiran kaane yi fa Yusufu fəma, e yi a fala, e naxa, “Burun so nxu yii! Fə nxu faxa i yee xəri bayo gbeti mi fa nxu yii sənən?”

¹⁶ Yusufu yi a fala, a naxa, “Ə fa ə xuruseene ra, en ja a masara burun na bayo gbeti mi fa ə yii.”

¹⁷ E yi fa e xuruseene ra Yusufu ma. A fan yi donseen so e yii e soone nun siine nun yəxəeñe nun ningene nun sofanle jəxən na. A yi burun taxun e ra e xuruseene masaran na.

¹⁸ Na jəen to dangu, e yi fa a fəma. E yi a fala a xa, e naxa, “Nxu mi nəe a luxunjə nxə mangan ma. Gbeti yo mi nxu yii. Nxə xuruseen fan birin nxə mangan yii. Nxu gbindine nun nxə bəxəne gbansanna nan luxi nxə mangan xa.

¹⁹ Fə nxu xa faxa i yee xəri, nxu tan nun nxə bəxəne? Nxu tan nun nxə bəxəne masara burun na, nxu xa findi Misiran Mangana konyine ra, nxu

nun nxə bəxəne. Sansiin so nxu yii, nxu xa a rawali, nxu xa balo alogo nxu nama faxa, bəxən nama rabejin.”

²⁰ Yusufu yi Misiran bəxən birin sara Misiran Mangan xa, bayo Misiran kaane birin e bəxəne mati nən. Kamən bata yi dəxə e yi. Bəxən yi findi Misiran Mangan gbeen na.

²¹ A yi yamaan findi konyine ra, keli Misiran yamanan bode fəxən ma sa dəxə a naninna boden na.

²² Hali na birin to ligə, a mi saraxaraline bəxən sara bayo Misiran Mangan bata yi sariya fajin tongo e fe ra. E mi e bəxəne mati bayo Misiran Mangan yi burun taxunma e ra.

²³ Yusufu yi a fala yamaan xa, a naxa, “N bata ε sara to. Ε nun ε bəxəne luma nən Misiran Mangan xa. Ε sansine ni itoe ra, ε xa bəxəne rawali.

²⁴ Se xaba waxatini, naxan yo na maala xaba xidi naanin, a suulunden nan soma Misiran Mangan yii. Xidi naaninna, na xa findi sansiin na e nun ε balona, ε tan nun ε diine nun muxun naxanye birin ε yii banxine kui.”

²⁵ E yi a fala, e naxa, “I bata nxu ratanga! Nxu bata nxə mangana a fe fajin to a naxan ligaxi nxu xa. Nxu findima Misiran Mangana konyine nan na.”

²⁶ Yusufu yi na findi sariyan na, na nan naka-malixi han to. Misiran bəxəni, se xabaxine xidi suulunden findin Misiran Mangan nan gbee ra, fə saraxaraline bəxəne. Ne mi findixi Misiran Mangan gbeen na.

Yaxuba waxənfe dənxəne

²⁷ Isirayila yi dəxə Misiran bəxəni Gosen binni. Na bəxən yi findi e gbeen na. E yi findi dii barine ra, e yi wuya ayi.

²⁸ Yaxuba jne fu nun soloferə nan liga Misiran bəxəni. Yaxuba a siimayaan jne kemə jne tonge naanin e nun soloferə nan sətə.

²⁹ Isirayilaa siimayaan fa jnan feni, a yi a dii Yusufu xili, a yi a fala a xa, a naxa, “Xa i wama n nafan feen liga feni, n bata i mafan i yiin naso n danban bun ma,* i xa i kələ n xa. I xa hinan n na lannayani. N bata i maxandi i nama n maluxun Misiran bəxəni.

³⁰ N na laxiraya waxatin naxan yi, i n naminima nən Misiran yi, i sa n maluxun n baba gaburun yireni.” Yusufu yi a yabi, a naxa, “I naxan falaxi n xa, n na a ligama nən.”

³¹ Isirayila yi a fala, a naxa, “I kələ n xa.” Yusufu yi a kələ a xa. Na xanbi, Isirayila yi a xinbi sin Ala yətagi a saden xunsaden na.

48

Manase nun Efirami

¹ Na feen birin to dangu, e yi a fala Yusufu xa, e naxa, “I bata a to, i baba mi yalan.” A yi siga e nun a dii xemə firinna, Manase nun Efirami.

² E yi a fala Yaxuba xa, e naxa, “I ya diin Yusufu fama i fəma.” Isirayila yi fangan sətə, a keli, a dəxə a saden ma.

³ Yaxuba yi a fala Yusufu xa, a naxa, “Ala Sənbə Kanna fa nən n ma Lusi yi, Kanan bəxəni. A yi barakan nagidi n ma.

* ^{47:29: 47.29} Mən kaane yi na nan ligama e na muxun nakələ waxatin naxan yi.

⁴ A yi a fala n xa, a naxa, ‘N tan ni i ra. I findima dii barin na nən. N na i rawuyama ayi nən, siya wuyaxi yi mini i yi. N bəxəni ito firma nən i bənsənna ma, hali i dangu xanbini. A findi e gbeen na habadan.’”

⁵ “Dii firinni itoe i naxanye barixi Misiran yi benun n tan xa fa, n bata e findi n ma diine ra. Efirami nun Manase findima n tan nan gbee ra, alo Ruben nun Simeyən.

⁶ Koni i diin naxanye barixi ne xanbi ra, i gbeen nan ne ra. E fama nən ludeni e tadane bun ma e kəəna a fe ra.

⁷ N to keli Padan yi, Rakeli yi faxa n yii kira yi Kanan bəxəni. Na mi yi makuya Efarata ra. N yi a maluxun mənni Efarata kiraan na, dənaxan xili Bətəleme.”

⁸ Isirayila yi Yusufu a diine mato, a a fala, a naxa, “Nde ne ra?”

⁹ Yusufu yi a baba yabi, a naxa, “N ma dii xəməne nan e ra Ala naxanye fixi n ma be.” Isirayila naxa, “N bata i mafan, e maso n na alogo n xa duba e xa.”

¹⁰ Yaxuba bata yi yelin fore, a yəeñe mi yi seni gbəma. A mi yi seen toma ki fəjə. Yusufu yi a diine maso a ra. Isirayila yi a yiin filinfilin e ma, a e sunbu.

¹¹ Isirayila yi a fala Yusufu xa, a naxa, “N mi yi laxi a ra xa n ni i yətagin toə sənən, koni Ala bata a ragidi n bata i ya diine fan to.”

¹² Yusufu yi a diine tongo a baba sanna fari, a a xinbi sin a bun ma, a yətagin yi lan bəxən ma.

¹³ Na xanbi ra, Yusufu yi a dii firinna suxu e yiine ma. A yi Efirami suxu a yiifanna ra, Isirayila kəmənna mabinni. A yi Manase suxu a kəmənna ra, Isirayila yiifanna mabinni. A yi e maso a ra.

¹⁴ Koni Yaxuba yi a yiifanna sa Efirami xunna fari naxan yi dii jørən na. A yi a kəmənna sa Manase xunna fari naxan yi dii singen na. A a yiine gindingalan.

¹⁵ A yi duba Yusufu xa, a naxa,
 “Ala, n fafane Iburahima
 nun Isiyaga sigan ti naxan yee xəri,
 Ala naxan n kantanma xabu n bari ləxəni han to,
¹⁶ malekan naxan n natangaxi fe xədəxən ma,
 na xa dii jørəni itoe baraka.
 N xinla xa fala e xun ma,
 e nun n baba Iburahima nun Isiyaga.
 E xa wuya ayi bəxəni.”

¹⁷ Yusufu yi a to a baba bata a yiifanna sa Efirami xun ma. Na feen yi rajaxu a ma. A yi a baba yiin suxu, a a ba Efirami xun ma a yi a sa Manase xun ma.

¹⁸ Yusufu yi a fala a baba xa, a naxa, “Na kiin xa mi a ra, baba, bayo ito nan fonna ra. I yiifanna sa ito nan xun ma.”

¹⁹ A baba yi tondi, a a fala, a naxa, “N na a kolon, n ma diina, n na a kolon. A fan findima nən siya gbeen na, koni a xunyən nan fama wuyadeni dangu a ra. A xunyən bənsənna findima nən siya wuyaxin na.”

²⁰ A yi duba e xa na ləxəni, a a fala, a naxa, “Isirayila kaane Ala maxandin ligama ε xinle ra nən. E fama a faladeni nən, e naxa, ‘Ala xa i lu alo Efirami nun Manase.’ ” Na kiini, a yi Efirami rafisa Manase xa.

²¹ Isirayila yi a fala Yusufu xa, a naxa, “I bata a to, n fa faxama nən, koni Ala luma nən ε xən, a fama i raxetədeni nən i benbane bəxən ma.

²² N kεε keden fima nεn i ma dangu i tadane ra,
n Siken yamanan nan fima i ma n naxan tongo
Amorine yii n ma silanfanna nun n ma xanla ra.”

49

Yaxuba a dubana

¹ Yaxuba yi a diine xili, a yi a fala e xa, a naxa, “Ε
malan, n xa feene fala naxanye fama ligadeni ε xa
waxati famatone yi.

² Ε maso, ε tuli mati n na Yaxubaa diine. Ε tuli
mati ε baba Isirayila ra.”

³ “Ruben, i tan, n ma dii singena,
i tan nan n fangan na,
naxan singe n sεnbεn mayitaxi.
I xunnayeren dangu bodene ra
i sεnbεn gbo.

⁴ I yε yifuxi alo fufana,
i mi fisamantyaan sötöma
bayo i bata i sa i baba a saden ma,
i yi a xəsi.”

⁵ “Simeyən nun Lewi ngaxakedenmaan nan e ra.
E silanfanna nan e yεngeso seen na.

⁶ N xaxinla nama lu e maxadini,
n miriyaan nama lu e malanni,
bayo e bata muxune faxa e bøñe teeni,
e bata turane fasane bolon e naxuni.

⁷ N bata e xələn danga,
bayo e yεngεn gidima.
N bata e fitinaxin danga,
bayo e yεne yixara.
N na e raxuyama ayi nεn Yaxuba bənsənne yε,

n mən yi e rayensen Isirayila yi.”

⁸ “Yuda, i xunyene i tan nan tantunma.
I nəən sətəma nən i yaxune xun na.
I babaa dii xəməne e xinbi sinma nən i xa.
⁹ Yuda, yata sənbəmaan nan i ra.
N ma diina, i baloma suben nan na.
I xinbine yidəxəma nən, i sa alo yatana,
alo yata giləna, nde susue i rakelə?
¹⁰ Manga dunganna mi bama Yuda yii.
Muxu yo mi manga taxamasenna bama a yii.
Han taxamaseri kanna fa waxatin naxan yi,
siyane yi xuru a xa.

¹¹ A a sofanla xidima manpa binla* nan na,
a a sofali diin xidima manpa bili fajin yiin nan na.
A a domaan xama wudi bogi igen nan na alo
manpana,
a a doma gbeen fan xama bogi se ige gbeela nan
na alo wunla.
¹² A yeeene fərə wudi bogi ige gbeela xa,
A jinna fixa nənən xa.”

¹³ “Sabulon fama dəxədeni baan nan də.
A bəxən findima kunki yigiyaden nan na.
A naninna Sidən dəxənna nan na.”

¹⁴ “Isakari sənbən luxi nən alo sofanla,
naxan a sama a goron bənbəli firinna tagi.
¹⁵ A saxi bəxən naxan ma,
a na yire fəniyaan to,
a tungunni godoma nən goronna bun ma,

* **49:11: 49.11** Wudi binla nde na yi, mən kaane naxanye sima, e
yi naxanye bogi yitənma alo manpana e gbee kiini.

a xuru konyiya wanla bun.”

16 “Dan, a a yamaan makitima nən,
alo Isirayila bənsəonna bonne.

17 Dan luma nən alo sapina kiraan xən ma,
alo kosona san ma kiraan də.
A yi soon santinban xin,
soo ragiin yi bira a fari.

18 Alatala, n xaxili tixi i ya kisin na!”

19 “Gadi, yəngəsone a yəngəma nən,
koni a tan nan e rabodonma ayi e san xanbi ra.”

20 “Aseri findima donse xəri kannna nan na
naxan kamalixi mangan dəge seen na.”

21 “Nafatali luma nən
alo xəli gilən naxan a gima,
a fala fajine tima.”

22 “Yusufu luma nən
alo wudi bogilana
naxan tixi xuden də.
A yiine yibandunxi taan nabilinna yinna nan xun
ma.

23 Xalimakuli wonle yi yəngən gidi a ma xəleni,
e xalimakunle woli a ma xənnantenyani.

24 Koni a fan yi a xanla suxu ken,
a yii rafan

Yaxubaa Ala Sənbəmaan barakani,
Isirayila kantanmana, a kantan fanyena,

25 naxan findixi i fafe a Ala ra,
naxan i ratangama, Ala Sənbə Kanna,
naxan i barakama,
naxan koren dubane fima i ma,

naxan bəxən dubane fima i ma,
naxan dii bari dubane ragidima i ma.

²⁶ I babaa dubane baraka dangu baraka feene ra
naxanye sətəma geya fonne xəeñe ma,
e dangu habadan geyane se fəjine ra.
Ala xa na birin lu Yusufu xun ma,
naxan findima a faxakedenne yəeratiin na.”

²⁷ “Bunyamin luma nən alo kankona.
Xətən yo xətən fə a subena nde suxu, a a don,
jinbanna ra a a se suxine yitaxun.”

²⁸ Isirayila bənsən fu nun firinne nan ne ra. E
babaa duban nan na ra a naxan fala e xa. A duba
birin xa, birin nun a duba.

Yaxubaa sayana

²⁹ Na xanbi, a yi a jnunu a diine ma, a naxa, “N
fa sigama nən laxira yi. N na faxa, ε n maluxun
n baba yireni, gaburun naxan Eferon Xiti kaana
xəen ma,

³⁰ Makipelaa xəen faranna ra, Mamire fəma,
Kanan bəxəni. Iburahima na xəen saraxi Eferon
Xiti kaan nan ma alogo na xa findi a muxu malux-
unden na.

³¹ Iburahima maluxunxi mənna nin, e nun a
naxanla Saran. Isiyaga fan maluxunxi mənni e
nun a naxanla Rebeka. N tan fan Leya maluxunxi
mənni.

³² Na xəen nun na faran yinla naxan na yi, e
saraxi Xitine nan ma.”

³³ Yaxuba to yelin yamarine fiyə a diine ma, a yi
a sa saden ma. A yi faxa, a siga laxira yi.

50*Yaxubaa sayana*

¹ Yusufu yi a yiin bira a baba kœ, a a sunbu, a wuga.

² Na xanbi Yusufu yi yamarin fi seribane ma a e xa senna raso a baba fatini alogo a nama kun. E yi na liga Isirayila ra

³ xii tongue naanin e namunna kiini. Misiran kaane yi a saya feen liga xii tongue solofera bun.

⁴ Saya feen to ba a ra, Yusufu yi a fala Misiran Mangana yamaan xa, a naxa, “Xa n nœ maxandini ito sötədeni ε sabun na, n bata ε maxandi ε n ma falan nadangu Misiran Mangan ma.

⁵ N baba n nakələ nən, a yi a fala, a naxa, ‘N fa faxama nən. I n maluxunma gaburun nan na n naxan gexi Kanan bəxəni.’ N waxi siga feni n xa sa n baba maluxun. Na waxatini n fama.”

⁶ Misiran Mangan yi a yabi, a naxa, “Siga, i sa i baba maluxun alo a i rakələxi kii naxan yi.”

⁷ Yusufu yi siga a baba maluxundeni e nun Misiran Mangan bundəxəne nun Misiran kuntigine

⁸ nun Yusufu a denbayaan nun a faxakedenne nun a babaa denbayana. Dii nərəne nun xuruseene gbansan yi lu Gosen bəxəni.

⁹ Yusufu nun wontorone nun e ragi muxune birin yi siga. Na yamaan yi gbo han!

¹⁰ E to Atadi lonna yiren li, Yurudən xuden kidi ma, e yi wuga gbeen ti e yi saya feene raba səxəleni. Yusufu yi sunu a baba jən feen na han xii solofera.

¹¹ Kanan kaane yi na saya feen to naxan ligaxi Atadi lonna ma. E yi a fala, e naxa, “Misiran kaane

saya fe gbeen nan ligama.” Nanara, e yi na yiren xili sa “Misiran Saya Fena” Yuruden baan kidi ma.

¹² Yaxuba feen naxan yamari a diine ma, e yi na liga.

¹³ A diine yi a xali Kanan bəxəni, e sa a maluxun Makipelaa xəen faran yinla ra, Iburahima xəen naxan sara Eferon Xiti kaan ma alogo na xa findi muxu maluxunden na Mamire dexən ma.

¹⁴ E to yelin a baba maluxunjə, Yusufu nun a tadane nun muxun naxanye birin siga a matideni a baba maluxundeni, ne yi xətə Misiran bəxən ma.

¹⁵ Yusufu tadane to a to e baba bata faxa, e yi a fala, e naxa, “Xa Yusufu fa keli en xili ma, en fe naxin naxan birin ligaxi a ra, a a gbeen nəxəma nən en na.”

¹⁶ Na waxatini e yi siga a faladeni Yusufu xa, e naxa, “I baba yamarini ito nan fi nxu ma benun a xa faxa,

¹⁷ a naxa, ‘E ito fala Yusufu xa: N bata i maxandi, dija i tadane gbalo feen ma e nun e hakəna, bayo e bata fe naxin liga i ra. N bata i maxandi, iki nxu tan i fafe a Ala a walikəne hakəne mafelu.’ ” E to na falane ti Yusufu xa, a yi wuga.

¹⁸ A tadane yi bira a bun ma, e a fala, e naxa, “Nxu tan ni i ra i ya konyine.”

¹⁹ Yusufu yi a fala e xa, a naxa, “Hali ε nama gaxu. N tan xa mi Ala ra.

²⁰ Ε lanxi a ma nən ε xa fe naxin liga n na, koni Ala yi a maxətə fe fajin na alogo feene xa rakamali, nii wuyaxin yi ratanga.

²¹ Iki hali ε mi gaxu. N na ε makoon birin fanma nən e nun ε diine.” A fala kəndəne yi e bəjən sa.

Yusufu faxa fena

22 Yusufu yi dəxə Misiran yi, a tan nun a denbayana. A yi *ŋee kəmə ŋee* fu sətə siimayaan na.

23 Yusufu Efirami a diine to nən. A yi a yixətən naaninden to. Manase a dii Makiri a diine, ne birin yi sa a sanna fari e bari waxatin naxan yi.

24 Yusufu yi a fala a tadane xa, a naxa, “N fan fa faxama nən, koni Ala ε malima nən yati! A fama nən ε tongodeni Misiran yi, a ε xali na bəxəni a dənaxan layirin tongo Iburahima nun Isiyaga nun Yaxuba xa.”

25 Yusufu yi Isirayila a diine rakələ, a a fala, a naxa, “Ala ε malima nən yati! Na waxatini, ε nəma kelε be, ε n xənne xali.”

26 Yusufu faxa a *ŋee kəmə ŋee* fuun nan ma. E yi a senna raso a fatini alogo a nama kun, e yi a binbin sa gəmə kankiraan kui Misiran yamanani.

Kisin Kiraan Kitabuna

**The Holy Bible in the Yalunka language of Guinea.
La Sainte Bible en langue Yalunka avec le titre: «Kisin
Kiraan Kitabuna» Publié par Traducteurs Pionniers
de la Bible en collaboration avec la mission MCA à la
Préfecture de Faranah, République de Guinée 2012**

**Copyright du text: © 2012—Traducteurs Pionniers de
la Bible. Cette création est mise à disposition selon le
Contrat Paternité-Pas d'Utilisation Commerciale-Pas
de Modification 3.0 Unporteddisponible en ligne**

**<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/> ou
par courrier postal à Creative Commons, 171 Second
Street, Suite 300, San Francisco, California 94105, USA.**

copyright © 2012 Pioneer Bible Translators

Language: Yalunka

Translation by: Pioneer Bible Translators

..

© 2012 Traducteurs Pionniers de la Bible

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution Share-Alike license 4.0.

You have permission to share and redistribute this Bible translation in any format and to make reasonable revisions and adaptations of this translation, provided that:

You include the above copyright and source information.

If you make any changes to the text, you must indicate that you did so in a way that makes it clear that the original licensor is not necessarily endorsing your changes.

If you redistribute this text, you must distribute your contributions under the same license as the original.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

Note that in addition to the rules above, revising and adapting God's Word involves a great responsibility to be true to God's Word. See Revelation 22:18-19.

2025-07-10

clvi

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 26 Jul 2025 from source files
dated 10 Jul 2025
47153269-13a8-5fdd-8537-530b29da9f78